

Estudi sobre l'estat actual del sector de la conservació-restauració a Catalunya 2019. Memòria del projecte i resultats obtinguts.

Projecte impulsat per l'Associació professional Conservadors-Restauradors Associats de Catalunya (CRAC), amb el finançament de la Direcció General de Patrimoni Cultural de la Generalitat i la col·laboració del Centre de Restauració de Béns Mobles de Catalunya.

Margarida Loran Gili. Museòloga i consultora independent.

Març 2020

Amb el suport de:

Generalitat de Catalunya
**Departament
de Cultura**

Document elaborat per Margarida Loran, consultora independent.

Amb la col·laboració de Laura Gausa en la recollida i tractament de la informació quantitativa i qualitativa, i el suport de Maria Moreno (Momentum Co) en l'adaptació dels qüestionaris a versió electrònica i l'explotació de les dades.

Els membres de la junta de la CRAC han donat suport a tot el procés, aportant idees i facilitant contactes clau: Marta Gabernet (presidenta), Àlex Castro (vicepresident), Lúdia Balust (secretària), Maria Teresa Sala (tresorera), Ruth Bagan, Anna Ferran, Laia Dura, Olga Íñigo, Núria Jutglar, Nieves Marí (vocals).

Agraïments a les persones responsables del Servei de Museus i del Servei d'Arxius de la Direcció General de Patrimoni Cultural, del Centre de Restauració de Béns Mobles de Catalunya, de l'Escola Superior de Conservació i Restauració de Béns Culturals de Catalunya, de la Facultat de Belles Arts de la UB, de l'Oficina de Patrimoni Cultural de la Diputació de Barcelona, de l'ICUB i del Secretariat d'Arxius Eclesiàstics, per haver contribuït a aportar informació i a enviar els qüestionaris a les seves xarxes.

Un reconeixement també als professionals que han participat en els grups de discussió per reflexionar sobre els resultats i pensar conclusions i recomanacions: Miquel Mirambell, Maria Àngels Balliu, Lúdia Balust, Gema Campo, Salvador Garcia, Marta Oriola, Àngels Solé, Gemma Valls, Montserrat Pugès, Pau Arroyo, Cristina Martí, Marta Pérez, Sílvia Noguer, Anna Vila, Carme Masdeu, Mercè Gual, Esther Llorca, Maria Teresa Sala, Mariona Bruzzo.

Finalment, donem gràcies als 414 professionals de la conservació-restauració i a les 132 institucions que han participat responent a les enquestes, així com a les 38 persones que han aportat opinions i informació en entrevistes, visites i converses, individuals o grupals.

Continguts:

1. DESCRIPCIÓ DEL PROJECTE	4
1.1. Propòsit i objectius principals.	4
1.2. Metodologia.	5
1.3. Plantejament d'implicació del sector.	9
2. RESULTATS	10
2.1. Indicadors de la formació oficial de conservació-restauració d'entrada a la professió.	10
2.2. Resultats del qüestionari 1: la situació dels conservadors-restauradors.	21
2.3. Resultats del qüestionari 2: la conservació-restauració als centres patrimonials.	49
3. CONCLUSIONS	98
3.1. Resultats clau.	99
3.2. Reflexions i recomanacions.	113
ANNEXOS:	125
A1. Llista de participants	125
A2. Formulari del qüestionari dels conservadors-restauradors.	132
A3. Formulari del qüestionari als centres patrimonials i serveis especialitzats	155
ANNEXOS 2: TAULES DELS RESULTATS (<i>document a part</i>)	
A4. Taules dels resultats del qüestionari als conservadors-restauradors.	
A5. Taules dels resultats del qüestionari als centres patrimonials i serveis especialitzats.	
A6. Taules de la recollida d'indicadors de la formació oficial en C-R.	
ANNEXOS 3: PREPARACIÓ I RESULTATS DELS GRUPS DE DISCUSSIÓ (<i>document a part</i>)	
A7. Informació de context: formació oficial de conservació-restauració.	
A8. Informació de context: indicadors de centres especialitzats.	
A9. Documents preparatoris dels grups de discussió sobre temes clau.	
A10. Informes dels grups de discussió sobre temes clau.	

1. DESCRIPCIÓ DEL PROJECTE

1.1. PROPÒSIT I OBJECTIUS PRINCIPALS

El sector de la conservació-restauració afronta reptes importants en molts fronts: el reconeixement social, la regulació legal, l'optimització de la formació d'entrada a la professió, la creació de places en centres públics, la millora de les condicions de contractació externa que afecten la pràctica privada, la cohesió del col·lectiu professional, entre d'altres.

Un estudi preliminar elaborat el 2018 "*La problemàtica del sector de la Conservació-Restaució a Catalunya. Revisió i anàlisi de la documentació existent i entrevistes amb experts i professionals*" va recollir idees i opinions, per construir una llista argumentada de problemàtiques i reptes, mitjançant revisió de literatura i implicant a un grup petit de professionals del sector amb recerca qualitativa.

En el sector hi ha consciència d'un conjunt de problemàtiques, però faltaven dades que sustentessin les opinions i percepcions. Partint d'aquest estudi previ, i per incrementar la validesa dels seus resultats, aquest estudi ha posat l'accent en recollir dades quantitatives, mitjançant dos qüestionaris i la recollida d'indicadors existents, per construir una base d'evidència que encara no existia.

L'estudi s'ha proposat aprofundir en el coneixement de la realitat del sector a Catalunya, en l'actualitat (any 2019), recollint dades que permetin dimensionar-lo, comprendre millor les necessitats i les tendències, i identificar oportunitats i forces de canvi. També ha buscat aprofundir en el coneixement i la reflexió sobre alguns temes crítics mitjançant mètodes qualitius.

S'ha posat una atenció especial a recollir dades, per:

- Dimensionar àmbits clau de la conservació-restauració, com la formació o l'ocupació.
- Caracteritzar el perfil dels professionals (el lloc de treball, els anys d'experiència, les àrees d'especialització, el nivell formatiu, el nivell d'ingressos, el gènere, el lloc de residència i l'àmbit geogràfic de treball, la pertinença a associacions professionals, etc.)
- Determinar el grau de presència o d'absència dels conservadors-restauradors en els equips de les organitzacions patrimonials, així com el grau d'ús de serveis externs (públics o privats).
- Identificar mancances i buits de competències de conservació-restauració, i el seu interès a cobrir-les mitjançant formació o l'ús de serveis externs.
- Identificar dificultats o barreres a l'ocupació, a la contractació externa i al progrés professionals, i determinar-ne el grau d'afectació.

Aporta una base d'evidència que s'espera que sigui útil per informar una futura estratègia de desenvolupament del sector que prioritzi i planifiqui accions de canvi de forma fonamentada. Un document de referència que aportari la base per orientar aquest treball estratègic que CRAC es proposa dur a terme conjuntament amb els principals agents del sector (les administracions, les institucions formatives i els centres especialitzats).

1.2. METODOLOGIA

L'estudi utilitza una combinació de mètodes de recerca que inclou la revisió de la informació existent i tècniques de recollida d'informació qualitativa i quantitativa, per obtenir un retrat el més complet possible.

Revisió de la informació existent.

Per contextualitzar la recerca primària, quantitativa i qualitativa i per aprofundir en algun àmbit en que hi ha una bona base d'indicadors de seguiment, s'ha fet una revisió de la informació existent sobre l'oferta formativa oficial en conservació-restauració, sobre els principals centres i serveis especialitzats en conservació-restauració, i sobre les dades dels conservadors-restauradors de que disposa CRAC.

1. S'ha realitzat una revisió de documents i d'estadístiques disponibles de context.

(aquesta informació està recollida als annexos i les referències complertes incloses a la bibliografia)

- *Dades de formació: Facultat de Belles Arts, Universitat de Barcelona i Escola Superior de Conservació i Restauració de Béns Culturals de Catalunya (2012-2018).*
- *Normatives legals referents als estudis en conservació – restauració.*
- *Dades d'una enquesta sobre la professió CRAC (2012-13).*
- *Dades de la Diputació de Barcelona (2015, 2018).*
- *Dades del Centre de Restauració de Béns Mobles de la Generalitat de Catalunya /2005-2018).*

2. S'han fet contactes i entrevistes (individuals o grupals) amb persones responsables de les diferents institucions amb incidència en la conservació-restauració.

L'objectiu de les trobades i contactes ha estat informar-los de l'estudi i demanar implicació en la recollida de dades del seu subsector i en la difusió dels qüestionaris als diferents contactes. A més, s'ha conversat sobre l'abast i les característiques del servei que presten i les seves principals problemàtiques.

- *Subdirecció General de Patrimoni Arquitectònic, Arqueològic i Paleontològic (Direcció General de Patrimoni Cultural).*
 - JORDI DOMEQUE, Subdirector General.
- *Servei de Museus i Protecció de Béns Mobles (Direcció General de Patrimoni Cultural).*
 - MAGDA GASSÓ, Cap del Servei.
 - SÒNIA BLASCO. Cap de Coordinació Museística i Protecció de Béns Mobles.
- *Servei de Coordinació de la Xarxa d'Arxius Comarcals (Direcció General de Patrimoni Cultural).*
 - ENRIC COBO, Cap del Servei.
 - ARANTXA ROVIRA, Servei d'Arxius.

- *Centre de Restauració de Béns Mobles de Catalunya (Agència Catalana del Patrimoni Cultural)*
 - ÀNGELS SOLÉ, Directora
 - ESTHER GUAL, Coordinadora de l'Àrea de Conservació – Restauració d'Art Contemporani
 - MARIA JOSÉ GRÀCIA, Coordinadora de l'Àrea de Conservació Preventiva
 - JOANA VENDRELL, Administració i Recursos Humans
 - MÒNICA SALAS, Àrea de Documentació / Difusió i Arxiu Fotogràfic
- *Centre de Conservació i Restauració de la Filmoteca de Catalunya (Institut Català de les Empreses Culturals)*
 - MARIONA BRUZZO, Cap.
- *Oficina de Patrimoni Cultural de la Diputació de Barcelona.*
 - AURÈLIA CABOT, Cap
 - TERESA REYES, Cap de la Secció Tècnica
 - LAURA COSTA, Responsable de la Xarxa de Museus Locals
 - JAUME ZAMORA, Cap d'Unitat de la Xarxa d'Arxius Municipals
 - ROSA GASOL, Conservadora – Restauradora
 - MARTA GABERNET, Conservadora – Restauradora, Presidenta de CRAC
 - NÚRIA AVECILLA, Conservadora – Restauradora
 - ANNA BERTRAL, Conservadora – Restauradora
 - GUILLEM MUNDET, Responsable del Fons d'Art
- *Institut de Cultura de Barcelona (Ajuntament de Barcelona)*
 - CARLES VICENTE, Director de Memòria, Història i Patrimoni
 - NÚRIA RIVERO, Cap de Projectes de la Direcció de Memòria, Història i Patrimoni
 - LÍDIA FONT, Conservadora – Restauradora en cap del Museu d'Història de Barcelona
 - PATRÍCIA PUIG, Coordinadora de projectes a la Direcció de Memòria, Història i Patrimoni
- *Servei d'Arqueologia de Barcelona (Ajuntament de Barcelona)*
 - MONTSERRAT PUGÈS, Responsable d'Intervencions en el Patrimoni
- *Escola Superior de Conservació i Restauració de Béns Culturals de Catalunya.*
 - MIQUEL MIRAMBELL, Director
 - EVA LÓPEZ, Cap d'Estudis i Coordinadora de Qualitat
 - JOAN ESCUDÉ, Secretari
 - Mª ÀNGELS BALLIU, Coordinadora Pedagògica
 - LÍDIA BALUST, Professora de Conservació – Restauració i Secretària de CRAC
 - SÍLVIA FRANCH, Coordinadora de Formació Professional
- *Facultat de Belles Arts de la Universitat de Barcelona.*
 - GEMA CAMPO, Catedràtica, secció de Conservació - Restauració
 - RAQUEL FREIXAS, Investigadora predoctoral
- *Secretariat d'Arxius Eclesiàstics.*
 - IRENE BRUGUÉS, Arxivera del Servei d'Arxius de la Federació Catalana de Monges Benedictines (SAF)
 - IMMACULADA FERRER. Arxiu de la Catedral de Barcelona.

Recerca quantitativa: qüestionaris en format electrònic.

S'han realitzat dos qüestionaris, els resultats dels quals es presenten en aquest informe. Un primer s'ha adreçat als conservadors-restauradors individuals, i l'altre als centres patrimonials (museus, arxius, col·leccions, llocs històrics) i als serveis públics especialitzats en conservació-restauració. Les preguntes són majoritàriament tancades, però hi ha unes poques preguntes obertes que aporten informació qualitativa. Per dissenyar els qüestionaris s'han revisat altres estudis similars existents, en l'àmbit internacional, que han servit de referència per a la formulació de les preguntes (ICON, AIM, ICCROM).

La recollida de dades s'ha realitzat en dues fases:

Fase 1. Qüestionari adreçat als conservadors-restauradors.

Qüestionari electrònic utilitzant la plataforma SurveyMonkey i enviat mitjançant correus electrònics a través dels diferents agents implicats, que l'han difós a les seves llistes de contactes. Dades recollides de l'11 d'octubre al 10 de novembre de 2019.

414 respostes (no totes completes).

Fase 2. Qüestionari adreçat als centres patrimonials i als serveis especialitzats.

Qüestionari electrònic utilitzant la plataforma SurveyMonkey i enviat mitjançant correus electrònics a través de les diferents institucions implicades, que l'han difós a les seves llistes de contactes. Dades recollides del 12 de novembre al 23 de desembre de 2019.

132 respostes (no totes completes).

Amb el primer qüestionari s'ha volgut arribar al màxim nombre possible de professionals de la conservació-restauració, per cobrir el ventall més ampli possible de situacions laborals i d'especialitats, amb l'objectiu que els resultats siguin el més representatius possible de la situació del conjunt de la professió. No hi ha cap cens de professionals de la conservació restauració, i per tant no podem saber el percentatge de resposta, però l'elevat nombre de respostes recollides (un nombre molt més alt que el nombre de persones associades a CRAC, que són 245), afavoreix la representativitat de les respostes.

Amb el segon qüestionari també s'ha volgut arribar al màxim nombre de centres possible, però s'han prioritzat els museus registrats i els arxius comarcals i municipals, a banda de les institucions nacionals com l'Arxiu Nacional i la Biblioteca de Catalunya. En total han respost 132 institucions, incloent centres (principalment museus i arxius) i serveis especialitzats en C-R. Es coneix l'univers dels museus registrats (113), el dels arxius comarcals (39), el dels arxius municipals (144) i el dels arxius eclesiàstics (26), i per aquests subgrups es pot calcular el percentatge de resposta, ja que tots van rebre el qüestionari. El percentatge de resposta ha estat del 50,5% en els museus registrats (57 respostes), del 49% en els arxius comarcals (19 respostes), del 18% en els arxius municipals (26 respostes), i del 34,5% en el cas dels arxius eclesiàstics (9 respostes).

Per al tractament de les dades s'han comptabilitzat els resultats globals per a cada resposta, i s'han fet creuaments amb alguns segments clau. En el qüestionari adreçat als conservadors restauradors, es presenten els resultats globals i algunes preguntes es fan creuaments amb 1) situació laboral, 2) anys d'experiència professional, i 3) temps de dedicació a la C-R. En el qüestionari adreçat als centres, es presenten els resultats globals i els resultats segmentats per: 1) arxius, 2) museus, i 3) centres especialitzats o nacionals.

Nota: L'apartat de resultats de la memòria inclou una gran part de les dades obtingudes però no la totalitat. En aquest apartat, a més, els percentatges es mostren arrodonits (els decimals han estat arrodonits al nombre enter més pròxim). Els annexos sí que recullen totes les dades obtingudes, globals i segmentats, en taules, i en les taules els percentatges s'expressen amb dos decimals.

Recerca qualitativa: entrevistes i focus groups.

L'enfoc qualitatiu permet entendre les diferents perspectives amb tots els matisos, i descobrir, i aprofundir, en els temes que més afecten als diferents agents del sector.

S'han fet entrevistes en profunditat, amb una visita a les instal·lacions, a un grup de 5 centres especialitzats.

S'han fet tres grups de discussió amb l'objectiu de reflexionar sobre els resultats obtinguts amb l'estudi, mitjançant la revisió de la informació existent i els dos qüestionaris. Cadascun dels grups s'ha centrat en un tema crític per al sector. Hi han participat professionals amb experteses o responsabilitats rellevants per a cada tema.

1. La formació oficial en restauració-conservació a Catalunya. Realitzat el 29 de gener de 2019.
2. L'externalització de la conservació-restauració. Realitzat el 14 de febrer de 2020.
3. Els dèficits d'especialitats i competències. Realitzat el 19 de febrer de 2020.

Aquests tres grups han generat recomanacions i propostes de consens per abordar les principals problemàtiques o oportunitats de cadascun dels àmbits.

1.3. PLANTEJAMENT D'IMPLICACIÓ DEL SECTOR

El treball s'ha plantejat com un treball de col·laboració estreta amb la junta directiva de CRAC, l'associació professional que impulsa l'estudi, i també amb el Centre de Restauració de Béns Mobles de Catalunya. Amb ells s'han fet reunions de seguiment durant el període de treball, han revisat el disseny dels instruments de recollida de dades (els qüestionaris), i després els han testat, i han contribuït activament en la preparació i organització dels focus groups .

S'ha volgut també implicar als altres agents clau del sector, mantenint trobades o converses inicials per explicar-los l'estudi i demanar-los col·laboració. La participació d'aquests agents, des de l'inici

fins al final de l'estudi, ha facilitat la recollida de dades, l'assessorament en aspectes específics del sector i també, la discussió dels resultats i la formulació de recomanacions que siguin rellevants, factibles i de consens dins el sector.

Definició de conservador-restaurador

Per establir l'abast de la recerca s'han considerat conservadors-restauradors els professionals que actuen sobre el patrimoni cultural tangible: béns mobles, elements decoratius d'immobles i mobles incorporats a béns immobles; amb l'objectiu de preservar-lo i conservar-lo per a generacions presents i futures, i que tenen la formació, els coneixements, les habilitats i l'experiència requerits per a l'exercici de la professió de la conservació-restauració.

Aquesta definició s'ha elaborat tenint en compte les directrius professionals de l'European Confederation of Conservator-Restorers Organisations (E.C.C.O). Document aprovat per la seva Assemblea General. Brussel·les, 1 març 2002. *E.C.C.O. Professional Guidelines I: The Profession.*

2. RESULTATS

2.1. INDICADORS DE LA FORMACIÓ OFICIAL D'ENTRADA A LA PROFESSIÓ (A NIVELL DE GRAU)

Context

El nivell de grau en conservació-restauració es considera, actualment, el **punt d'entrada oficial a la professió**.

Institucions formatives que l'ofereixen a Catalunya:

- **Facultat de Belles Arts** de la Universitat de Barcelona (a partir d'ara *la Facultat*)
Grau de Conservació-Restauroció
- **Escola superior de Conservació i Restauració de Béns Culturals de Catalunya** (*l'Escola*)
Títol Superior de Conservació i Restauració (equivalent a grau).

Període d'anàlisi 2010-18 (set cursos)

El **curs 2010-2011** marca un punt d'inflexió en la formació oficial inicial perquè les dues institucions formatives comencen a oferir la formació del mateix nivell (de grau) i amb titulació específica en conservació-restauració. S'han recollit dades, a partir d'aquest any i fins a l'actualitat, de les dues institucions formatives, per **conèixer el volum i característiques de l'oferta i de l'alumnat**.

Tot i que el període d'anàlisi per al qual s'han recollit dades és **2010-18**, en alguns aspectes analitzats falten dades de l'Escola per als primers dos anys. Per descriure i comprar bona part dels àmbits d'anàlisi s'utilitza el període **2012-18**, perquè es disposa de dades d'ambdues institucions.

La situació anterior al 2010:

- La Facultat ofereix estudis de conservació-restauració des de l'any **1982**, però fins a l'any 2009 formaven part de la **Llicenciatura en Belles Arts** (especialitat en Restauració / Itinerari curricular en Conservació-Restauroció).
- L'Escola ofereix estudis específics de conservació-restauració des de **1992**, però fins a l'any 2009 amb una titulatura equivalent a una **diplomatura** universitària de tres anys acadèmics. Aquesta titulatura s'extingeix l'any 2012, quan acaben els darrers alumnes d'aquest pla d'estudis.

Volum de places

Places oferides (a 1r curs):

- **Entre les dues institucions formatives, cada any s'ofereixen 90 places de forma fixa** a persones que volen formar-se per entrar a la professió. 50 les ofereix la Facultat (55,5%) i 40 l'Escola (44,5%) *Nota: l'Escola va oferir 46 places anuals fins al curs 2014-15, any a partir del qual cenyeix l'oferta a 40.*
- **L'Escola ofereix, a més, 20 places anuals per a un curs d'adaptació**, dirigit a persones amb estudis anteriors, de nivell diplomatura en conservació-restauració, i que per tant ja estan dins la professió, que volen assolir el nivell de grau requerit actualment.
- Actualment, per tant, s'ofereixen **110 places anuals de formació oficial**, entre les de primer curs i les del curs d'adaptació **per a persones que volen obtenir el nivell de grau.**
- En els set cursos compresos **en el període 2010-18, s'han ofert 744 places en total**, entre les dues institucions, per a persones que vulguin formar-se per entrar a la professió. D'aquestes, 400 (54%) han estat ofertes per la Facultat i 344 (46%) per l'Escola. Si afegim les **80 places més oferides per al curs d'adaptació** de l'Escola, sumen un total **824 places oferides en 7 anys per cursar estudis oficials per obtenir el nivell de grau.**

Places cobertes (a 1r curs):

- **De mitjana, entre les dues institucions, es cobreixen 86 places anuals a primer curs** (per al període 2013-18), un nombre lleugerament inferior a les 90 oferides de forma fixa cada any.
- En el període **2013-2018** (anys en què es disposa de dades de les dues institucions) **s'han matriculat un total de 473 estudiants a primer curs** (sumant Facultat i les dues ofertes de l'Escola). Queden 63 places per cobrir, per tant, del total de 536 oferides per al mateix període. **Es cobreixen un 88% de les places.**
- A la Facultat s'hi matriculen 52 alumnes de mitjana l'any (un nombre lleugerament superior a l'ofert), i supera en dues places el total de places oferides per al període (252 inscrits sobre 250 places disponibles). A l'Escola s'hi matriculen 37 de mitjana (un nombre lleugerament inferior a l'ofert), i no arriba a la plena ocupació (221 inscrits sobre 286 disponibles)
- De mitjana, també (i per al mateix període), es cobreixen 10 places anuals per al curs d'adaptació de l'Escola, la meitat de les ofertes de forma fixa. El nombre de matriculats a aquest curs va disminuint progressivament, passant de 20 matriculats l'any 2014-15, el primer any que s'ofereix, a només 6 matriculats l'any 2017-18.

Volum de titulats

Núm. de graduats o titulats a la Facultat de BA-UB i ESCRBCC.

De l'any 2011 al 2018, entre Facultat i Escola, en total s'han graduat 402 alumnes.

- En el cas de la Facultat s'han graduat un total de 208 alumnes.
- En el cas de l'Escola s'han titulat un total de 155 alumnes.
- En aquest últim cas cal afegir els 39 alumnes titulats al curs d'adaptació (s'inicia el curs 2014-15).

Considerant que els primers titulats / graduats acaben el curs 2013-14, entre aquest i el curs de 2017-18, en total **s'han graduat o titulat 59 alumnes l'any de mitjana:**

- En el cas de la Facultat, de mitjana es graduen 35,6 alumnes a l'any (de 2013/14 a 2017/18).
- En el cas de l'Escola, de mitjana es titulen 24 alumnes a l'any (de 2013/14 a 2017/18).

Es titulen o graduen 27 persones menys de les que es matriculen a 1r curs cada any. El 68,6% dels alumnes matriculats arriben al final dels estudis.

Perfil dels alumnes

Gènere

No hi ha variacions significatives anuals en el gènere. Agafant com a referència l'any 2016-17, del qual les dues institucions disposen de dades es pot concloure que el perfil de les persones que es graduen o titulen i entren a la professió és molt majoritàriament **femení**.

- En el cas de la Facultat es van graduar 30 dones (97%) i 1 home (3%).
- En el cas de l'Escola es van titular 23 dones (85%) i 4 homes (15%).

És interessant la distribució per gènere a les especialitats de l'Escola. Entre els cursos 1992/93 i 2004-05 l'especialitat de pintura era la més sol·licitada per les estudiants de sexe femení (94,%), mentre que els homes s'inclinaven més per l'escultura (21,%)

Edat de matriculació

Només es disposa de dades de la **Universitat**, agafant com a referència l'últim any del qual es disposen dades, el 2017-18, d'un total de 194 alumnes que estan cursant els estudis aquell any (en tots els cursos):

- De 18 a 24 anys: 80% (155 alumnes)
- De 25 a 35 anys: 12% (23 alumnes)

- De 36 a 65 anys: 8% (16 alumnes)

Per tant majoritàriament és un **perfil de persones joves que prossegueixen després dels estudis de secundària**, tot i que **gairebé una quarta part (20%) són alumnes més grans, que potser ja han cursat altres estudis superiors.**

Edat de titulació

Dades disponibles de l'**Escola**, agafant com a referència l'últim any, el 2017-18, d'un total de 33 titulats:

- De 21 a 24 anys: 36% (12 alumnes)
- De 25 a 35 anys: 30% (10 alumnes)
- De 36 a 65 anys: 33% (11 alumnes)

Procedència dels titulats

Es disposa de dades de l'Escola, agafant com a referència l'últim any, el 2018-19, d'un total de 41 titulats, entre curs d'adaptació i títol superior, **els estudiants eren catalans en un 85%**, mentre que **el 15% provenien de la resta de l'estat espanyol.**

Via d'accés a la matriculació

Agafant com a referència els alumnes matriculats a primer curs l'any 2017-18, del qual hi ha dades disponibles de les dues institucions, s'observa que un percentatge molt majoritari que prové del **Batxillerat i PAU**. Les diferències són lleugeres, però s'observa que el perfil de matriculats a la Universitat és més divers, amb un assoliment formatiu anterior més alt que a l'Escola (o Pau o títol universitari previ).

Aspectes de qualitat de l'oferta formativa

Ràtio professors / alumnes

- A la Facultat: la ràtio mitjana és d'**1:20**.
- A l'Escola: en tots els casos, **classes teòriques i pràctiques, la ràtio és d'1:10.**

La ràtio professors / alumnes facilitat per les institucions està calculat segons les indicacions d'EnCORE. $C=B/A$. En aquesta fórmula, A= Suma dels estudiants x hores setmanals, B= Suma de les hores lectives de cada professor a la setmana. Aleshores, C= Ràtio professors / alumnes. La proporció mitjana obtinguda de totes les matèries dona el nombre final de ràtio professor / alumne. Les recomanacions d'EnCORE de la ràtio professor / alumne per a assignatures pràctiques és de 1:10. Per a l'Escola es compleix per assignatures pràctiques, per teòriques pot arribar a 1:20 (es fan desdoblaments de classes per a mantenir la baixa ràtio).

Nombre d'institucions col·laboradores per a les pràctiques

- Facultat: el curs 2016-17 comptava amb **25** institucions col·laboradores. La Universitat només ofereix pràctiques a 4t.
- Escola: el curs 2017-18 comptava amb **36** institucions col·laboradores. *Aquest nombre varia segons l'any, ja que segons les demandes dels alumnes es poden crear convenis amb altres centres. S'ofereixen pràctiques a 3r curs, a l'assignatura Formació pràctica complementària I, (3 ECTS), de caràcter optatiu. Aquesta mateixa assignatura té una continuació a 4t amb formació pràctica complementària (3 ECTS), de caràcter optatiu també. Dins el pla d'estudis obligatori de 4t curs es troba l'assignatura de pràctiques externes (6 ECTS).*

Mobilitat Erasmus

- **Facultat:** des del curs 2014-15 al curs 2017-18
 - ▶ 8 Convenis de mobilitat disponibles. *De fet, és una xifra que pot ser variable a l'alça o la baixa segons els cursos però que no varia gaire i podríem dir que es manté entre 6 i 8.*
 - ▶ 14 alumnes participants en programes de mobilitat entre els cursos 2012-13 i el curs 2017-18 (tant per estudis com per pràctiques).
 - ▶ 2 professors participants entre els anys 2016-17 i 2017-18. *Durant aquests dos cursos la universitat ha participat en diversos programes de docència a l'estranger. Va participar en el projecte INFOBC (L'INNOVATION DANS LA FORMATION POUR LES BIENS CULTURELS : Un nouveau curriculum euro-méditerranéen pour la préservation des biens culturels., finançat per la Commission européenne à travers le programme Tempus, el qual es va dur a terme a Tunis. L'any següent es va fer una estada de docència dins un conveni de col·laboració, per a mobilitats de docència i de recerca, que existeix entre el centre de conservació – restauració de Beijing i la Universitat de Barcelona.*
- **Escola:** Des del curs 2014-15 al curs 2017-18
 - ▶ 11 Convenis de mobilitat disponibles l'any 2014-15.
 - ▶ 35 alumnes participants en programes de mobilitat entre els cursos 2012-13 i el curs 2017-18 (tant per estudis com per pràctiques).
 - ▶ 13 professors participants entre els cursos 2012-13 i el curs 2017-18.

Indicadors de rendiment

Taxa d'abandonament

Agafant el darrer any del qual es disposen dades de les dues institucions (curs 2017-18)

-**Facultat:** 29,4% d'abandonament.

-**Escola:** 8,8% d'abandonament.

Alguns dels motius relacionats amb l'abandonament dels estudis de títol superior a l'Escola, que potser són similars als viscuts a la Facultat de Belles Arts són: motius econòmics, personals, de salut o de conciliació laboral. Una altra causa important és el baix nombre d'inscripcions a les proves d'accés. El fet que es presentin pocs aspirants fa que, inevitablement, la nota de tall baixi a 5. Alguns d'aquests alumnes accedeixen als ensenyaments de conservació i restauració amb baix nivell d'algunes de les habilitats o capacitats que es recomanen en el perfil d'ingrés, o bé amb poca motivació. També es detecta en alguns casos que les expectatives respecte als ensenyaments eren de caràcter més artístic, confusió que està arrelada en alguns alumnes de nou ingrés. També s'aprecia com a motiu d'abandonament el fet de no poder cursar l'especialitat de mobiliari i tèxtils.

Taxa de graduació en el temps esperat de 4 anys

Agafant el darrer any del qual es disposen dades de les dues institucions (curs 2015-16):

-**Facultat** 61% de graduació.

-**Escola:** 76% de graduació

Aquesta taxa fa referència a la quantitat d'alumnes que es graduen a quart curs. Alguns estudiants de 4t curs prefereixen ajornar al curs següent el TF (treball final) o bé les PE (pràctiques externes) de cara a un millor rendiment acadèmic. La taxa de graduació de la promoció seria la resultant de dividir el nombre de graduats en l'any de referència entre el nombre d'estudiants que es van matricular tants anys endarrere com cursos teòrics de durada té aquest pla d'estudis. Es consideren graduats un curs acadèmic determinat els estudiants de la cohort que acaben en temps t i els que acaben un any després (t+1).

La durada mitjana dels estudis per cohort (grup d'alumnes) és lleugerament superior a 4 anys en els dos casos a l'últim any disponible per a ambdues institucions, el curs 2015 – 2016 (4,3 a la Universitat, 4,5 a l'Escola).

Inserció laboral dels alumnes

Font: Enquesta de l'AQU d'inserció laboral 2017, per als titulats de l'any 2012/13 i 2013/14, avaluació la seva inserció 3 anys després d'acabar els estudis. Basada en una mostra reduïda, sobretot dels alumnes de la UB, que només és de 15 persones, i per tant poc indicativa. La mostra de l'Escola és de 39 persones.

Ocupació: situació laboral a 2017

- **Facultat: 82% estan ocupats**, 18% aturats.
- **Escola: 73% ocupats**, 21% aturats.

Ocupació relacionada amb el títol de Conservació-Restaureció, a 2017.

- **Facultat: 55% realitzen funcions específiques de la titulació**, 18% duen a terme funcions universitàries o superiors, 27% funcions no universitàries.
- **Escola: 61% realitzen funcions específiques de la titulació**, 10% duen a terme funcions universitàries o superiors, 29% funcions no universitàries.

Condicions laborals: tipus de contracte

- **Universitat:** no hi ha dades.
- **Escola:**
 - 22% contracte fix
 - **47% autònoms**
 - 28% temporals
 - 3% becaris

En comparació amb altres titulacions artístiques superiors a Catalunya el percentatge d'autònoms és el més alt de tots amb molta diferència, en alguns casos arriba a ser el doble (en la música els autònoms un 13,6% i en el teatre un 23,4%).

Comparació de la proporció de contractes indefinits entre l'Escola i la Universitat.

- **Universitat: 20%**
- **Escola: 22%**

Condicions laborals: tipus de jornada

- **Universitat: 25% jornada a temps complet**
- **Escola: 68% jornada a temps complet.**

Condicions laborals: guanys

- **Universitat:** no hi ha dades.
- **Escola: 73% són mileuristes**, 13% dosmleurista, 13% més de dosmleurista.

L'informe AQU destaca que en cap de les altres titulacions superiors (disseny, teatre i dansa, i música) els sous mileuristes superen el 44%,

Satisfacció amb la feina

- **Universitat:** no hi ha dades.
- **Escola: l'índex de qualitat ocupacional (IQO) és 50,5.**

L'informe AQU destaca que la menor qualitat ocupacional (de tots els estudis artístics superiors) es troba en els estudis de conservació-restauració a causa del menor nivell retributiu i d'adequació de les diferents funcions desenvolupades. Comparació: Disseny té un índex de 58,4, Teatre i Dansa de 58,2, Música 53,5. El total dels estudis artístics és el 55,5.

Procés de trobar feina: velocitat d'inserció laboral

- **Universitat:** no hi ha dades.
- **Escola: 2 de cada 10 triguen més d'un any en trobar feina.**

L'informe AQU destaca que la velocitat d'inserció és menor que en els altres estudis superiors, on només 1 de cada 10 triga més d'un any a trobar feina.

Procés de trobar feina: compaginació d'estudis i treball en els últims 2 anys d'estudi

- **Universitat:** no hi ha dades.
- **Escola:** un 31% són estudiants a temps complet, un 19% treballen en feines relacionades amb els estudis, i un 50% treballa en feines no relacionades.

L'informe AQU destaca que el percentatge d'estudiants que treballen amb feines relacionades mentre estudien és molt menor que en els altres estudis, i que el percentatge que treballen en feines no relacionades és en comparació molt més gran que els altres (on el màxim és d'un 30%).

Comparativament els estudiants de música (74% treballen en feines relacionades mentre estudien) i teatre i dansa (un 69% ho fa) s'apropen més ràpidament al sector treballant amb feines relacionades abans de la

titulació. En els estudis de CR l'alt component tècnic de la formació i de l'activitat professional, junt amb el restringit mercat laboral, fan difícil trobar oportunitats abans d'obtenir el títol.

Mobilitat laboral: on treballen els recentment titulats

- **Universitat:** no hi ha dades.
- **Escola:** 84% treballen a Catalunya, 16% a la resta de CCAA, 0% a l'estranger.

Satisfacció amb la titulació: la repetirien?

- **Universitat:** 53% repetirien.
- **Escola:** 72% repetirien.

L'informe AQU destaca que els titulats superiors repetirien en major proporció la titulació superior que els que han estudiat la mateixa disciplina però a la Universitat.

Qualitat de la formació: dèficits de formació

- **Universitat:** no hi ha dades
- **Escola:** els dèficits més grans són:
 - idiomes (diferència negativa de 3,8 punts)
 - creativitat (diferència negativa de 2,1 punts)
 - informàtica (diferència negativa de 2,9 punts)

Destaquen, en sentit positiu, la formació teòrica (diferència positiva de 0,7 punts) i formació pràctica (0,6%), que estan, per tant, ben ajustades a les necessitats de la feina.

Nota metodològica: l'informe AQU calcula la diferència entre la mitjana del nivell de formació rebut i la seva utilitat per a la feina sobre una escala de 0 a 10 punts. Per aquesta pregunta només considera els titulats superiors que fan funcions superiors.

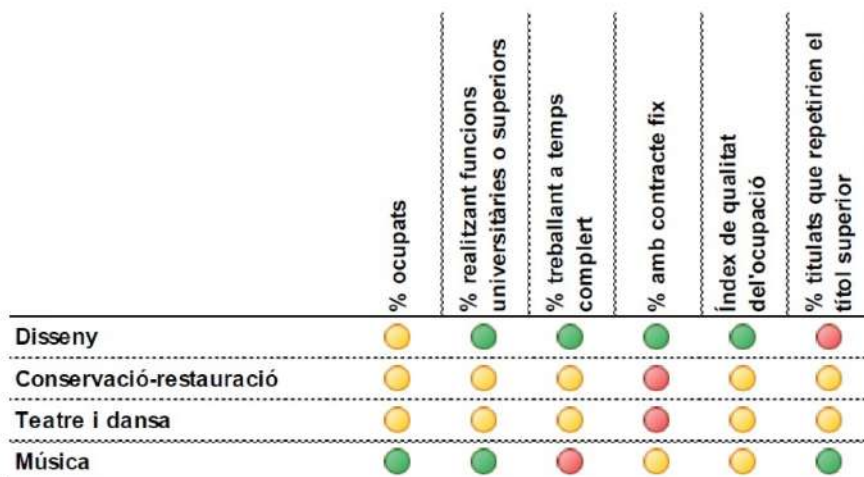
Continuació dels estudis

- **Universitat:** no hi ha dades
- **Escola:**
 - 13% no continuen estudiant,
 - 42% fan cursos especialitzats,
 - 10% continuen amb estudis universitaris,
 - 23% continuen amb postgraus o màsters,
 - 13% amb estudis de formació professional o altres.

L'informe AQU destaca que 9 de cada 10 titulats superiors en conservació-restauració segueix estudiant, un dels quals ho fa en estudis universitaris.

Comparació de la inserció laboral per ensenyaments

Tal com destaca l'informe AQU, **els estudis superiors en conservació-restauració no sobresurten en cap indicador, sinó que més aviat destaquen negativament** en el baix percentatge de contractes fixos, i en la resta es comporta igual, sense diferències.

Taula 1. Comparació d'ensenyaments artístics superiors

Nota metodològica de l'Informe ACU: l'explicació literal del text descriu que l'indicador representa el resultat de la prova d'hipòtesi per a la diferència de mitjanes poblacionals entre dos grups (l'ensenyament concret vs. la resta). S'ha aplicat el mètode de comparació de mostres via *bootstrapping* amb la funció *Inference.R* desenvolupada per la Dra. Mine Cetinkaya-Rundel. Es considera com a contrast principal, o hipòtesi nul·la, la igualtat de mitjanes poblacionals. El t-test es realitza amb una confiança del 95%. **El color groc indica absència de diferències, el verd major puntuació per l'ensenyament i el vermell menor puntuació per l'ensenyament.**

FORMACIÓ A NIVELL DE MÀSTER

Context

El nivell de màster es considera, per part d' ENCoRE, el nivell formatiu adequat per a accedir a la professió, i per tant és un horitzó de futur possible a Catalunya.

Institucions formatives que l'ofereixen a Catalunya per al període d'anàlisi (2012-18):

Facultat de Belles Arts de la Universitat de Barcelona - **Màster en Direcció de projectes de Conservació-Restauroció de Béns Culturals**. S'han recollit les dades d'aquests ensenyaments per un període de sis anys. S'inicia l'any 2009 com a màster en *Direcció de projectes de conservació-restauroció: col·leccions i conjunts patrimonials*. El curs 2012-13 canvia el pla d'estudis i la base estructural dels ensenyaments que es manté actualment. El màster s'ofereix biennal.

Escola Superior de Conservació i Restauroció de Béns Culturals de Catalunya – **Màster en ensenyaments artístics de Conservació i Restauroció de Patrimoni Fotogràfic**. Es comença a oferir a partir del curs 2019-20 amb 15 matriculats.

Dades bàsiques del màster en *Direcció de projectes de Conservació – Restauració de Béns Culturals*

De manera biennal s'ofereixen 20 places. En les darreres convocatòries (2012/13 a 2016/17) s'han ofert 75 places en total. A primer curs, de mitjana, es matriculen 12 alumnes l'any. En els des de l'any 2012-2013 s'han matriculat a primer curs un total de 36 alumnes.

De mitjana, entre els anys 2012/18, s'han titulat 4,8 alumnes l'any. En total, des de l'any 2012/13 fins al 2017/18, en un període de 6 anys, hi ha hagut 29 titulats. El percentatge d'alumnes amb experiència laboral és elevat, un 38% d'alumnes tenen entre 25 i 35 anys i un 38% entre 36 i 65 anys. La seva gran majoria són dones. Com a mitjana, en el període de 6 anys entre 2012 i 2018 un 44% de l'alumnat prové de la mateixa universitat de Barcelona, un 8% d'altres universitats del SUC, un 28% d'altres universitats estatals i un 19% d'universitats estrangeres.

En termes de qualitat, la ràtio professor / alumne és d'1:5 (la recomanada per ENCoRE és 1:4). En total, entre el curs 2014/15 i el curs 2017/18 hi ha 8 alumnes que han participat en programes de mobilitat. Això suposa un 14% del total d'alumnes matriculats per aquests mateixos anys. Des del 2016 cap dels alumnes ho ha fet via un programa de mobilitat tipus Erasmus + o SICUE, en alguns casos sense beques o ajuts.

Amb relació al rendiment dels estudis, la taxa de graduació ha passat d'un 45,45% pel curs 2014/15 a un 68,75% pel curs 2016/17. La durada mitjana dels estudis per cohort (grup d'alumnes) és lleugerament superior a 2 anys.

PRÀCTIQUES FORMATIVES PER A ESTUDIANTS O TITULATS

Pràctiques curriculars

Diversos centres patrimonials del territori, de totes les tipologies, mantenen col·laboracions amb els centres formatius per a les pràctiques curriculars, per tal d'assolir els crèdits de la titulació. No s'ofereixen pràctiques voluntàries.

L'any 2018 el Centre de Restauració de Béns Culturals va rebre, entre els alumnes de grau i de màster, 18 alumnes. El Centre participa en la docència de diversos màsters a la UPC, la UDG i la UDL. També desenvolupa projectes d'I+D en col·laboració amb alguns experts d'universitats catalanes

Beques

S'ofereixen beques per a titulats en conservació – restauració a Catalunya, les quals es convoquen anualment a organismes de l'administració pública.

Beques del Centre de Restauració de Béns Mobles de Catalunya:

S'ofereixen beques per aprofundir en el coneixement i la praxi de la conservació-restauració, habitualment s'atorguen dues per especialitat. Entre 2009 i 2018 s'han atorgat una mitjana de 10 beques anuals. A partir de l'any 2012 l'OSIC recull el nombre d'expedients de subvenció de concurrència pública, de mitjana s'han presentat 44 sol·licituds de beques fins a l'any 2018. El percentatge de beques atorgades respecte als expedients rebuts representa un 25%. Les beques tenen una durada màxima de deu mesos en un horari de 35h setmanals. El pressupost inicial de despesa anual per a les beques és de 59.000 € des de l'any 2016. Les persones que n'hagin estat beneficiàries no poden presentar-se a la mateixa categoria.

Beques de l'Oficina de Patrimoni Cultural de la Diputació de Barcelona:

Des de l'any 2017 des del Laboratori de Conservació-Restauroació de l'Oficina de Patrimoni Cultural i el Fons Historicoartístic de la Diputació de Barcelona s'ofereixen beques per intervenir en el fons de la institució. L'any 2017 – 18 es va convocar una beca per l'especialitat d'obra pictòrica i l'any 2018 – 19 una beca per l'especialitat d'obra pictòrica i una altra per a obra sobre paper. Per a aquesta última convocatòria el percentatge de beques atorgades respecte als expedients rebuts representa un 5%. Per a aquesta última convocatòria, les beques han tingut una durada 9 mesos, amb una càrrega setmanal de 25h. El pressupost per a les dues beques ha sigut de 14.562 €. Les persones que n'hagin estat beneficiàries no poden tornar-s'hi a presentar.

Beques de l'Arxiu Nacional de Catalunya:

Des del 2012 s'ofereixen beques per a col·laborar en el programa de conservació-restauració de documentació en suport paper i pergamí. A l'última convocatòria de l'any 2019 es van convocar dues beques, les quals tenen una durada màxima de sis mesos, amb una ocupació màxima de 35h setmanals i un pressupost de 15.000 € per a les dues beques. Les persones que n'hagin estat beneficiàries no poden presentar-se a la mateixa modalitat de beca.

Beques de la Biblioteca de Catalunya:

Des del 2016 s'ofereixen beques per a col·laborar en el programa de conservació – restauració de documentació en suport paper i pergamí. A l'última convocatòria, l'any 2019, es van convocar dues beques, amb una durada màxima de vuit mesos, dedicació de 35h setmanals, i un pressupost de 20.000 € per a les dues. Les persones que n'hagin estat beneficiàries no poden presentar-se a la mateixa modalitat de beca.

Beques del Centre de Conservació i Restauració de la Fílmoteca de Catalunya:

L'any 2018 es van oferir dues beques per a la restauració de béns culturals en l'especialitat de cinema i la restauració de digital de béns culturals en l'especialitat de cinema. Les beques tenen una durada màxima de deu mesos i una dedicació setmanal de 20h. Les persones que n'hagin estat beneficiàries no poden presentar-se a la mateixa modalitat de beca. El pressupost per a les dues beques és de 17.200 €. Es va oferir una beca per conservació de béns culturals en cinema en les mateixes condicions, amb un pressupost de 8.600€.

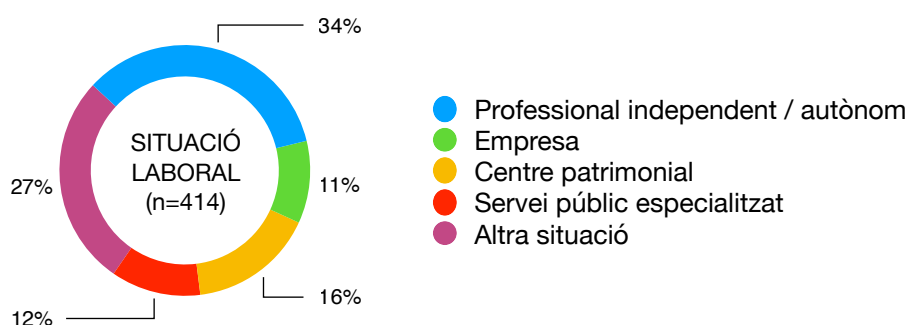
2.2. RESULTATS DEL QÜESTIONARI 1: LA SITUACIÓ DELS CONSERVADORS RESTAURADORS.

La situació laboral

Si l'enquestat en té més d'una, aquella a la que dedica més temps o amb la que més s'identifica.

(N= 414 enquestats)

- El grup majoritari de professionals, una mica més d'una tercera part del total, treballen com a professionals independents / autònoms (el 34%). L'11% treballa en una empresa, que és especialitzada en C-R en el cas del 9% dels enquestats, i no ho és en el 2% restant. **En conjunt, el 54,6% dels enquestats treballen en la pràctica privada.**
- **Un 17% treballen en un centre patrimonial.** La major part d'aquests treballen en un museu (13%) i només un 2% en un arxiu o biblioteca, i un 1% treballen en una casa o lloc històric / patrimonial.
- **El 12% treballen en un servei públic especialitzat.** Un 4% ho fan com a professors en una institució educativa, un 3% en un centre públic de serveis de C-R, i gairebé un altre 3% en un departament de l'administració pública. Un 2% es dediquen a la investigació a la universitat o en un centre especialitzat.
- Una proporció important dels enquestats, més d'una quarta part (**el 27%**) **estan en una situació no laboral, sigui formativa, a l'atur o d'altre tipus.** Aquest grup inclou els estudiants a temps complert (7,5%), els que estan a l'atur (7%), els becaris (4%), i una persona jubilada. També un 9% de persones que diuen estar en "una altra situació".

- **Si agafem només els enquestats que estan en una situació laboral activa (301),** excloent els estudiants a temps complert, els becaris, els que estan a l'atur, els jubilats i altres situacions no laborals, aleshores **el 62% dels professionals actius treballen en la pràctica privada** (186 persones). 47% són professionals independents, el 12% treballen en una empresa especialitzada i el 3% en una generalista. **El 38% restant treballen en sector públic** (115 persones).

Quina de les següents opcions descriu millor la teva situació actual? (Si t'identifiques amb més d'una situació, escull aquella a la que hi dediques més temps)

Treballa com a professional independent / autònom	34%	142
Treballa en un museu	13%	53
Una altra situació	9%	37
Treballa en una empresa especialitzada en C-R	9%	36
Estudiant a temps complert	7%	31
A l'atur	7%	29
Professorat en una institució educativa	4%	16
Becari	4%	15
Treballa en un centre públic de serveis de C-R	3%	13
Treballa en un departament de l'administració pública	3%	11
Treballa en un arxiu o biblioteca	2%	10
Treballa en una empresa no especialitzada en C-R	2%	8
Investigació a la universitat o centre especialitzat	2%	8
Treballa en una casa històrica / lloc històric / espai patrimonial	1%	4
Jubilat	0%	1
	100%	414

Jornada laboral dedicada a la conservació-restauració

(Sobre una mostra de 410 enquestats)

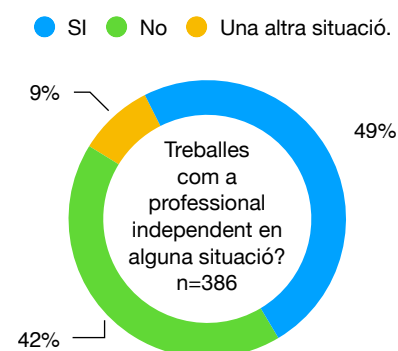
- La dedicació professional a la conservació-restauració és de **jornada completa en el 58,5%** dels enquestats, i **parcial en el 18%**. Gairebé una quarta part responen l'opció "no escau". Cal fer notar que aquestes dades globals queden distorsionades pel grup de persones que estan en una situació laboral no del tot activa, o no del tot centrada en la conservació-restauració (només un 20% de les quals treballa la C-R a jornada complerta).
- En la resta de segments els percentatges de dedicació a jornada complerta són significativament més alts que el percentatge global. El 77% dels que treballen en un servei públic o especialitzat es dediquen a la conservació-restauració a jornada complerta, el segment amb un percentatge més alt. També ho fan el 73% dels que treballen en una empresa, el 70% dels que són professionals independents/autònoms. El percentatge més baix es troba entre els que treballen en un centre patrimonial, amb un 67% dedicats a jornada complerta.

La situació laboral dels professionals independents en conservació-restauració

(N= 386 enquestats)

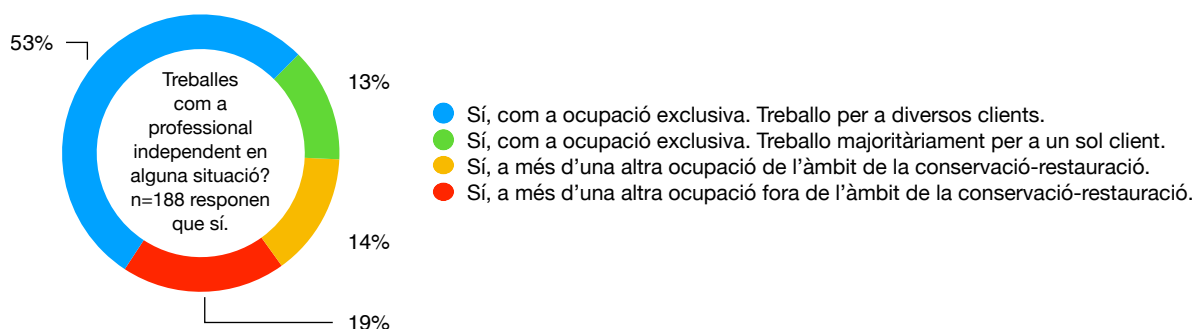
Per mesurar l'abast del treball independent es va incloure una altra pregunta que permetia indicar la seva combinació amb altres ocupacions, i les respostes obtingudes mostren un nombre de treball independent superior a l'obtingut en la primera pregunta.

- **La meitat dels enquestats (49%) treballen, en algun grau, com a professionals independents en conservació-restauració** (188 persones) contra només un terç en la pregunta anterior (34%, 142 persones). Hi ha 46 persones, per tant, que ho combinen amb una altra situació.
- Un 42,5% dels enquestats no fan treball independent en cap grau. I un 9% diuen estar "en una altra situació."

D'aquesta meitat que diuen que sí que fan treball independent, en algun grau (188 persones):

- **Més de la meitat ho fa de forma exclusiva. El grup més important el formen els que treballen per a diversos clients (53%).** Una part més petita, **treballen majoritàriament per a un sol client (6,5%)**, on hi ha probablement persones en una situació de 'fals autònom'.
- **El 14% combinen el treball independent en conservació-restauració amb una altra ocupació dins de l'àmbit de la conservació-restauració** (per exemple la formació, o un treball fix en un centre patrimonial).
- El 19% ho **combina amb una altra ocupació fora de l'àmbit professional**.

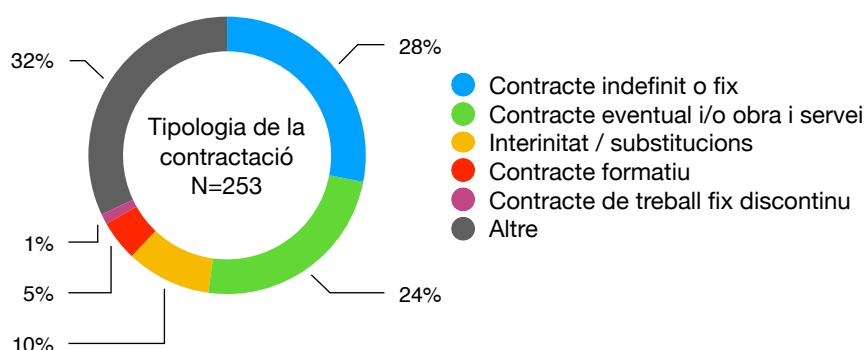
- **La situació de treball independent no mostra diferències significatives segons els anys d'experiència dels professionals**, ja que es mostra distribuïda de forma bastant equilibrada. El percentatge més petit es troba entre els més veterans.

Un 26% dels que fan treball independent tenen entre 0 i 5 anys d'experiència en C-R, un 30% entre 6 i 15 anys, un altre 30% entre 16 i 25, i un 14% més de 26 anys d'experiència.

La situació laboral dels que treballen per compte d'altre: tipologia de la contractació.

(N= 253 enquestats)

- Dels enquestats que treballen per compte d'altre, **no arriba a una tercera part els que tenen un contracte indefinit o fix**. Dins d'aquest grup de professionals amb contracte indefinit o fix, predominen els que tenen més anys d'experiència. Gairebé tres quartes parts són professionals amb més de 16 anys d'experiència: el 40% tenen més de 26 anys d'experiència, i el 31% tenen entre 16 i 25 anys d'experiència.
- **Una mica menys d'una quarta part treballen amb contracte eventual i/o obra i servei**. Aquest grup està format, al contrari que l'anterior, per les persones amb menys anys d'experiència: el 41,4% tenen de 6 a 15 anys d'experiència, i el 34,5% tenen de 0 a 5 anys d'experiència.
- Els que estan contractats en una situació d'interinitat o per substitucions són el 10% dels que treballen per compte d'altre. Els grups més petits són els que tenen un contracte formatiu (5%) o un contracte de treball fix discontinu (3%).
- Gairebé una tercera part diuen tenir un "altre" tipus de contracte (32%).

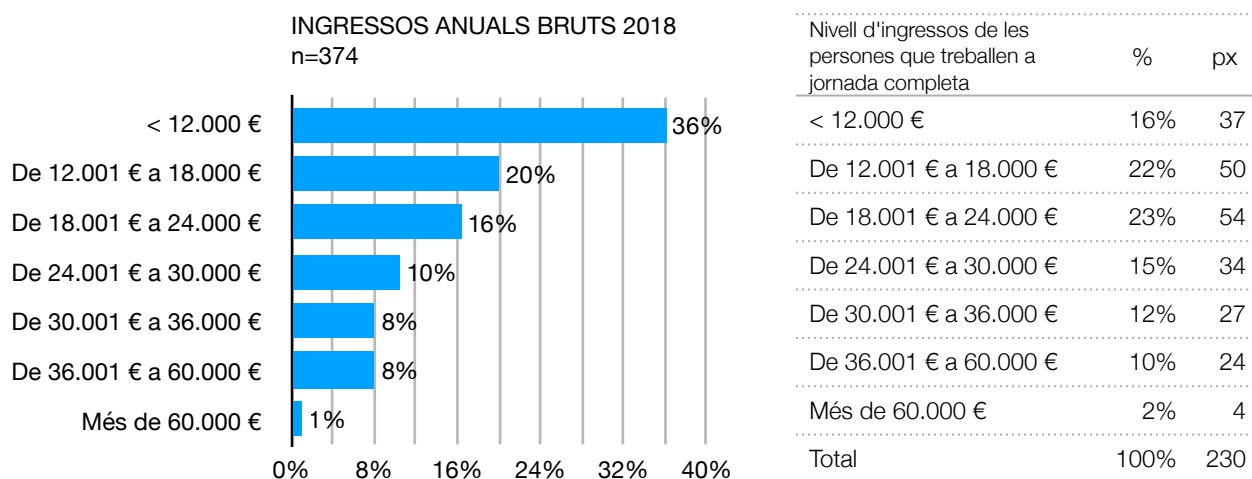

Nivell d'ingressos anuals

(N= 374 enquestats)

- **Més de la meitat dels professionals enquestats (el 56%) no superen els 18.000€ bruts anuals, i estan lluny del salari brut anual mitjà a Catalunya**, que l'IDESCAT xifra en 25.180€ per al 2017. Més lluny encara estan del salari brut anual mitjà dels professionals científics i intel·lectuals, que segons l'IDESCAT el 2017 va ser de 34.129€.
- El grup més nombrós, **més d'una tercera part dels enquestats, estan per sota dels 12.000€ anuals bruts, i per tant no arriben a mileuristes** amb el rendiment de la seva feina de conservació-restauració. **El segon nivell més habitual són els mileuristes**, que guanyen entre 12000 i 18.000€ anuals bruts, i que correspon al 20% dels enquestats.

- **Només el 17% dels conservadors-restauradors enquestats cobren més de 30.000€ anuals bruts**, i estan igual o per sobre de la mitjana catalana d'ingressos de professionals científics i intel·lectuals.

Segons la situació laboral:

- **Els nivells més baixos d'ingressos es troben en la pràctica privada**, que com s'ha vist és majoritària (és la situació laboral del 54,6% dels enquestats). El 87% dels que treballen en una empresa i el 82% dels professionals independents / autònoms guanyen menys de 24.000€ anuals bruts.
- **Els nivells més alts d'ingressos es troben entre els que treballen en centres patrimonials**. El 76% dels que treballen en un centre patrimonial guanyen més de 24.000€ anuals bruts, i gairebé la meitat guanyen més de 30.000€ anuals bruts.
- **Els que treballen en un servei públic especialitzat estan en tots els nivells d'ingressos**. Un 49% cobren menys de 24.000€ anuals bruts, i l'altra meitat cobra més.
- Malgrat tot, **el nivell més alt d'ingressos, per sobre de 60.000€ bruts anuals, només es troba en la pràctica privada**. No hi ha cap persona que treballi en l'àmbit públic que hi arribi.

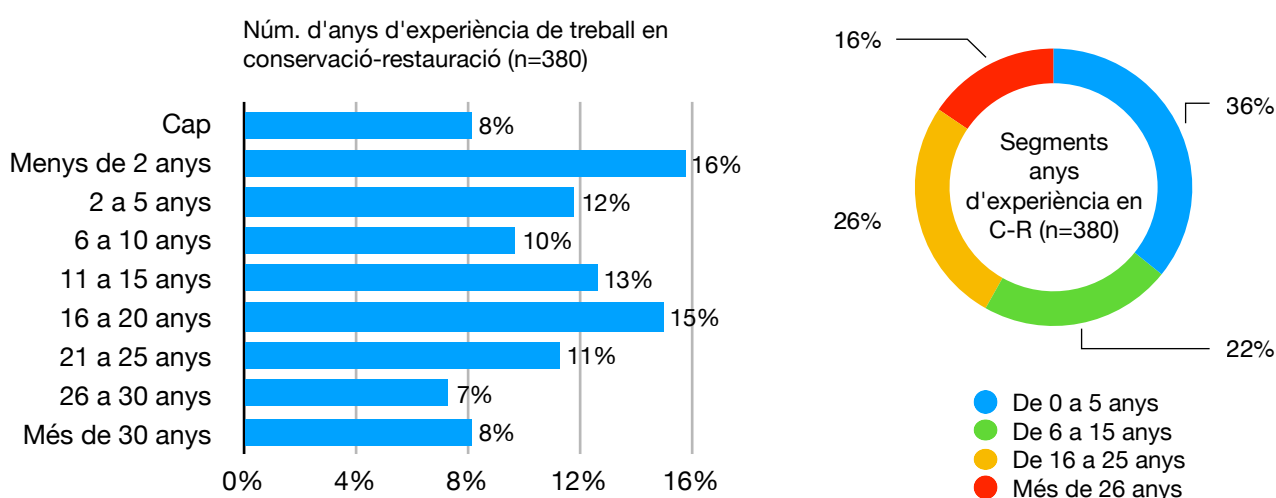
Segons el temps de dedicació a la feina de conservació-restauració:

- **Dels enquestats que treballen en conservació-restauració a jornada completa, el 61% guanyen menys de 24.000€ anuals**. El grup més nombrós, que ratlla la quarta part, guanyen entre 18.000€ i 24.000€.
- **Dels enquestats que treballen en conservació-restauració a jornada parcial (<30h setmana), més de la meitat (el 59%) no arriben als 12.000€ anuals bruts**, i un 88,5% no arriben als 24.000€.

Anys d'experiència de treball en conservació-restauració (a la que es dedica més temps, amb la que s'identifica l'enquestat)

(N= 380 enquestats)

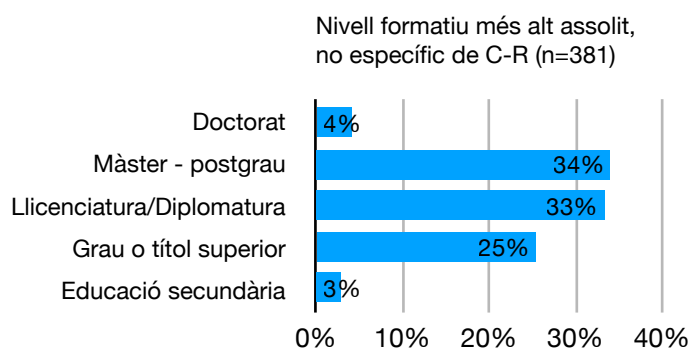
- **La mostra és bastant equilibrada pel que fa als anys d'experiència professional** dels enquestats. Hi són representades totes les franges d'experiència formulades en el qüestionari, entre 0 i més de 26 anys.
- El grup més nombrós, tanmateix, que supera lleugerament el terç del total, el formen els més joves, que tenen entre 0 i 5 anys d'experiència professional.

Nivell formatiu més alt assolit (en general, no específic en conservació-restauració)

(N= 381 enquestats)

- **El nivell formatiu dels professionals enquestats és alt.** Més d'un terç tenen estudis de postgrau, i més de la meitat estudis superiors de nivell de grau o de les antigues llicenciatures o diplomatures. Sorprendria (a una persona que no conegués el sector) que amb aquest nivell formatiu el col·lectiu es caracteritzi per un nivell d'ingressos tan baix com l'indicat anteriorment. Aquest fet evidencia el problema greu de baix reconeixement professional.

- El percentatge més alt de persones amb postgraus i doctorats es troba en els serveis públics especialitzats (que inclou el professorat i els investigadors), un 22% dels que hi treballen són doctors i un 54% màster o posgrau.
- Segueixen els que treballen en un centre patrimonial, el 3% dels quals tenen doctorat i el 38% postgrau o màster.

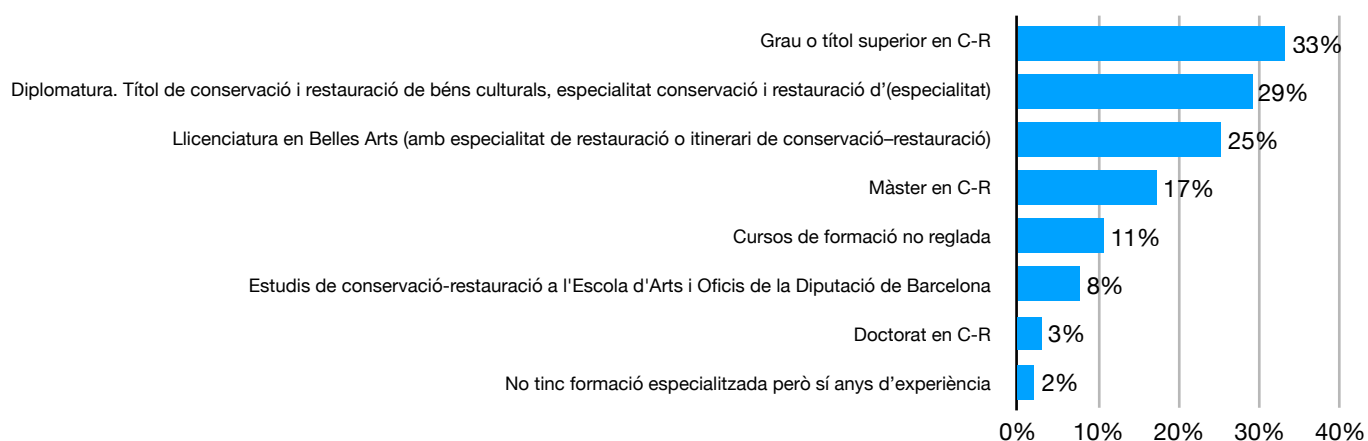
• El 69,5% dels professionals independents tenen estudis de grau/licenciatura/diplomatura i el 27% màster/postgrau.

Formació específica en conservació-restauració

(N= 376 enquestats, pregunta amb respostes múltiples)

- Pel que fa a la formació específica en CR, **la gran majoria (el 87%) han realitzat estudis oficials de nivell de grau, o les antigues llicenciatures/diplomatures, que s'han considerat fins ara el requeriment formatiu d'entrada a la professió.**
- Pel que fa als **estudis de màster, que es preveu esdevinguin, en un futur pròxim, el requeriment d'entrada a la professió, només el tenen un 17%** de les persones enquestades. La comparació entre les dades de formació general / formació específica en C-R permet observar que hi ha una part significativa dels conservadors-restauradors que tenen estudis de postgrau o màster (130 persones), però només la meitat tenen estudis d'aquest nivell específics de C-R (65 persones).
- A l'altre extrem, només un 11% diuen haver cursat formació no reglada, i només un 2% dels enquestats diuen no tenir formació especialitzada.

Formació específica en conservació-restauració (n=376, respostes múltiples)

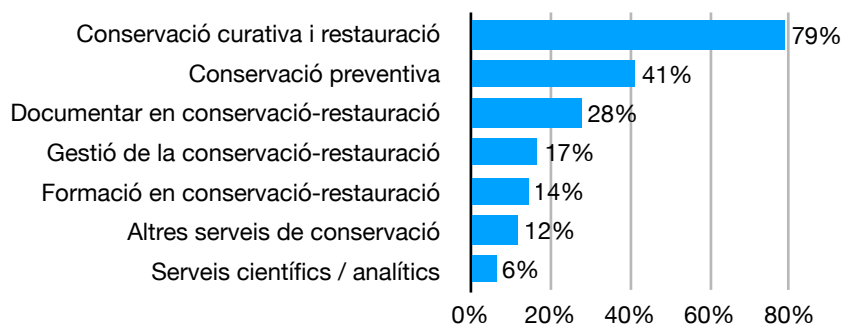

Àmbit de treball (o d'oferta de serveis)

(N= 350 enquestats, respostes múltiples)

- **La gran majoria dels enquestats es dediquen a fer intervencions curatives o restauració del patrimoni**, i una part important fan conservació-preventiva.

Àmbit de treball (n=350, respostes múltiples)

- **Ocupacions minoritàries** són la gestió de la C-R, la formació, i els serveis científics. Malgrat que la professió es torna més científica, només un 6% dels enquestats es dedica a l'última opció.

Especialitzacions

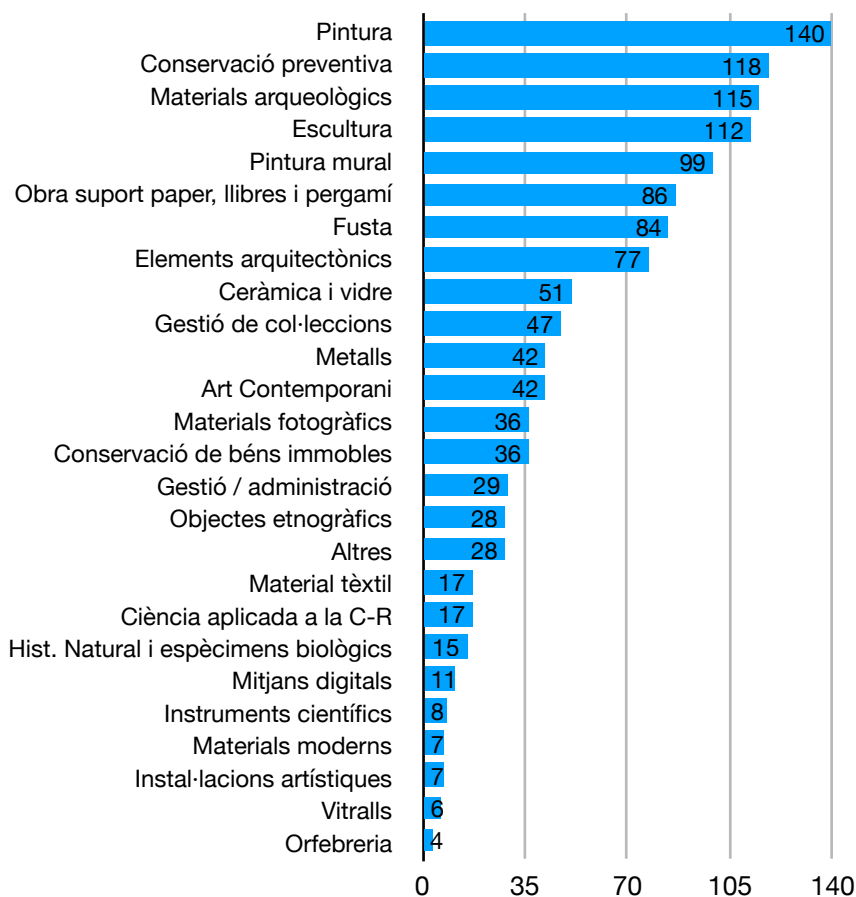
(N= 367 enquestats, respostes múltiples)

- Les àrees d'especialització **principal** estan molt relacionades amb la formació obtinguda (les especialitats cursades), i també amb la demanda del mercat. Hi ha tres àrees d'especialització que predominen: la **pintura** (que sumant-hi la **pintura mural**, és l'especialització de gairebé una quarta part dels enquestats), el **document gràfic** i el **material arqueològic**.
- Aquestes especialitzacions es repeteixen molt també, en les primeres posicions de les especialitzacions secundàries, on s'afegeixen l'**escultura** i la **fusta**, i molt especialment, la **conservació preventiva**.
- Després d'aquestes hi ha una **llarga cua d'especialitzacions molt minoritàries**. Per exemple, només 2 persones diuen que la seva especialització principal són els vitralls, 5 persones que ho són els materials fotogràfics, 6 el material tèxtil, i 11 l'art contemporani —tot i que cada especialització compta amb persones que també s'hi dediquen en 2n, 3r o 4t lloc.
- Destaca que **hi ha especialitats molt poc cobertes**. L'orfebreria no és mencionada per ningú, ni en primer ni en segon o tercer lloc, amb una sola persona en 4t lloc. Gairebé ningú tampoc és especialista en materials moderns, instruments científics o instal·lacions artístiques.

Àrea d'especialització principal	Àrea d'especialització 2a	Àrea d'especialització 3a
Pintura 19%	Conservació preventiva 12%	Conservació preventiva 10%
+ Pintura mural 4%	Pintura mural 11%	Pintura mural 10%
Obra suport paper, llibres i pergami 16%	Pintura 10%	Escultura 9%
Materials arqueològics 15%	Escultura 10%	Fusta 8%
Escultura 8%	Fusta 8%	Pintura 7%
Elements arquitectònics 8%	Elements arquitectònics 6%	Ceràmica i vidre 7%
Conservació preventiva 6%	Materials arqueològics 6%	Materials arqueològics 6%
Fusta 5%	Materials fotogràfics 5%	Elements arquitectònics 6%
Art Contemporani 3%	Metalls 5%	Metalls 5%
Conservació de béns immobles 3%	Obra suport paper, llibres i pergami 3%	Art Contemporani 4%
Gestió de col·leccions 2%	Art Contemporani 3%	Gestió de col·leccions 4%
Material tèxtil 2%	Ceràmica i vidre 3%	Objectes etnogràfics 3%
Materials fotogràfics 1%	Conservació de béns immobles 3%	Gestió / administració 3%
Gestió / administració 1%	Gestió de col·leccions 3%	Altres 3%
Altres 1%	Objectes etnogràfics 2%	Materials fotogràfics 3%
Metalls 1%	Ciència aplicada a la conservació-restauració 2%	Conservació de béns immobles 3%
Ciència aplicada a la conservació-restauració 1%	Història Natural i espècimens biològics 2%	Obra suport paper, llibres i pergami 2%
Ceràmica i vidre 1%	Material tèxtil 2%	Història Natural i espècimens biològics 2%
Història Natural i espècimens biològics 1%	Gestió / administració 1%	Instruments científics 2%
Vitralls 1%	Altres 1%	Ciència aplicada a la conservació-restauració 1%
Objectes etnogràfics 1%	Mitjans digitals 1%	Materials moderns 1%
Mitjans digitals 1%	Instruments científics 1%	Mitjans digitals 1%
Orfebreria 0%	Vitralls 0%	Instal·lacions artístiques 1%
Materials moderns 0%	Instal·lacions artístiques 0%	Material tèxtil 0%
Instruments científics 0%	Orfebreria 0%	Orfebreria 0%
Instal·lacions artístiques 0%	Materials moderns 0%	Vitralls 0%
Total respostes 100%	Total respostes 100%	Total respostes 100%

Àrea d'especialització 4a

Escultura	10%
Conservació preventiva	10%
Materials arqueològics	8%
Gestió de col·leccions	7%
Pintura mural	7%
Fusta	6%
Pintura	6%
Ceràmica i vidre	6%
Elements arquitectònics	4%
Gestió / administració	4%
Altres	4%
Obra suport paper, llibres i pergamí	4%
Art Contemporani	3%
Objectes etnogràfics	3%
Conservació de béns immobles	3%
Metalls	2%
Materials fotogràfics	2%
Material tèxtil	2%
Mitjans digitals	2%
Ciència aplicada a la conservació-restauració	1%
Materials moderns	1%
Instal·lacions artístiques	1%
Vitralls	1%
Orfebreria	1%
Història Natural i espècimens biològics	0%
Instrumentes científics	0%
Total respostes	100%

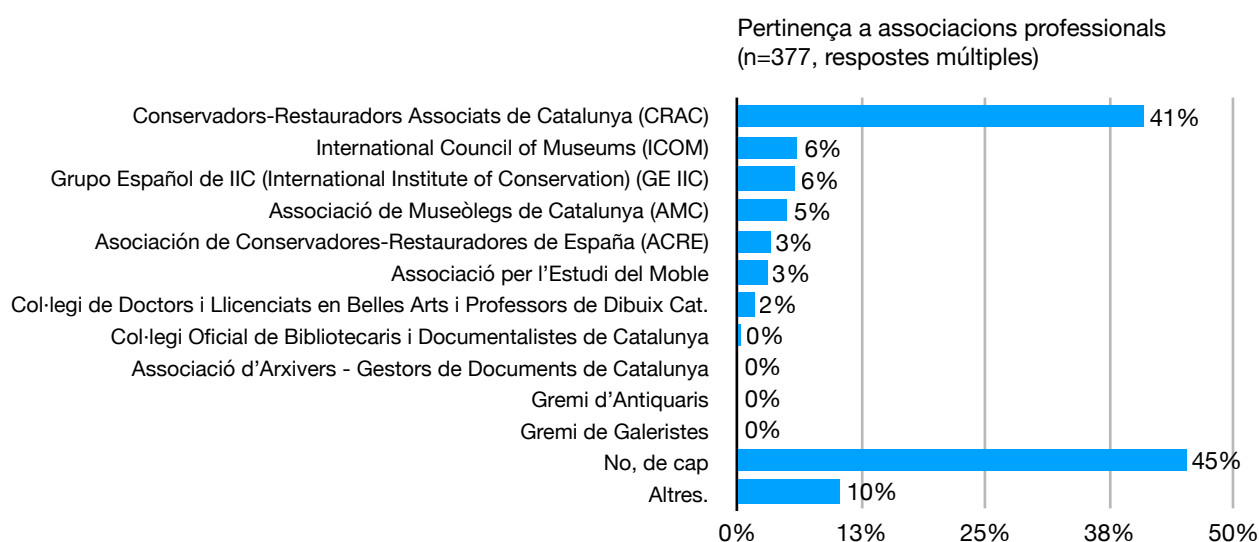
Àrees d'especialització sumant 1a+2a+3a+ 4a

- **Sumant el nombre de professionals** que es dediquen a les àrees d'especialització (principal+2a+3a+4a) , continua predominant la **pintura** (70 persones com a principal, i 140 en total, i puja a 239 en total si es suma també la pintura mural), i se situa en segon lloc la **conservació preventiva** (21 persones com a principal i 118 en total).
- **Les especialitzacions més minoritàries només compten amb 4, 6 o 7 persones** que es considerin especialistes, i aquests, en alguns casos, només els consideren especialitats en tercer o quart lloc.

Pertinença a associacions professionals

(N= 377 enquestats, respostes múltiples)

- CRAC és l'associació de referència per a la professió de la conservació-restauració, amb un paper de defensa i representació de la professió, i agrupa el nombre més gran de professionals enquestats, a molta diferència de la resta d'associacions. De tota manera, està lluny d'aglutinar la totalitat del col·lectiu, ja que només el 40% dels enquestats diuen formar-ne part.
- Hi ha molt marge per augmentar la representativitat de CRAC, per tant, i per aglutinar i cohesionar el col·lectiu professional a Catalunya. Per poder afrontar amb més força els reptes importants que té plantejats. Hi ha una part important del col·lectiu (un 45% dels enquestats) que actualment no pertany a cap associació professional.

Segons la situació laboral:

- Els que treballen en un centre patrimonial són els que estan associats en un percentatge més elevat (72,5%), seguits dels professionals independents o autònoms (64%) i els que treballen en un servei públic especialitzat (62%).
- Els que estan menys associats són els que estan en "una altra situació" (a l'atur, becaris, jubilats, estudiants a temps complet o altra situació). Només un 29% ho estan, l'altre 71% no.
- Els que treballen en una empresa estan dividits gairebé meitat/meitat. Un 46% estan associats i un 54% no.

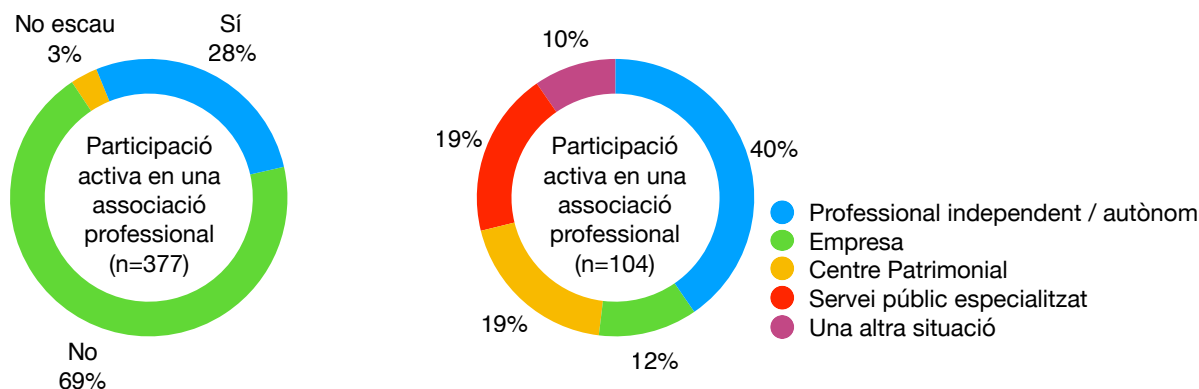
Segons el temps de dedicació laboral a la conservació-restauració:

- Els que treballen a jornada completa estan més associats (el 65% ho estan) que els que treballen a jornada parcial, la meitat justa dels quals diuen no formar part de cap associació.

Participació activa en una associació professional

(N= 377 enquestats)

- Una mica més d’una quarta part dels professionals enquestats en algun moment han format part d’una junta, comissió o grup de treball en una associació professional. Són 104 persones.
- Creuant les dades amb els segments segons situació laboral, s’observa que aquells que més han participat activament en l’associacionisme professional treballen en serveis públics especialitzats (un 44%). La resta de segments hi han participat de forma similar, gairebé un terç dels centres patrimonial, i un 30% tant els professionals independents com els que treballen en empreses. Els que menys hi han participat són els que estan en una altra situació (només un 11% ho ha fet).
- Respecte als segments de jornada laboral, un terç dels que treballen a jornada completa o parcial han participat activament (33%), i una quarta part dels que treballen a jornada parcial també ho han fet (25%).

Han tingut una participació activa (junta, comissió o grup de treball) en algun moment (n=377)	SI		NO		No escau		Total
	%	n	%	n	%	n	
Professional independent / autònom	30%	42	67%	92	3%	4	100%
Empresa	30%	12	65%	26	5%	2	100%
Centre Patrimonial	32%	20	68%	42	0%	0	100%
Servei públic especialitzat	44%	20	53%	24	2%	1	100%
Una altra situació	11%	10	84%	77	5%	5	100%
Total		104		261		12	

Algunes dades sociodemogràfiques de caracterització de la mostra.

Lloc de residència

(N= 378 enquestats)

- **L'àrea de Barcelona concentra tres quarts parts de professionals enquestats.** Un 43% a la ciutat de Barcelona i un 32,5% a la demarcació, fora de la ciutat.
- Els residents en altres demarcacions són molt minoritaris: 6% a la demarcació de Girona, 6% a la de Tarragona i 2% a la de Lleida. Un 9% viuen fora de Catalunya.

Lloc de treball

(N= 374 enquestats, respostes múltiples)

- **La gran majoria dels enquestats treballen a Catalunya** (89%), to i que alguns, un 15%, es mouen i també treballen alhora en un altre territori (de l'estat, d'Europa o del món).
- Un 13% treballen a la resta de l'estat espanyol, un 8,5% a la resta d'Europa, i un 4% a la resta del món.

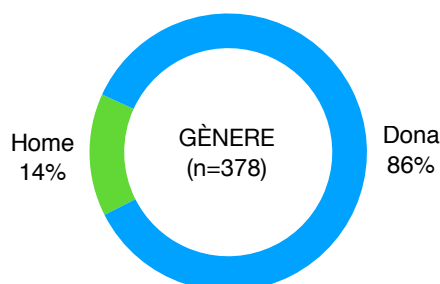
Edat i gènere

(N= 381 enquestats)

- Les dades d'edat obtingudes mostren una **estructura d'edat equilibrada i gens envellida**, amb persones de totes les franges d'edat, amb major representació d'aquelles en les que la professió es consolida (30-49).
- Respecte al gènere, les dades obtingudes confirmen que **la conservació-restauració és una professió on predominen les dones** (en una taxa del 86%). Si aquesta condició hi ha contribuït o no, a la situació de baix reconeixement social i baix nivell d'ingressos, vinculats a percentatges baixos de contractacions fixes i percentatges alts de dedicació parcial, és un tema que caldria explorar en un futur.

EDAT

< 20	0,52%	2
20-29	19,95%	76
30-39	24,67%	94
40-49	32,28%	123
50-59	18,64%	71
60 i més	3,94%	15
Total respostes	100,00%	381

Coneixements i competències en intervencions de conservació curativa-restauració: necessitats de formació o d'obtenció externa.

(N= 343 enquestats, respostes múltiples)

S'han preguntat les necessitats de formació o d'obtenció externa de coneixements i competències per conèixer les fortaleses i febleses del col·lectiu professional en aquests aspectes, i identificar les mancances i necessitats - tant les que poden ser abordades des de l'oferta formativa, com aquelles amb presència tant escassa que poden suposar oportunitats de feina per als que n'ofereixin serveis.

(Nota: els percentatges s'han calculat sobre el total de respostes per a cadascun dels coneixements o competències).

- En primer lloc, **per a cadascuna de les especialitats, hi ha pocs professionals que se sentin tan competents que no necessitin més formació**. Com a exemple, l'especialitat on hi ha més suficiència mostra un percentatge molt baix: un 7% dels enquestats consideren que són prou competents en 'llibres i paper' i no necessiten més formació (22 persones).
- **Nombres molt més elevats de persones diuen que els agradaria millorar un coneixement o competència que ja tenen, amb més formació i pautes**. Predominen aquí les especialitats més comunes, com la pintura, l'escultura, o els materials arqueològics, però també **hi ha percentatges molt elevats de persones que els agradaria millorar coneixements i competències en àrees on hi ha molta escassetat d'especialistes**, com per exemple la ciència aplicada a la conservació-restauració (49%), conservació de béns immobles (49%), metalls (39%), o objectes etnogràfics (25%). Vegeu l'apartat anterior de resultats sobre les àrees d'especialitat dels professionals, per comparar.

1. Tenen coneixement el coneixement o competència i no necessiten res més. L'utilitzen regularment, es senten competents i no els cal més formació.

Pintura	6%	19
Pintura mural	3%	10
Escultura	6%	18
Materials arqueològics	5%	16
Elements arquitectònics	4%	12
Fusta	5%	17
Llibres i paper	7%	22
Metalls	3%	10
Orfebreria	2%	5
Ceràmica i vidre	3%	9
Vitralls	1%	3
Tèxtil	2%	7
Objectes etnogràfics	2%	6
Història Natural i espècimens biològics	2%	7
Instruments científics	1%	4
Materials fotogràfics	1%	4
Mitjans digitals	1%	3
Materials moderns	1%	2
Art contemporani	2%	7
Instal·lacions artístiques	2%	6
Conservació de béns immobles	3%	8
Ciència aplicada a la conservació-restauració	1%	3

2. Tinc aquest coneixement o competència però m'agradaria millorar amb més formació o amb pautes.

Pintura	53%	168
Pintura mural	53%	167
Escultura	51%	163
Materials arqueològics	45%	139
Elements arquitectònics	38%	119
Fusta	55%	174
Llibres i paper	32%	101
Metalls	39%	122
Orfebreria	16%	48
Ceràmica i vidre	41%	125
Vitralls	13%	40
Tèxtil	12%	37
Objectes etnogràfics	25%	77
Història Natural i espècimens biològics	7%	22
Instruments científics	16%	48
Materials fotogràfics	18%	57
Mitjans digitals	14%	42
Materials moderns	15%	46
Art contemporani	22%	68
Instal·lacions artístiques	14%	41
Conservació de béns immobles	40%	121
Ciència aplicada a la conservació-restauració	49%	155

- Pel que fa als **coneixements o competències de determinades especialitats de les quals no es tenen competències però s'indica que necessiten adquirir-les amb formació, perquè els ajudaria molt en la seva feina**, destaquen aquelles relacionades amb el **món contemporani** (materials moderns, art contemporani, materials fotogràfics, mitjans digitals).
- **Sorprèn, tanmateix, que en els àmbits on hi ha buits de coneixements i competències, l'ús de serveis externs és molt baix**, inclús en aquells relacionats amb el món contemporani dels que diuen necessitar formació (podria ser per les dificultats de trobar especialistes, perquè no hi ha oferta, o per falta de coneixement de la que hi ha). En tot cas, no hi ha diferències significatives entre especialitats.

3. No tinc aquest coneixement o competència i voldria formació perquè m'ajudaria molt en la meua feina.

Pintura	11%	35
Pintura mural	12%	38
Escultura	16%	52
Materials arqueològics	12%	38
Elements arquitectònics	16%	50
Fusta	13%	41
Llibres i paper	16%	50
Metalls	22%	67
Orfebreria	24%	72
Ceràmica i vidre	16%	48
Vitralls	29%	87
Tèxtil	28%	85
Objectes etnogràfics	24%	73
Història Natural i espècimens biològics	22%	65
Instruments científics	27%	80
Materials fotogràfics	31%	95
Mitjans digitals	30%	91
Materials moderns	39%	117
Art contemporani	31%	97
Instal·lacions artístiques	27%	82
Conservació de béns immobles	22%	67
Ciència aplicada a la conservació-restauració	25%	80

4. No tinc aquest coneixement o competència i no ho veig com una prioritat per a mi, però sí que en el darrer any he utilitzat serveis externs per obtenir-los.

Pintura	6%	18
Pintura mural	4%	13
Escultura	3%	11
Materials arqueològics	5%	15
Elements arquitectònics	8%	24
Fusta	6%	18
Llibres i paper	7%	23
Metalls	7%	23
Orfebreria	7%	22
Ceràmica i vidre	5%	16
Vitralls	6%	19
Tèxtil	8%	24
Objectes etnogràfics	5%	14
Història Natural i espècimens biològics	8%	25
Instruments científics	7%	21
Materials fotogràfics	8%	26
Mitjans digitals	8%	24
Materials moderns	7%	20
Art contemporani	6%	20
Instal·lacions artístiques	8%	25
Conservació de béns immobles	4%	13
Ciència aplicada a la conservació-restauració	7%	22

- **La previsió futura d'ús de serveis externs per obtenir competències i coneixements dels que hi ha mancança també és molt baixa**, encara més baixa que la utilitzada en el passat. També hi pot tenir a veure la falta d'oferta d'aquests serveis, o la falta de coneixement de l'oferta.
- **També són poques les persones que diuen que els manquen coneixements o competències però que estan cobertes perquè altres persones de l'equip on treballen els tenen**. El més freqüent és llibres i paper (11%) i vitralls (10%). Probablement té a veure amb el fet que els equips són molt petits, en gran part unipersonals.

5. No tinc aquest coneixement o competència i tinc previst contractar externament per obtenir-ho en el futur.

Pintura	3%	11
Pintura mural	2%	7
Escultura	3%	10
Materials arqueològics	3%	9
Elements arquitectònics	5%	15
Fusta	2%	5
Llibres i paper	5%	17
Metalls	3%	9
Orfebreria	5%	16
Ceràmica i vidre	5%	15
Vitralls	8%	24
Tèxtil	8%	25
Objectes etnogràfics	6%	17
Història Natural i espècimens biològics	7%	20
Instrumentes científics	7%	20
Materials fotogràfics	6%	18
Mitjans digitals	6%	19
Materials moderns	6%	17
Art contemporani	5%	17
Instal·lacions artístiques	8%	23
Conservació de béns immobles	5%	15
Ciència aplicada a la conservació-restauració	5%	15

6. No tinc aquest coneixement o competència, però el té una altra persona de l'equip on treballa.

Pintura	6%	19
Pintura mural	6%	18
Escultura	7%	22
Materials arqueològics	6%	20
Elements arquitectònics	5%	16
Fusta	9%	28
Llibres i paper	11%	35
Metalls	8%	26
Orfebreria	8%	23
Ceràmica i vidre	7%	21
Vitralls	10%	29
Tèxtil	8%	23
Objectes etnogràfics	7%	20
Història Natural i espècimens biològics	4%	11
Instrumentes científics	5%	15
Materials fotogràfics	6%	20
Mitjans digitals	6%	19
Materials moderns	5%	16
Art contemporani	6%	20
Instal·lacions artístiques	5%	15
Conservació de béns immobles	5%	14
Ciència aplicada a la conservació-restauració	4%	14

7. No necessito aquest coneixement o competència per la meua feina, ni interna ni externament.

Pintura	15%	49
Pintura mural	20%	65
Escultura	14%	44
Materials arqueològics	24%	74
Elements arquitectònics	25%	77
Fusta	10%	31
Llibres i paper	21%	66
Metalls	17%	53
Orfebreria	38%	112
Ceràmica i vidre	24%	74
Vitralls	34%	102
Tèxtil	33%	99
Objectes etnogràfics	32%	97
Història Natural i espècimens biològics	49%	146
Instrumentes científics	36%	108
Materials fotogràfics	29%	91
Mitjans digitals	35%	105
Materials moderns	28%	85
Art contemporani	26%	81
Instal·lacions artístiques	36%	107
Conservació de béns immobles	21%	63
Ciència aplicada a la conservació-restauració	9%	27

•Finalment, **els coneixements i competències menys necessitades per la feina són molt diversos**, però tots estan per sota del 50% de les respostes. Destaquen una mica més aquells que tenen a veure amb el patrimoni científic, els relacionats amb l'art contemporani, i l'orfebreria.

Coneixements i competències en intervencions de conservació preventiva: necessitats de formació o d'obtenció externa.

(N= 325 enquestats, respostes múltiples)

S'han preguntat les necessitats de formació o d'obtenció externa de coneixements i competències per conèixer les fortaleses i febleses del col·lectiu professional en aquests aspectes, i identificar les mancances i necessitats - tant les que poden ser abordades des de l'oferta formativa, com aquelles amb presència tant escassa que poden suposar oportunitats de feina per als que n'ofereixin serveis.

(Nota: els percentatges s'han calculat sobre el total de respostes per a cadascun dels coneixements o competències).

- **La llista de coneixements i competències en conservació preventiva mostra percentatges una mica més alts de suficiència que la de conservació curativa-restauració.** Les competències en què més persones se senten suficientment formades són la documentació, la neteja dels objectes i el seguiment i control ambiental dels espais de reserva.
- **Les necessitats de formació són elevades en moltes competències de la llista.** Destaquen la documentació i el control ambiental, seguit de la planificació i l'emalatge/emmagatzematge. Més de la meitat dels enquestats desitjaria reforçar 11 de les 20 competències de la llista.

1. Tenen el coneixement o competència i no necessiten res més. L'utilitzen regularment, es senten competents i no els cal més formació.

Documentació de l'estat de conservació.	19%	61
Control ambiental.	6%	19
Preparació d'emergències.	2%	6
Planificar la conservació preventiva.	7%	22
Avaluació de riscos.	6%	19
Preparació i instal·lació d'objectes.	5%	17
Gestió de projectes.	7%	21
Elaborar polítiques i protocols de conservació.	4%	14
Gestió de la base de dades.	6%	19
Revisió / assessorament de les instal·lacions.	4%	14
Control de plagues.	4%	13
Catalogació	5%	14
Tasques de registre.	6%	17
Manipulació i muntatge d'objectes en exposició.	7%	22
Disseny d'espais de reserva / dipòsit	5%	15
Neteja dels objectes exposats.	18%	57
Seguiment, control ambiental i neteja dels espais de reserva.	12%	36
Temes legals i ètics.	2%	6
Preparació d'espècimens.	3%	9
Embalar, emmagatzemar, manipular i transportar objectes	11%	34

2. Tinc aquest coneixement o competència però m'agradaria millorar amb més formació o amb pautes.

Documentació de l'estat de conservació.	73%	233
Control ambiental.	73%	232
Preparació d'emergències.	45%	140
Planificar la conservació preventiva.	68%	217
Avaluació de riscos.	57%	178
Preparació i instal·lació d'objectes.	52%	162
Gestió de projectes.	52%	164
Elaborar polítiques i protocols de conservació.	56%	179
Gestió de la base de dades.	44%	139
Revisió / assessorament de les instal·lacions.	40%	124
Control de plagues.	39%	121
Catalogació	46%	143
Tasques de registre.	49%	151
Manipulació i muntatge d'objectes en exposició.	58%	182
Disseny d'espais de reserva / dipòsit	39%	122
Neteja dels objectes exposats.	58%	181
Seguiment, control ambiental i neteja dels espais de reserva.	54%	168
Temes legals i ètics.	40%	123
Preparació d'espècimens.	22%	64
Embalar, emmagatzemar, manipular i transportar objectes	66%	208

- **Les necessitats de formació més grans en competències que no es tenen, fan referència a la preparació d'emergències i els temes legals/ètics**, seguits de la revisió/assessorament de les instal·lacions, la gestió de les bases de dades i el control de plagues.
- **L'ús de serveis externs per cobrir les mancances de competències és molt baix**, igual que en l'apartat anterior referent a la conservació curativa i la restauració, **i encara és més baixa la previsió futura**. La conservació preventiva, per tant, actualment **s'externalitza molt poc, i no es percep tampoc com un servei a externalitzar en un futur**.
- **També és molt baix el percentatge de persones que consideren les mancances de competències de conservació preventiva cobertes per altres persones del seu equip**.
- I finalment, **també és baix el percentatge de persones que consideren que no necessiten, ni de forma interna ni externa, les competències llistades. Es perceben, per tant, com a competències molt necessàries**. Les competències que es necessiten menys, són la preparació d'espècimens (30% dels enquestats no la necessiten). Segueixen, ja amb percentatges molt baixos, el disseny dels espais de reserva (12%) i les tasques de registre (10%).

3. No tinc aquest coneixement o competència i voldria formació perquè m'ajudaria molt en la meva feina.

Documentació de l'estat de conservació.	5%	15
Control ambiental.	14%	44
Preparació d'emergències.	41%	126
Planificar la conservació preventiva.	20%	65
Avaluació de riscos.	28%	89
Preparació i instal·lació d'objectes.	28%	87
Gestió de projectes.	32%	100
Elaborar polítiques i protocols de conservació.	31%	99
Gestió de la base de dades.	34%	106
Revisió / assessorament de les instal·lacions.	36%	113
Control de plagues.	33%	102
Catalogació	30%	92
Tasques de registre.	25%	78
Manipulació i muntatge d'objectes en exposició.	22%	68
Disseny d'espais de reserva / dipòsit	35%	109
Neteja dels objectes exposats.	13%	40
Seguiment, control ambiental i neteja dels espais de reserva.	20%	62
Temes legals i ètics.	41%	128
Preparació d'espècimens.	31%	93
Emballar, emmagatzemar, manipular i transportar objectes	15%	47

4. No tinc aquest coneixement o competència i no ho veig com una prioritat per a mi, però sí que en el darrer any he utilitzat serveis externs per obtenir-los.

Documentació de l'estat de conservació.	1%	3
Control ambiental.	3%	8
Preparació d'emergències.	4%	12
Planificar la conservació preventiva.	1%	4
Avaluació de riscos.	3%	8
Preparació i instal·lació d'objectes.	4%	14
Gestió de projectes.	2%	7
Elaborar polítiques i protocols de conservació.	2%	6
Gestió de la base de dades.	3%	10
Revisió / assessorament de les instal·lacions.	4%	14
Control de plagues.	4%	13
Catalogació	3%	8
Tasques de registre.	3%	8
Manipulació i muntatge d'objectes en exposició.	3%	8
Disseny d'espais de reserva / dipòsit	3%	8
Neteja dels objectes exposats.	2%	5
Seguiment, control ambiental i neteja dels espais de reserva.	2%	6
Temes legals i ètics.	4%	13
Preparació d'espècimens.	5%	15
Emballar, emmagatzemar, manipular i transportar objectes	1%	4

5. No tinc aquest coneixement o competència i tinc previst contractar externament per obtenir-ho en el futur.

Documentació de l'estat de conservació.	1%	2
Control ambiental.	1%	4
Preparació d'emergències.	2%	5
Planificar la conservació preventiva.	0%	1
Avaluació de riscos.	0%	1
Preparació i instal·lació d'objectes.	1%	4
Gestió de projectes.	0%	1
Elaborar polítiques i protocols de conservació.	1%	4
Gestió de la base de dades.	2%	6
Revisió / assessorament de les instal·lacions.	3%	9
Control de plagues.	6%	18
Catalogació	1%	4
Tasques de registre.	1%	4
Manipulació i muntatge d'objectes en exposició.	1%	2
Disseny d'espais de reserva / dipòsit	2%	7
Neteja dels objectes exposats.	0%	1
Seguiment, control ambiental i neteja dels espais de reserva.	2%	5
Temes legals i ètics.	2%	5
Preparació d'espècimens.	5%	14
Embalcar, emmagatzemar, manipular i transportar objectes	2%	5

6. No tinc a altra quest coneixement o competència, però el té una persona de l'equip

Documentació de l'estat de conservació.	1%	3
Control ambiental.	3%	9
Preparació d'emergències.	3%	9
Planificar la conservació preventiva.	2%	6
Avaluació de riscos.	3%	10
Preparació i instal·lació d'objectes.	3%	9
Gestió de projectes.	3%	9
Elaborar polítiques i protocols de conservació.	2%	5
Gestió de la base de dades.	5%	16
Revisió / assessorament de les instal·lacions.	5%	16
Control de plagues.	7%	22
Catalogació	7%	21
Tasques de registre.	6%	19
Manipulació i muntatge d'objectes en exposició.	3%	10
Disseny d'espais de reserva / dipòsit	5%	14
Neteja dels objectes exposats.	3%	8
Seguiment, control ambiental i neteja dels espais de reserva.	4%	11
Temes legals i ètics.	6%	18
Preparació d'espècimens.	5%	14
Embalcar, emmagatzemar, manipular i transportar objectes	2%	5

7. No necessito aquest coneixement o competència per la meua feina, ni interna ni externament

Documentació de l'estat de conservació.	1%	3
Control ambiental.	1%	3
Preparació d'emergències.	4%	12
Planificar la conservació preventiva.	2%	6
Avaluació de riscos.	3%	9
Preparació i instal·lació d'objectes.	6%	19
Gestió de projectes.	4%	11
Elaborar polítiques i protocols de conservació.	3%	10
Gestió de la base de dades.	6%	18
Revisió / assessorament de les instal·lacions.	7%	22
Control de plagues.	8%	24
Catalogació	9%	29
Tasques de registre.	10%	30
Manipulació i muntatge d'objectes en exposició.	6%	20
Disseny d'espais de reserva / dipòsit	12%	36
Neteja dels objectes exposats.	7%	21
Seguiment, control ambiental i neteja dels espais de reserva.	7%	21
Temes legals i ètics.	6%	18
Preparació d'espècimens.	30%	88
Embalcar, emmagatzemar, manipular i transportar objectes	3%	10

Competències transversals: necessitats de formació o d'obtenció externa.

(N= 315 enquestats, respostes múltiples)

- **La gestió de projectes, la gestió de persones, el treball en equip i les tecnologies són competències no específiques de la conservació-restauració però cada cop més crítiques per a l'exercici de la professió. Són molt poques les persones que diuen que no les necessiten.**
- El percentatge d'enquestats que les dominen és baix, i per tant **és alt l'interès per adquirir-les mitjançant formació.** De les que ja es té un coneixement però es vol millorar, la que genera més interès és el treball en equip. D'entre les competències que manquen, la que genera més interès és la gestió de persones.
- Els percentatges d'us de serveis externs per cobrir les mancances també són molt baixos, com en els apartats anteriors. Per tant, **s'entenen com a competències que tothom ha de tenir.**
- Molt pocs, així mateix, dels que no les tenen, diuen tenir-les cobertes dins dels equips.

1. Tenen el coneixement o competència i no necessiten res més. L'utilitzen regularment, es senten competents i no els hi cal més formació

Gestió de projectes	6%	20
Gestió de persones	5%	17
Treball en equip	18%	57
Tecnologies	5%	16

3. No tinc aquest coneixement o competència i voldria formació perquè m'ajudaria molt en la meua feina.

Gestió de projectes	28%	86
Gestió de persones	36%	113
Treball en equip	12%	37
Tecnologies	25%	78

5. No tinc aquest coneixement o competència i tinc previst contractar externament per obtenir-ho en el futur.

Gestió de projectes	1%	3
Gestió de persones	2%	5
Treball en equip	1%	2
Tecnologies	3%	9

7. No necessito aquest coneixement o competència per la meua feina, ni interna ni externament.

Gestió de projectes	4%	12
Gestió de persones	7%	21
Treball en equip	3%	10
Tecnologies	1%	3

2. Tinc aquest coneixement o competència però m'agradaria millorar amb més formació o amb pautes.

Gestió de projectes	56%	174
Gestió de persones	44%	137
Treball en equip	65%	202
Tecnologies	5%	16

4. No tinc aquest coneixement o competència i no ho veig com una prioritat per a mi, però sí que en el darrer any he utilitzat serveis externs per obtenir-los.

Gestió de projectes	2%	5
Gestió de persones	2%	5
Treball en equip	1%	2
Tecnologies	1%	2

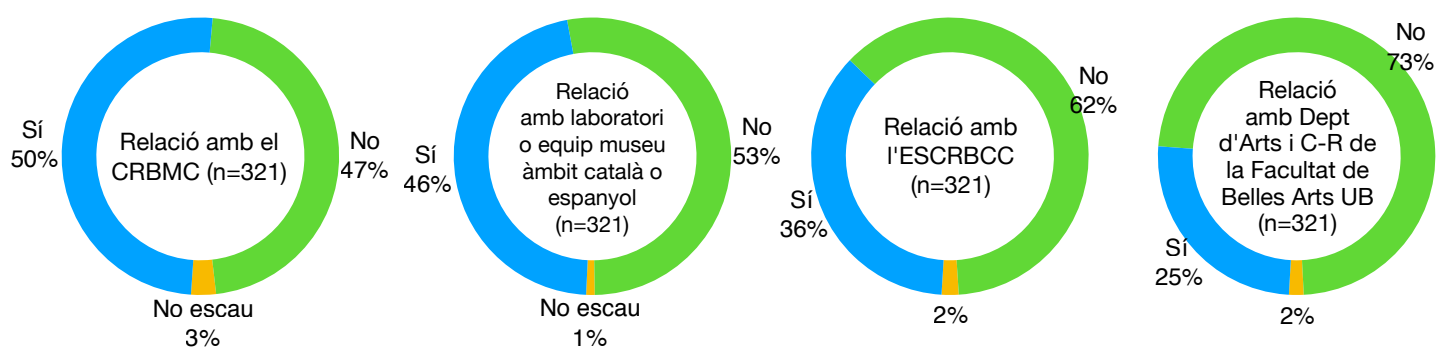
6. No tinc aquest coneixement o competència, però el té una altra persona de l'equip on treballa.

Gestió de projectes	3%	9
Gestió de persones	4%	12
Treball en equip	0%	1
Tecnologies	2%	7

Relacions i col·laboracions professionals (els darrers 2 anys)

(N= 321 enquestats, respostes múltiples)

- **La meitat dels enquestats han col·laborat, treballat o s'han format amb el Centre de Restauració de Béns Mobles de Catalunya.** Gairebé la meitat també han col·laborat amb l'equip de conservació-restauració d'un o més museus de l'àmbit català o espanyol. En tercer lloc, una mica més d'un terç ho han fet amb l'Escola Superior de Conservació i Restauració de Béns Culturals de Catalunya, i una quarta part amb la Facultat de Belles Arts de la UB.

- Les relacions són molt menors amb la resta d'institucions llistades. Un 21% han col·laborat amb l'Institut de Patrimoni Cultural de Espanya (IPCE). EL 15,5% amb el Laboratori de Conservació-Restauroció de l'Oficina de Patrimoni Cultural de la Diputació de Barcelona.
- La resta de serveis especialitzats són molt minoritaris entre les relacions recents dels enquestats: un 4% han col·laborat amb el Centre de Conservació-Restauroció de la Filmoteca de Catalunya, un 3,5% amb el CASC - Centre d'Arqueologia de Catalunya, un 2% amb el Laboratori d'Arqueologia de la UdL, i un 2% el CRIP- Centre de Restauroció i Interpretació Paleontològica (Hostalets de Pierola).

La col·laboració amb el CRBMC segons situació laboral:

- **El 62% dels professionals independents / autònoms enquestats han col·laborat amb el CRBMC els darrers 2 anys, i un 57% dels que treballen en empreses.**
- La proporció és una mica menor entre els que treballen en un centre patrimonial, que frega la meitat dels enquestats (49%)

Formació continuada (realització de cursos especialitzats, de 20h o més, en els darrers 2 anys)

(N= 305 enquestats, respostes múltiples)

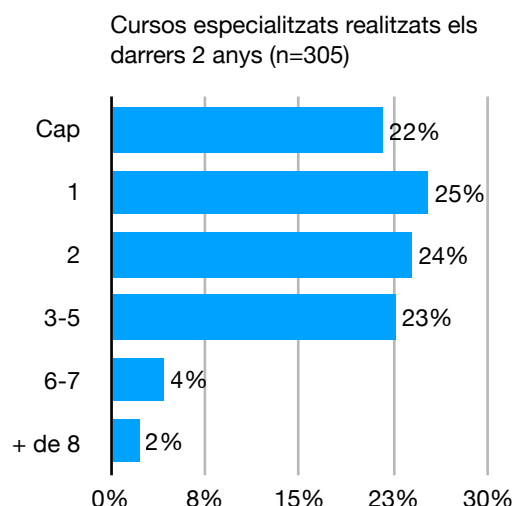
- El 78% dels enquestats ha fet 1 o més cursos especialitzats durant els darrers 2 anys. Aquesta dada mostra que **és un col·lectiu que es forma contínuament**.
- Només un 22% dels enquestats no ha fet cap curs. Aquesta dada és **un indicador positiu que mostra el compromís del col·lectiu amb l'actualització dels coneixements**.

Segons la situació laboral:

- **Les persones que treballen en serveis públics especialitzats són les que més han fet cursos especialitzats**. Un 86% d'aquests n'ha fet 1 o més.
- Segueixen les persones que treballen en empreses o que són professionals independents, un 83% i 82% dels quals, respectivament, han fet un curs o més.
- El 77% de les persones que treballen en un centre patrimonial també, i el percentatge més baix, però tot i així prou alt, del 64%, les persones que estan en una altra situació.

Segons els anys d'experiència:

- **La proporció de persones que han fet com a mínim un curs especialitzat durant els darrers dos anys és elevada en tots els trams d'anys d'experiència**, però destaca la franja dels que tenen entre 16 i 25 anys d'experiència (84%), seguits dels que tenen més de 26 anys d'experiència (81%). Ben a prop segueixen els de 6 a 15 anys d'experiència (78%) i els de 0 a 5 anys (71,5%).

Motius pels quals no s'ha realitzat cap curs especialitzat:

(N= 79 enquestats, respostes múltiples)

	Núm. respostes	Molt important	Importància moderada	Poc important	Total
Costos de desplaçament	76	34%	42%	24%	100%
Costos de matrícula	75	44%	39%	17%	100%
Els temes no tenen a veure amb les meves necessitats actuals	71	41%	41%	18%	100%
L'horari dels cursos no em va bé	74	47%	32%	20%	100%
Si no treballo perdo ingressos	74	49%	28%	23%	100%
L'organització on treballa no concedeix permís d'absència per motius de formació	67	22%	27%	51%	100%
Un altre motiu	21				
Total respostes (múltiples)	458				

- Les 79 persones que no han fet cap curs en els darrers dos anys citen com a motius més importants: la pèrdua d'ingressos quan no es treballa, l'horari dels cursos, i els costos de matrícula.
- Les persones que estan en una situació laboral d'atur, becaris, jubilats, estudiants a temps complert o en una altra situació són els que més citen aquests motius: són el 54% dels que citen els costos de matrícula com a molt importants, el 53% dels que citen la no concessió de permisos laborals com a molt important, el 50% dels que citen els costos de desplaçament com a molt importants, i el 42% dels que citen la pèrdua d'ingressos per no treballar com a motiu molt important.
- **Dels que responen com a motiu molt important que els temes de la formació no responen a les seves necessitats actuals, el grup més gran són els que treballen en centres patrimonials (un 34,5%)**
- Dels que responen com a motiu important, per no fer formació, la pèrdua d'ingressos, destaquen, en segon lloc, després dels que estan 'en una altra situació', els professionals independents / autònoms (36%).

Tendències de l'ocupació

Mida dels equips estables

(N= 244 enquestats)

- **Els equips estables de conservació-restauració són, en general, molt petits (micro), en gran part unipersonals, i fins i tot en alguns casos inexistents.** La meitat dels enquestats informen d'equips d'una o dues persones només.
- **Els equips de suport encara són més pocs, en més d'un terç dels casos no n'hi ha.**
- El 36% dels enquestats treballen en una organització, empresa o pràctica independent amb una sola persona treballant com a equip estable de conservació-restauració. El mateix percentatge diu no disposar de cap persona de suport de gestió o tècnic.
- Un altre 30% treballen en equips molt petits de 2 o 3 persones. Una tercera part també diuen que tenen una persona de suport de gestió o tècnic.
- Un 20% treballen en equips estables d'entre 4 i 10 conservadors-restauradors, la majoria d'aquests, tanmateix, són equips d'entre 4 i 7 persones. Molt pocs treballen en equips d'entre 6 i 10 (és el cas de només 7 enquestats).
- Només el 14% treballen en equips més grans. Aquesta situació engloba a només 10 enquestats.

Núm. de conservadors-restauradors en l'equip estable.

0	6%
1	36%
2	16%
3	14%
4	8%
5	4%
6	5%
7	5%
8	2%
9	0%
10	1%
11	1%
12	0%
13	1%
14	0%
15	0%
16	0%
17	0%
18	0%
19	0%
20	0%
Més de 20	0%
Total respostes	244

Núm de personal de suport de gestió o tècnic als conservadors-restauradors

0	36%
1	33%
2	16%
3	6%
4	2%
5	2%
6	1%
7	1%
8	0%
9	0%
10	0%
11	0%
12	0%
13	0%
14	0%
15	0%
16	0%
17	0%
18	0%
19	0%
20	0%
Més de 20	1%
Total respostes	214

Evolució de la mida dels equips

(N= 254 enquestats)

Es pregunta com es compara el nombre actual de personal de conservació-restauració (i de personal que li dóna suport de gestió o tècnic) que treballa en l'organització o empresa de l'enquestat, en relació amb el nombre de fa 4 anys, i en relació amb el que s'anticipa que evolucionarà en els propers 3 anys.

- **El 40% dels enquestats no han registrat un canvi** en la mida dels equips respecte fa 4 anys, **ni en preveuen cap** en els pròxims tres anys.
- Respecte fa 4 anys, **un 16% dels enquestats han vist reduïts els equips, i un altre 16% els han vist créixer.**
- **Molt pocs pensen que hauran crescut d'aquí a 3 anys (un 7% només)**, i un percentatge lleugerament més alt pensen que s'hauran reduït (10%)

Mida dels equips	Més que ara	Igual que ara	Menys que ara	No ho sé	No escau	Total
Fa 4 anys (2015)	16%	38%	16%	16%	13%	100%
D'aquí 3 anys	7%	40%	10%	33%	11%	100%

Evolució del nivell d'ingressos anuals bruts

(N= 289 enquestats)

Es pregunta com es compara el nivell d'ingressos anuals bruts amb el de fa 4 anys i com es preveu que serà l'any vinent.

- **Dos terços dels enquestats indiquen que el seu nivell d'ingressos fa quatre anys era el mateix que ara o menys, el que és una dada positiva.**
- Malgrat tot, **un 20% han perdut capacitat adquisitiva** perquè cobraven més que ara.
- Pel que fa a l'any vinent, **el grup majoritari pensa que els seus ingressos no canviaran**, i un 14% pensa que guanyarà més.
- **Gairebé un terç, un grup significatiu dels enquestats, no saben quins ingressos tindran, el que mostra un alt grau d'incertesa per al futur immediat.**

Nivell d'ingressos	Més que ara	Igual que ara	Menys que ara	No ho sé	No escau	Total
Fa 4 anys (2015)	20%	29%	32%	9%	10%	100%
L'any vinent (2020)	14%	44%	8%	28%	6%	100%

Segons la situació laboral, en relació a fa 4 anys (2015):

- **Els que treballen en un centre patrimonial o en un servei públic especialitzat són els que mostren un grau d'estabilitat més alt**, amb la meitat que no han registrat cap canvi, i més d'un 40% que han vist incrementats els seus ingressos respecte a fa 4 anys.
- **Una part important dels professionals independents / autònoms, propera a la meitat (45%), també han vist incrementar els seus ingressos, el que apunta a la recuperació després de la crisi**, que va afectar molt a aquest segment. **Tanmateix, la recuperació no és clara, ja que una quarta part, una quantitat gens negligible, diu que fa quatre anys guanyava més que ara.**
- De les persones que treballen en empreses, tantes n'hi ha que guanyaven més que ara, com que guanyaven menys (38% en cada cas). És el segment on s'observa una major variació.

(Nota: aquestes dades són només indicatives, perquè són segments molt petits i estadísticament són poc significatives.)

Segons la situació laboral, en la previsió per 2020:

- En general, **l'opció majoritària en tots els segments és que l'any vinent obtindran els mateixos ingressos que ara.**
- **L'excepció són els que treballen en empreses, que indiquen en major nombre que guanyaran més (el 47% així ho diuen).**
- Una bona part dels que estan en situació d'atur, jubilats, estudiants o altres pensen que tindran menys ingressos que ara, tot i que un percentatge una mica més alt pensa que guanyaran igual (40%).

(Nota: aquestes dades són només indicatives, perquè són segments molt petits i estadísticament són poc significatives.)

La pràctica privada i la contractació pública mitjançant concursos o licitacions

(N= 248 enquestats)

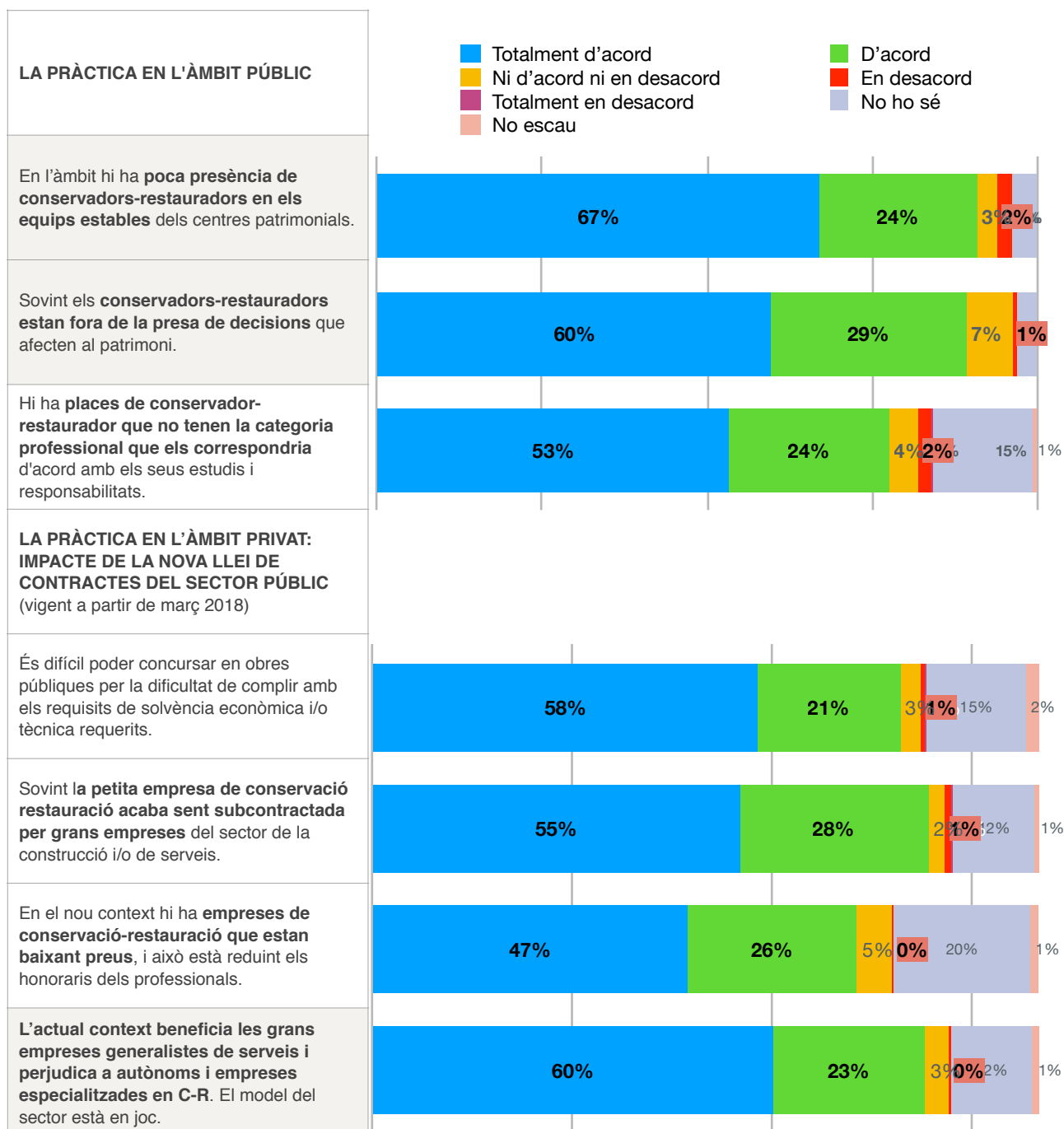
- S'ha preguntat als enquestats que són empresa o professional independent, si treballen per l'administració pública mitjançant concursos o licitacions d'obra. **Un 36% han respost que sí i un 37% que no, pràcticament la mateixa proporció.** Una mica més d'una quarta part han respost que no escau. Mirant les dades segmentades per situació laboral, el 54% dels professionals independents respon en positiu, i el 42% dels que treballen en una empresa. **La meitat o més dels que treballen en la pràctica privada, no fan aquests tipus de contractes públics**, per tant.
- També s'ha preguntat sobre **canvis en el grau en què es treballa per l'administració**. No s'observa una tendència clara. El gruix més gran, **una quarta part de les respostes, tant dels professionals independents com de les empreses, diuen que fa 4 anys treballaven per l'administració pública en el mateix grau que ara.** I un percentatge similar també pensa que l'any vinent treballaran amb l'administració igual. La resta de respostes estan molt distribuïdes.

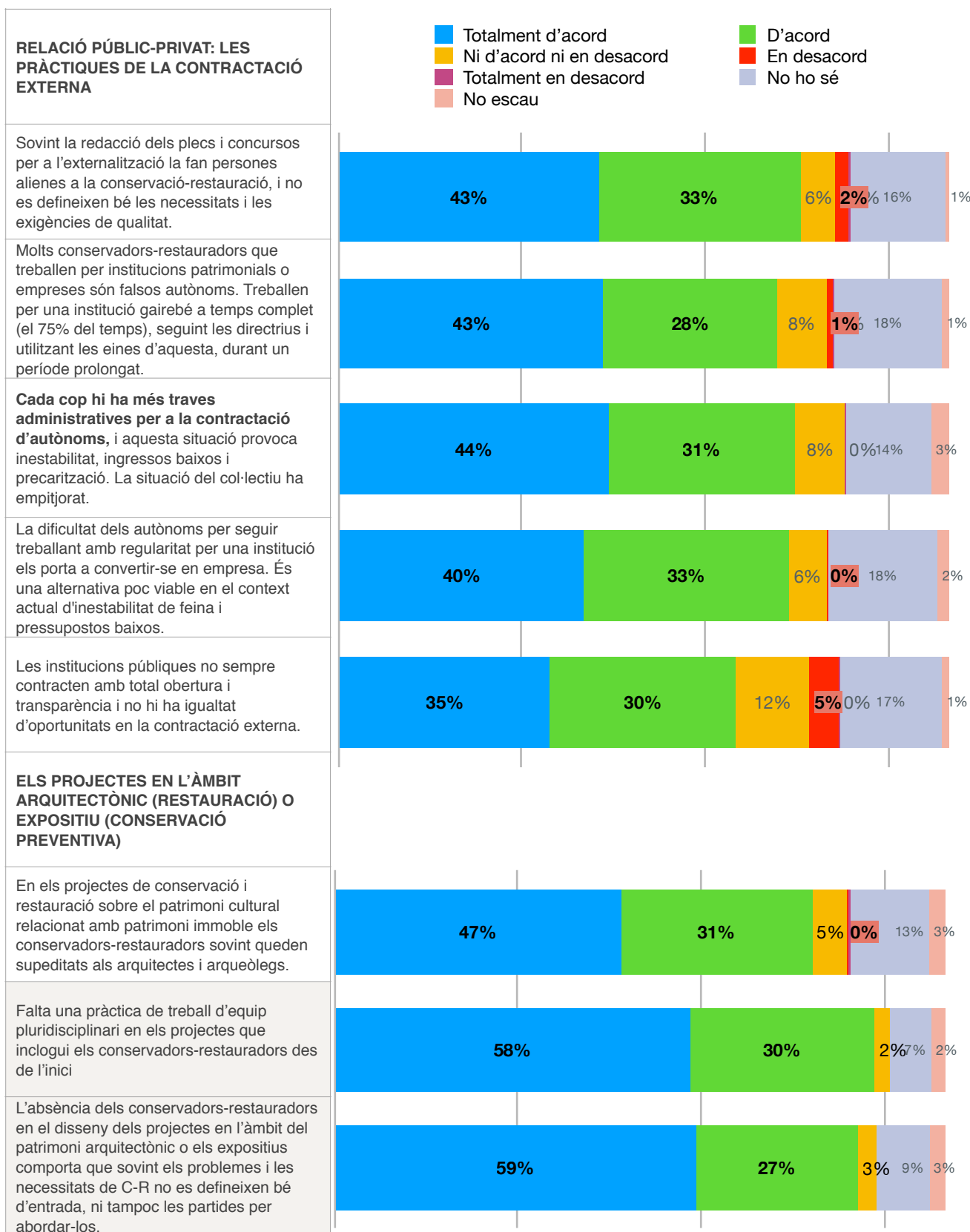
(Nota: cal tenir en compte que els segments són molt petits i per tant els resultats només són indicatius).

Reptes de l'ocupació.

Els principals problemes, dificultats o barreres a l'ocupació dels conservadors-restauradors (*grau d'acord o desacord amb afirmacions que descriuen problemàtiques*)

(N= 304 enquestats, respostes múltiples)

Reptes de l'ocupació.

Accions proposades o en marxa per abordar problemes i reptes del sector.

(N= 300 enquestats, respostes múltiples)

	Ho conec	No ho conec	Voldria informar-me	Importància alta	Importància baixa
Regulació legislativa de la professió, mitjançant un decret llei. S'ha elaborat l'esborrany de decret específic de la conservació-restauració, per regular la professió a Catalunya i garantir així la qualitat de les intervencions. Ja s'ha presentat al Departament de Cultura	31%	40%	60%	58%	0%
Elaboració d'un sistema d'acreditació professional (Registre) per als conservadors-restauradors, per habilitar-los i facilitar-los una llicència específica per poder exercir en patrimoni protegit, dirigir intervencions i participar en licitacions.	19%	47%	61%	59%	2%
Estudi sobre l'estat actual del sector de la conservació-restauració a Catalunya, amb la participació dels diferents agents. Inclou entrevistes, revisió de dades, qüestionari per als centres patrimonials i per als professionals, i focus groups.	35%	39%	41%	49%	4%
Participació de CRAC com associació professional en comissions de treball del Pla de Museus i del Pla d'Arxius (que s'impulsen des de la Direcció General de Patrimoni Cultural de la Generalitat), en temes de conservació preventiva i restauració.	27%	46%	45%	49%	4%
Contactes amb altres associacions professionals d'àmbit estatal per tirar endavant, conjuntament, propostes de millora i de defensa de la professió. Les prioritats: la regulació de la professió i la creació d'un conveni col·lectiu propi.	27%	40%	46%	58%	4%
Organització de cursos o trobades tècniques per avançar les competències i el coneixement dels professionals en necessitats clau del sector. Per exemple el pròxim curs sobre El Pla de Conservació Preventiva als equipaments museístics, o la propera XVI Reunió Tècnica, sobre Documentar en conservació-restauració.	48%	21%	38%	58%	4%
La promoció/visibilitat de la professió mitjançant les xarxes socials, la pàgina web, i l'organització d'activitats que contribueixen a celebracions com el Dia Europeu de la Conservació-Restauroació (14 d'octubre) i en els dies previs de la Setmana Europea de la Conservació-Restauroació.	55%	17%	26%	55%	7%

2.3. RESULTATS DEL QÜESTIONARI 2: LA CONSERVACIÓ-RESTAURACIÓ ALS CENTRES PATRIMONIALS I SERVEIS ESPECIALITZATS.

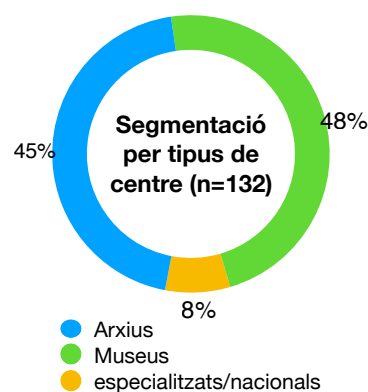
Perfil dels centres

(N= 132 centres)

Tipus de centre: segmentació

- Els centres que han respost s'han classificat en tres segments: museus, arxius i centres especialitzats o nacionals. Els resultats del qüestionari es presenten globals i per aquesta segmentació.

'Museus' agrupa principalment els museus registrats i també una petita mostra de col·leccions obertes al públic, monuments, jaciments, cases històriques i patrimoni de l'església. 'Arxius' agrupen principalment arxius comarcals i municipals, més un petit nombre d'altres tipus d'arxius. 'Serveis especialitzats' inclou centres o serveis especialitzats en conservació-restauració, alguns dels quals formen part d'altres institucions, serveis o d'universitats, departaments de l'administració pública que gestionen programes de conservació-restauració, i tres institucions nacionals (Arxiu Nacional, Biblioteca de Catalunya i MNAC) amb departaments especialitzats.

Tipus de centre: totes les opcions (N= 132 centres, resposta múltiple)

Tipus de centre	Núm. de centres	% del total de centres
Arxiu	60	45%
Museu registrat	60	45%
Biblioteca	7	5%
Col·lecció oberta al públic	6	5%
Altres	5	4%
Patrimoni de l'església	5	4%
Monument, jaciment o casa històrica	4	3%
Servei tècnic d'una administració	4	3%
Centre especialitzat en conservació-restauració del patrimoni	3	2%
Col·lecció privada	1	1%

Altres són: inclou una biblioteca de diverses institucions, una casa museu, un museu d'antropologia i etnologia dins una institució, un sistema de museus (seu principal + 3 extensions) i una universitat.

Model de gestió

(N= 130 centres, resposta múltiple)

- Més de la meitat dels centres que han respost són de gestió directa, el que indica un grau d'autonomia baix en la gestió que afecta la capacitat de decisió sobre els recursos i de contractació. Tanmateix, hi ha diferències importants entre els segments.
- En els arxius predominen els de gestió directa (82%). La resta són ens eclesiàstics (16%), i un grup petit d'ens autònoms públics (7%) o consorcis (4%).
- En els museus també hi ha un percentatge important de gestió directa, que gairebé arriba a la meitat (46%), però en l'altra meitat hi ha ens autònoms públics (21%), i consorcis o fundacions (un 16% en cada cas).
- En els centres especialitzats/nacionals el model és més divers, i de fet el grup majoritari són els ens autònoms públics i també hi ha un consorci i una empresa pública (Nota: l'Agència Catalana del Patrimoni Cultural està indicada en un centre com a ens autònom públic i en l'altre com empresa pública).

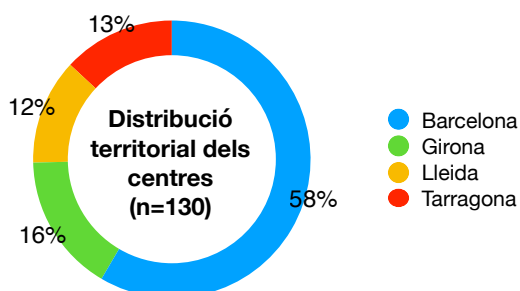
Respostes	Núm. de centres	% del total de centres
Gestió directa	79	60%
Ens Autònom Públic	22	17%
ConSORCI	13	10%
Ens eclesiàstic	13	10%
Fundació	10	8%
Empresa	1	1%
Associació	0	0%

Model de gestió per segments	Gestió directa	ConSORCI	Ens Autònom Públic	Fundació	Ens eclesiàstic	Associació	Empresa
Arxius	47	2	4	0	9	0	0
	82%	4%	7%	0%	16%	0%	0%
Museus	29	10	13	10	4	0	0
	46%	16%	21%	16%	6%	0%	0%
Especialitzats/Nacionals	3	1	5				1
	30%	10%	50%	0%	0%	0%	10%

Distribució territorial

(N= 130 centres)

- Més de la meitat dels centres que han respost estan ubicats a la demarcació de Barcelona, i la resta distribuïts de manera bastant similar entre les demarcacions de Girona, Tarragona i Lleida (per ordre de més a menys presència de centres).

- Aquesta concentració a la demarcació de Barcelona és comuna en tots els segments, però en diferents graus. És molt més acusada en els centres especialitzats/nacionals que en la resta, ja que hi estan ubicats el 80%. Només han respost dos centres especialitzats en el territori, un a Lleida i l'altre a Girona.
- En el cas dels arxius, dues tercers parts dels arxius també estan concentrats a la demarcació de Barcelona. Hi ha poca representació de les comarques de Girona
- Els museus que han respost estan més repartits en el territori. El grup que s'ubica a la demarcació de Barcelona, no arriba a la meitat, tot i que s'hi acostava molt (48%). De la resta destaquen els museus de les comarques de Girona, que superen una quarta part del total de museus (27%).

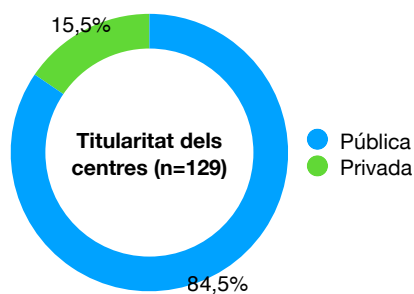
Demarcacions:	Barcelona	Girona	Lleida	Tarragona	Total
Arxius	38	3	9	8	58
%	66%	5%	16%	14%	100%
Museus	30	17	6	9	62
%	48%	27%	10%	15%	100%
Especialitzats/ Nacionals	8	1	1	0	10
%	80%	10%	10%	0%	100%

- Si es compara la mostra de museus que han respost amb la distribució real del conjunt de museus registrats catalans (segons dades de l'*Informe d'equipaments museístics de Catalunya Indicadors 2017*), s'observa que la distribució és bastant similar, tot i que hi ha una menor concentració a la demarcació de Barcelona, que en realitat és del 57%, i una major a Girona i a Tarragona, que en realitat és del 21% i del 12% respectivament.

Titularitat

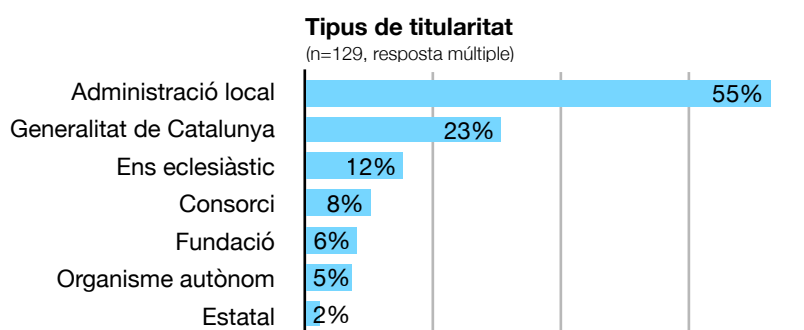
(N= 129 centres)

- El 85%, la gran majoria dels centres que han respost són de titularitat pública. La proporció és molt semblant en arxius i museus. En el cas dels centres especialitzats tots són de titularitat pública.

Titularitat	Privada	Pública	Total
Arxius	9	48	57
%	16%	84%	100%
Museus	11	51	62
%	18%	82%	100%
Especialitzats/ Nacionals	0	10	10
%	0%	100%	100%

- Predomina la titularitat de l'administració local (Ajuntaments, consells comarcals o diputacions), que supera el 50%, seguida de la Generalitat i de l'Església. Arxius i museus són de titularitat de l'administració local en la mateixa proporció pràcticament.
- Pel que fa a la titularitat de la Generalitat les diferències són importants entre segments. Una tercera part dels arxius són titularitat de la Generalitat, i dues terceres parts dels centres especialitzats o nacionals. En el cas dels museus, en canvi, només un 4% ho són.
- Més arxius són titularitat de l'església que en els museus.

(n=129, resposta múltiple)

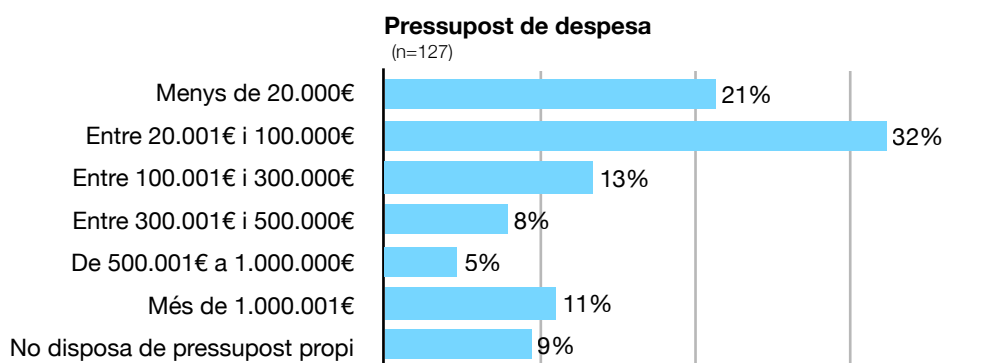
Tipus de titularitat	Administració local	Estatal	Generalitat Catalunya	Organisme autònom	Consorci	Ens eclesiàstic	Fundació	Total
Arxius	32	1	20	0	0	9	0	62
%	52%	2%	32%	0%	0%	15%	0%	100%
Museus	37	1	3	6	9	6	8	70
%	53%	1%	4%	9%	13%	9%	11%	100%
Especialitzats/ Nacionals	2	0	7	1	1	0	0	11
%	18%	0%	64%	9%	9%	0%	0%	100%

Pressupost de despesa de funcionament (2019)

(Inclou béns i serveis, exclou remuneracions de personal en plantilla, inversions i altres despeses)

(N= 127 centres)

- Més de la meitat dels centres (un 62%) tenen un pressupost de funcionament inferior als 100.000€. Una tercera part disposen d'un pressupost d'entre 20.000 i 100.000€, un 21% de menys de 20.000€, i un 9% no disposa de pressupost.
- Els arxius disposen d'un pressupost més baix que els altres segments, amb molta diferència. El 96% inferior als 100.000€. Dins d'aquests, un 19% no en tenen cap, i un 40% el nivell més baix.
- En els museus, el grup més gran, que suposa una quarta part de tots els museus, disposen d'un pressupost d'entre 100.001€ i 300.000€. Només un museu no té cap pressupost, i només tres el té inferior a 20.000€.
- Els centres especialitzats o nacionals, es troben distribuïts en tots els nivells, però destaca que n'hi ha quatre amb un pressupost superior a 1 milió d'euros, que inclou tres centres patrimonials nacionals i un departament d'una administració, i cap centre especialitzat en conservació-restauració. El centre especialitzat en conservació-restauració més ben dotat té un pressupost de funcionament a la franja d'entre 500.001 i 1 milió d'euros.

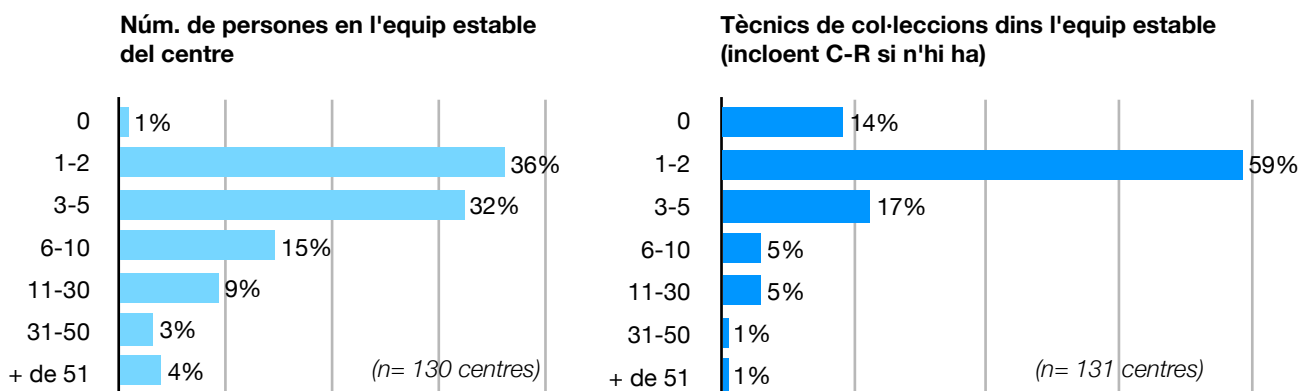

Pressupost de despesa	Menys de 20.000€	Entre 20.001€ i 100.000€	Entre 100.001€ i 300.000€	Entre 300.001€ i 500.000€	De 500.001€ a 1.000.000€	Més de 1.000.001€	No disposa de pressupost propi
Arxius	23	21	1	0	1	0	11
%	40%	37%	2%	0%	2%	0%	19%
Museus	3	19	15	9	4	10	1
%	5%	31%	25%	15%	7%	16%	2%
Especialitzats/ Nacionals	1	1	1	1	1	4	0
%	11%	11%	11%	11%	11%	44%	0%

(n=127, resposta múltiple)

Equip estable del centre (2019) *(Sigui amb contracte indefinit o temporal, amb dedicació plena o parcial) (N= 130 centres)*

- Una mica més de dues terceres parts dels centres (un 68%) tenen equips d'entre 1 i 5 persones, essent el grup més nombrós el de només 1 o 2 persones. Fins i tot hi ha un centre que no en té cap. L'altra tercera part està repartida, i en ordre essencialment decreixent. Només hi ha 5 centres amb equips de més de 50 persones.
- En el cas dels arxius, un 97% té equips de 5 persones o menys. No hi ha cap arxiu que tingui un equip estable superior a 30 persones.
- En els museus el 51% estan en aquesta situació d'equips molt petits de 5 persones o menys, un percentatge alt, però significativament menor que en els arxius. El gruix dels museus, dues terceres parts, disposen de 3 a 10 persones en l'equip estable.
- En els centres especialitzats o nacionals hi ha molta varietat, però se situen més a la banda alta. 3 centres, tanmateix, només disposen d'entre 1 i 2 persones, i es tracta de serveis que depenen d'una universitat, d'un ajuntament i d'una xarxa.
- Preguntats per quantes persones de l'equip estable són tècnics de col·leccions, més de la meitat dels centres indiquen que 1-2 persones. Un percentatge significatiu, un 14% no en té cap. En els arxius, aquesta xifra de centres sense tècnics de col·leccions puja al 21%. En els museus és d'un 10%. Més de la meitat dels museus tenen entre 1 i 2 tècnics de col·leccions (56%), una quarta part en tenen entre 3 i 5 (24%). Pel que fa als centres especialitzats o nacionals hi ha tècnics de col·leccions en totes les franges numèriques, excepte la de 0.

(n= 130 centres)

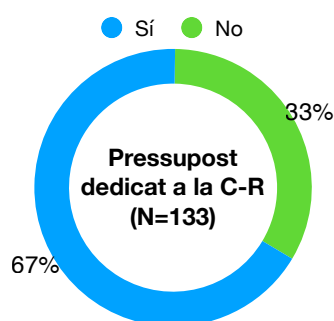
Equips estables del centre	0	1-2	3-5	6-10	11-30	31-50	+ de 51	Total
Arxius	1	36	18	1	1	0	0	57
%	2%	63%	32%	2%	2%	0%	0%	100%
Museus	0	8	24	17	8	4	2	63
%	0%	13%	38%	27%	13%	6%	3%	100%
Especialitzats/ Nacionals	0	3	0	1	3	0	3	10
%	0%	30%	0%	10%	30%	0%	30%	100%

Recursos econòmics destinats a la conservació-restauració

Existència d'un pressupost dedicat a la conservació-restauració (actual o previst en el futur)

(N= 133 centres)

- Dues terceres parts dels centres que han respost tenen un pressupost dedicat a la conservació-restauració, o en tenen un previst en el futur, però un terç no en tenen -una dada significativa donat que tots són centres que conserven béns patrimonials.
- El percentatge dels arxius que no en disposen és més alt, i arriba al 41%. Tots els centres especialitzats o nacionals menys un disposen de pressupost, en aquest cas es tracta d'un servei de suport (generalista, no específic de C-R) a una xarxa territorial de centres patrimonials.

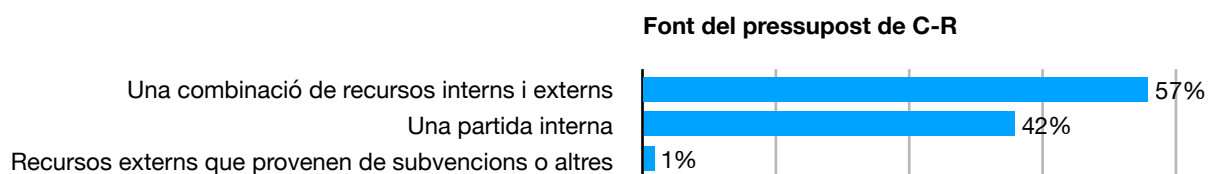

Disposen de pressupost per a C-R	Si	No	TOTAL
Arxius	35	24	59
%	59%	41%	100%
Museus	44	19	63
%	70%	30%	100%
Especialitzats/ Nacionals	9	1	10
%	90%	10%	100%

Font del pressupost dedicat a la conservació-restauració (actual o previst en el futur)

(N= 86 centres)

- Dels centres que sí disposen de pressupost, menys de la meitat ho fa només amb una partida interna. La majoria disposa d'una combinació de recursos interns i externs. Un sol centre treballa exclusivament amb recursos externs, que normalment són puntuals (subvencions).

- Les dades segmentades mostren diferències segons el tipus de centre. En el cas dels arxius i dels centres especialitzats o nacionals, s'observa un percentatge més elevat dels que treballen amb una partida interna (55% i 56% respectivament) que en el cas dels museus, que és significativament menor (30%). El percentatge dels que treballen amb una combinació de recursos interns i externs és molt superior en els museus (70%) que en els altres segments (42% d'arxius i 44% dels centres especialitzats o nacional).

Font del pressupost de C-R	Una combinació de recursos interns i externs	Una partida interna	Recursos externs que provenen de subvencions o altres	TOTAL
Arxius	14	18	1	33
%	42%	55%	3%	100%
Museus	31	13	0	44
%	70%	30%	0%	100%
Especialitzats/ Nacionals	4	5	0	9
%	44%	56%	0%	100%

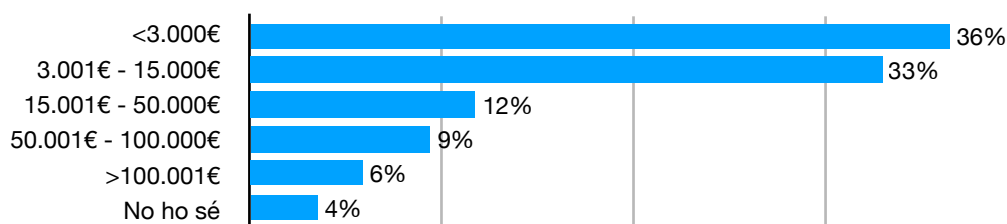
(n= 86 centres)

Volum de pressupost dedicat a la conservació-restauració

(N= 85 centres)

- Dels centres que sí disposen de pressupost dedicat a la C-R, dues terceres parts disposen de menys de 15.000€ l'any, amb un volum important de centres que estan a la banda més baixa: més d'un terç dels casos tenen un pressupost gairebé simbòlic, menor de 3.000€.

Volum de pressupost dedicat a la C-R

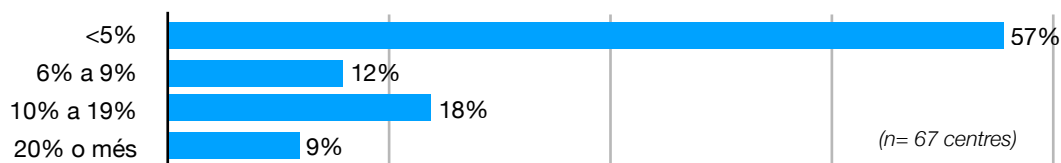
- El volum de pressupost dedicat a la C-R mostra una base àmplia de centres en les dues franges més baixes, que es va reduint, progressivament, a mesura que puja la quantitat d'euros. Un 6% disposa de més de 100.000€, concretament són dos centres especialitzats i tres museus.
- Els que més estan en aquesta situació de pressupost gairebé inexistent (menys de 3.000€) són els arxius (un 73%). Només un 16% dels museus i cap centre especialitzat estan en aquesta franja.

Volum de pressupost C-R	<3.000€	3.001€ - 15.000€	15.001€ - 50.000€	50.001€ - 100.000€	>100.001€	No ho sé	Total
Arxius	24	5	1	1	0	2	33
%	73%	15%	3%	3%	0%	6%	100%
Museus	7	23	7	2	3	1	43
%	16%	53%	16%	5%	7%	2%	100%
Especialitzats/ Nacionals	0	0	2	5	2	0	9
%	0%	0%	22%	56%	22%	0%	100%

(n= 85 centres)

- El volum de pressupost dedicat a la C-R, en relació amb el total del pressupost de despesa de funcionament, suposa, en més de la meitat dels centres, menys d'un 5%.

Pressupost de C-R com a percentatge del pressupost total de funcionament

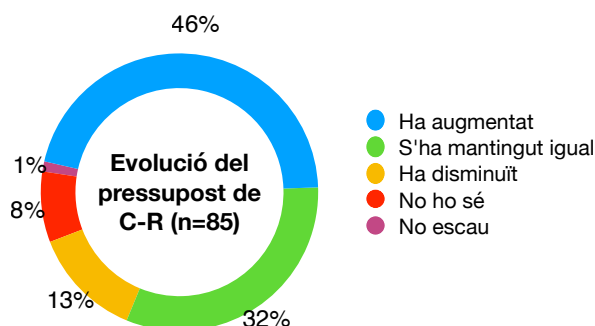

- En un centre especialitzat suposa el 50% de la despesa de funcionament del centre, en un altre el 20% i en un tercer el 10%, però la resta mostren un percentatge a la franja més baixa.
- Alguns arxius mostren percentatges del 10%, 20% o fins i tot del 30%, però es tracta, en tots els casos, d'arxius amb pressupostos molt petits, i amb una despesa de C-R menor als 3.000€
- En els museus la situació és molt més diversa.

Evolució del pressupost dedicat a la C-R.

(N= 85 centres)

- És un indicador positiu que gairebé la meitat dels centres indiquin que el pressupost de C-R ha augmentat respecte a la situació de fa 10 anys (en plena crisi econòmica), però cal fer notar que hi ha una tercera part dels centres que estan estancats i un 13% que estan en una situació pitjor (sumen un 45%). Per tant, després d'una dècada de crisi econòmica, no es pot parlar encara d'una clara situació de recuperació.

- Els arxius són el segment que més indica un augment de pressupost, però com que en aquest segment predominen els pressupostos molt baixos, no significa cap gran augment.
- És preocupant que tres centres especialitzats/nacionals hagin vist reduït el seu pressupost de C-R respecte a fa 10 anys, i per tant no han recuperat encara el nivell d'abans de la crisi. Es tracta de tres centres nacionals, de referència cadascun en el seu àmbit.

- El nombre de centres especialitzats/nacionals que ha agumentat el pressupost no arriba a la meitat del total de centres d'aquest tipus.

Evolució del pressupost respecta fa 10 anys	Ha augmentat	Ha disminuït	S'ha mantingut igual	No ho sé	No escau	Total
Arxius	17	0	12	3	1	33
%	52%	0%	36%	9%	3%	100%
Museus	18	8	14	3	0	43
%	42%	19%	33%	7%	0%	100%
Especialitzats/ nacionals	4	3	1	1	0	9
%	44%	33%	11%	11%	0%	100%

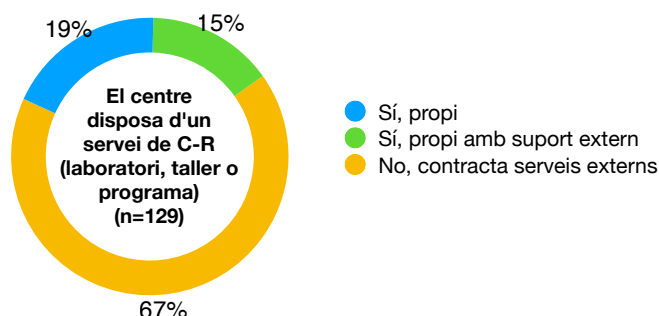
(n= 85 centres)

Recursos humans destinats a la conservació-restauració

Centres que disposen d'un servei de conservació-restauració (laboratori, taller o programa)

(N= 129 centres)

- Només un terç del total de centres que han respost al qüestionari disposen d'un servei de C-R, i només en el 19% dels casos és propi, sense necessitat de suport extern. Un 15% combina servei propi amb serveis externs.
- La gran majoria, dues terceres parts dels centres, indiquen que no disposen d'un servei de C-R, i depenen totalment dels serveis externs per a la funció de conservació-restauració.

Aquesta situació, tanmateix, difereix significativament segons els segments:

- Pràcticament la totalitat dels arxius (96%) no disposen d'un servei i depenen totalment dels serveis externs. Només 2 arxius d'un total de 57 en disposen.
- En el cas dels museus, gairebé la meitat tampoc en disposen. Només una quarta part disposen de servei propi, cobert internament; la quarta part restant el cobreixen també amb suport extern.
- En el cas dels centres especialitzats o nacionals seria d'esperar que tots disposessin d'un servei propi suficient, però només és així en 6 dels 10 centres que han respost. Tres el cobreixen amb suport de serveis externs (inclòs el centre capçalera del sector, i dues institucions nacionals) i un cas fins i tot no disposa de servei, i depèn de serveis externs (un centre de suport a una xarxa territorial).

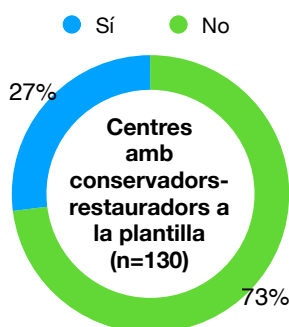
Centres que disposen d'un servei de C-R	Sí, propi	Sí, propi amb suport extern	No, contracta serveis externs	Total
Arxius	2	0	55	57
%	4%	0%	96%	100%
Museus	16	16	30	62
%	26%	26%	48%	100%
Especialitzats/ Nacionals	6	3	1	10
%	60%	30%	10%	100%

(n= 129 centres)

Centres que tenen conservadors-restauradors dins la plantilla (sigui amb contracte indefinit o temporal, amb dedicació plena o parcial)

(N= 130 centres)

- Pràcticament tres quartes parts dels centres no tenen conservadors-restauradors dins la plantilla. Poc més d'una quarta part en tenen, un percentatge menor que el de centres que diuen tenir un servei de conservació-restauració (37%). La diferència probablement són centres que contracten autònoms o empreses per a prestar el servei.

- Com és d'esperar, el segment que més té conservadors-restauradors en plantilla és el de centres especialitzats o nacionals. Entre aquests l'únic que no en té és un servei de suport territorial.
- Els arxius són els que menys en tenen, el mateix nombre i la mateixa proporció que no tenen servei de conservació-restauració (55 centres, el 95% del total d'arxius que han respost).
- Entre els museus, la majoria dels que han respost tampoc en tenen (63%), només el 37% responen afirmativament.

Centres que tenen C-R a la plantilla	Si	No	total
Arxius	3	55	58
%	5%	95%	100%
Museus	23	39	62
%	37%	63%	100%
Especialitzats/ Nacionals	9	1	10
%	90%	10%	100%

(n= 130 centres)

Nombre de conservadors-restauradors a la plantilla.

(N= 31 centres)

- Entre tots, els 31 centres que tenen personal sumen un total de 83 conservadors-restauradors.
- Pràcticament la meitat de centres només tenen un conservador-restaurador en plantilla. Un nombre més reduït de centres, una cinquena part del total en tenen 2, i una vuitena part en tenen 3. Molt pocs centres en tenen 4 o més.

- Entre els que tenen més equip de conservadors-restauradors, a partir de quatre persones, hi ha quatre centres especialitzats o nacionals, però també dos museus no nacionals. El MNAC és el que té la plantilla més gran, amb 16 conservadors-restauradors, seguit del CRBMC, amb 8.
- Entre els que tenen un sol conservador-restaurador predominen els museus, però també un arxiu. També hi ha un museu nacional amb només 2 conservadors-restauradors, i dos centres nacionals amb tres.

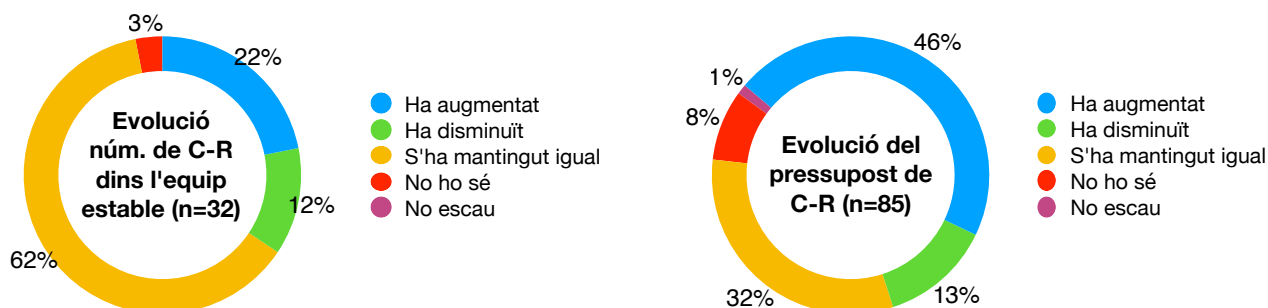
Num. C-R a la plantilla	1 px	2 px	3 px	4 px	6 px	8 px	16 px	Total
Arxius	1	0	0	0	0	0	0	1
%	100%	0%	0%	0%	0%	0%	0%	100%
Museus	13	4	2	0	2	0	0	21
%	62%	19%	10%	0%	10%	0%	0%	100%
Especialitzats/ nacionals	1	2	2	2	0	1	1	9
%	11%	22%	22%	22%	0%	11%	11%	100%

(n= 31 centres)

Evolució del nombre de conservadors-restauradors dins l'equip estable del centre (respecte a la situació de fa 10 anys).

(N= 32 centres)

- L'evolució del nombre de conservadors-restauradors en plantilla, entre els 32 centres que en tenen, mostra una situació d'estancament. En dues tercers parts dels centres s'ha mantingut igual que la situació de fa 10 anys.
- Comparat amb l'evolució del pressupost (en una mostra més gran, que inclou una major part de centres sense conservadors-restauradors en plantilla) s'observa com la millora que s'hi ha produït en recursos econòmics en bona part dels centres, no s'ha produït en els recursos humans.

- Els museus mostren el grau d'estancament més gran. Entre els centres especialitzats, el MNAC ha perdut una persona, però la resta s'han mantingut o crescut.

Evolució núm. de C-R en plantilla	Ha augmentat	Ha disminuït	S'ha mantingut igual	No ho sé	No escau	Total
Arxius	0	0	1	0%	0%	1
%	0%	0%	100%	0%	0%	100%
Museus	4	3	15	0%	0%	22
%	18%	14%	68%	0%	0%	100%
Especialitzats/ nacionals	3	1	4	1	0	9
%	33%	11%	44%	11%	0%	100%

(n= 32 centres)

Denominació dels llocs de treball

(N= 31 centres)

S'ha preguntat quina és la denominació dels llocs de treball dels conservadors-restauradors que formen part de la plantilla actualment, que són, entre els 31 centres que en tenen, 83 persones en total.

- El lloc de treball del 77% d'aquestes persones és específic de conservació-restauració (64 llocs de treball), i el 23% restant són persones que fan tasques de conservació-restauració però des d'una altra funció (19 llocs de treball).
- Entre els llocs de treball específics, n'hi ha de tres tipus:
 - 5 càrrecs de direcció de conservació-restauració (cap de departament, gestor, coordinador o similar).
 - 27 tècnics de conservació-restauració amb especialitat.
 - 32 tècnics de conservació-restauració generalistes.
- Entre els llocs de treball no específics, però que també fan tasques de conservació-restauració:
 - 2 càrrecs de direcció.
 - 6 tècnics conservadors (1 arqueòleg conservador i 5 generalistes).
 - 3 tècnics de museu generalistes.
 - 4 tècnics de gestió de cultura.
 - 2 auxiliars de col·leccions.
 - 1 personal de suport a la recerca.
 - 1 auxiliar administrativa.
- Sumant llocs de treball específics de conservació-restauració, i llocs de treball que no ho són, hi ha un total de 8 persones en posicions de direcció (10%) , 72 persones en una posició de tècnic (87%), i 4 persones en posicions de suport (5%).
- Pel que fa als càrrecs amb especialitats, són els següents:

Conservador-restaurador de béns culturals. Pintura sobre tela	3
C-R de béns culturals (Pintura mural)	1
C-R de béns culturals (Pintura s/fusta, s/ tela i escultura policromada)	3
C-R de béns culturals (Materials inorgànics)	2
Conservador-restaurador de béns culturals. Pintura i escultura sobre fusta	1
Conservador-restaurador de béns culturals. Pintura mural, pedra i jaciments	1
Conservador-restaurador de béns culturals. Art contemporani	1
Conservador-restaurador de béns culturals. Document i obra gràfica	1
C-R de béns culturals (Obra s/paper i fotografia)	1
C-R de béns culturals (Obra s/paper)	1
C-R de béns culturals (Mobiliari, suports de fusta i proteccions obres)	1
C-R anàlisis científiques	1
Restauradora fotoquímica	1

Restauradora digital	1
Conservador-restaurador de béns culturals. Conservació preventiva	4
Conservador-restaurador de béns culturals. Documentació	2
Conservador-restaurador de béns culturals. Documentació i difusió	1

Nivell d'assoliment formatiu de conservació-restauració dels conservadors-restauradors en plantilla.

(N= 31 centres, resposta múltiple)

S'ha preguntat el nombre de persones per cada categoria de nivell d'assoliment formatiu.

- El gruix dels conservadors-restauradors de les plantilles tenen una llicenciatura en Belles Arts (40 persones), i per tant es van titular abans de l'any 2013-14, quan van ser atorgats els primers graus o títols superiors. Conservadors-restauradors del nou pla d'estudis que dona títol de grau o títol superior són només 14 persones.
- N'hi ha 11 amb Diplomatura i 4 amb els estudis de l'Escola d'Arts i Oficis de la Diputació de Barcelona, de nivell similar, ja extingits.
- A l'extrem més alt, hi ha 9 persones amb màster de conservació-restauració i 3 amb doctorats. Tots els que tenen doctorat treballen en centres especialitzats o nacionals, i dues terceres parts dels que tenen màster. La resta dels que tenen màster treballen en museus (museus grans).
- Hi ha 5 persones sense formació especialitzada, però sí anys d'experiència, i tots es treballen en museus.
- 12 persones indiquen haver fet cursos de formació no reglada, i tant treballen en museus com en centres especialitzats o nacionals.

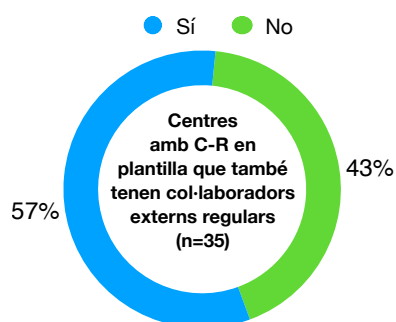
	Doctorat en C-R	Màster en C-R	Grau o títol superior en C-R	Llicenciatura en BA (especialitat restauració o itinerari C-R)	Diplomatura Títol de C-R de béns cult. especialitat C-R d'(especialitat)	Estudis de C-R a l'Escola d'Art i Oficis de la Diputació de BCN.	Cursos de formació no reglada	Sense formació especialitzada, però sí anys d'experiència	Altres	Total
Arxius	0	0	1	0	0	0	0	0	0	1
%	0%	0%	100%	0%	0%	0%	0%	0%	0%	100%
Museus	0	3	5	19	8	3	7	5	1	51
%	0%	6%	10%	37%	16%	6%	14%	10%	2%	100%
Especialitzats / nacionals	3	6	8	21	3	1	5	0	2	49
%	6%	12%	16%	43%	6%	2%	10%	0%	4%	100%
Total	3	9	14	40	11	4	12	5	3	101

(n= 31 centres, resposta múltiple)

Existència de col·laboradors externs regulars en els centres que tenen conservadors-restauradors en plantilla, per reforçar la prestació del servei.

(N= 35 centres)

- Més de la meitat dels centres que tenen conservadors-restauradors en plantilla, també tenen, a més a més, col·laboradors externs regulars.

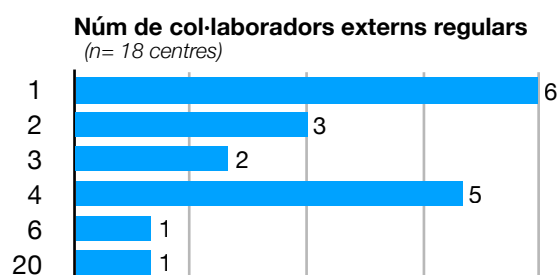

- La proporció és elevada en el cas dels museus, entre els quals dues terceres parts tenen col·laboradors externs regulars a més de les persones en plantilla (65%). També els centres especialitzats o nacionals estan en aquesta situació en un percentatge elevat, tot i que en un grau menor que els museus (44%).

Centres que tenen col·laboradors regulars a més a més.	Si	No	Total
Arxius	1	2	3
%	33%	67%	100%
Museus	15	8	23
%	65%	35%	100%
Especialitzats/ Nacionals	4	5	9
%	44%	56%	100%
Total centres	20	15	35

(n= 35 centres)

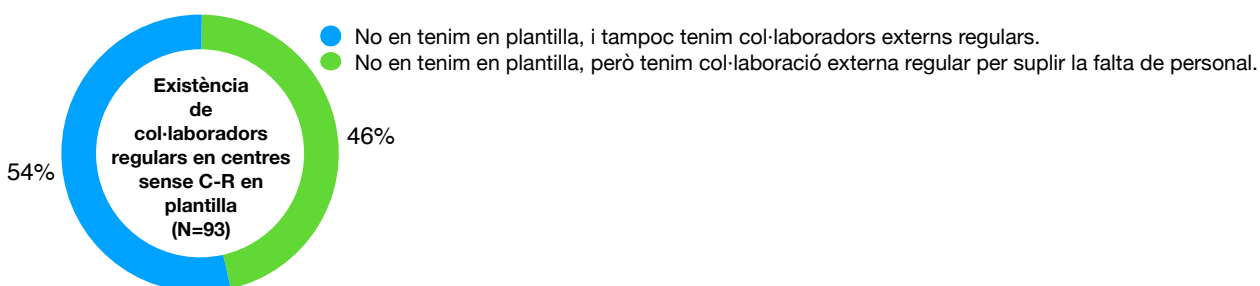
- Preguntats per quants col·laboradors tenen, una tercera part dels centres que responen en tenen només un, però hi ha centres que en tenen molts. Un arxiu té 6 col·laboradors regulars. Un centre especialitzat en té 20.

Existència de col·laboradors externs regulars en els centres que no tenen conservadors-restauradors en plantilla, per suplir la falta de personal.

(N= 93 centres)

- Gairebé la meitat dels centres que no tenen conservadors-restauradors en plantilla sí que tenen col·laboració externa regular per suplir la mancança (un 46%).
- L'altra meitat, però, no en tenen, i per tant no disposen de cap professional de la conservació-restauració que puguin prestar el servei amb regularitat. Aquesta és la situació del 54% dels centres.
- Els museus són els que més utilitzen col·laboradors externs regulars per suplir la falta de personal de conservació-restauració. Dues tercers parts dels museus que no tenen conservadors-restauradors interns en tenen d'externs regulars (67%). Només un terç dels arxius, en canvi, utilitzen aquest recurs per suplir la falta de personal.

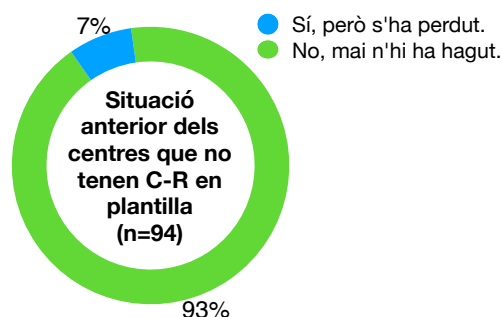
Existència de col·laboradors externs en centres sense C-R en plantilla	No en tenim en plantilla, i tampoc tenim col·laboradors externs regulars.	No en tenim en plantilla, però tenim col·laboració externa regular.	Total
Arxius	37	16	53
%	70%	30%	100%
Museus	13	26	39
%	33%	67%	100%
Especialitzats/ Nacionals	0	1	1
%	0%	100%	100%
Total	50	43	93

Falta de conservadors-restauradors en plantilla per pèrdua de l'equip.

(N= 94 centres)

S'ha preguntat als centres que no disposen de conservadors-restauradors en plantilla si n'havien tingut en el passat.

- Només un 7% n'havien tingut abans i els van perdre. La resta, un 93% no n'han tingut mai.
- Els casos en què anteriorment hi havia personal i s'ha perdut són tots de museus excepte un cas d'un arxiu.

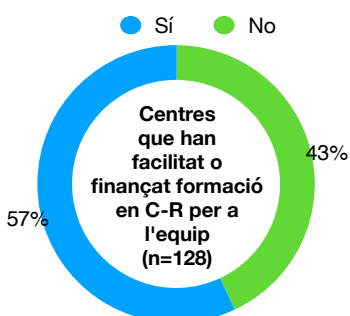
Centres sense C-R en plantilla: situació anterior	Sí, però s'ha perdut.	No, mai n'hi ha hagut.	Total
Arxius	1	54	55
%	2%	98%	100%
Museus	6	32	38
%	16%	84%	100%
Especialitzats/ Nacionals	0	1	1
%	0%	100%	100%
Total centres	7	87	94

Formació dels equips de conservació-restauració dels centres

Centres que han facilitat o finançat formació en conservació-restauració als membres de l'equip en els darrers 4 anys (incloent-hi formació pel personal que no és conservador-restaurador)

(N= 128 centres)

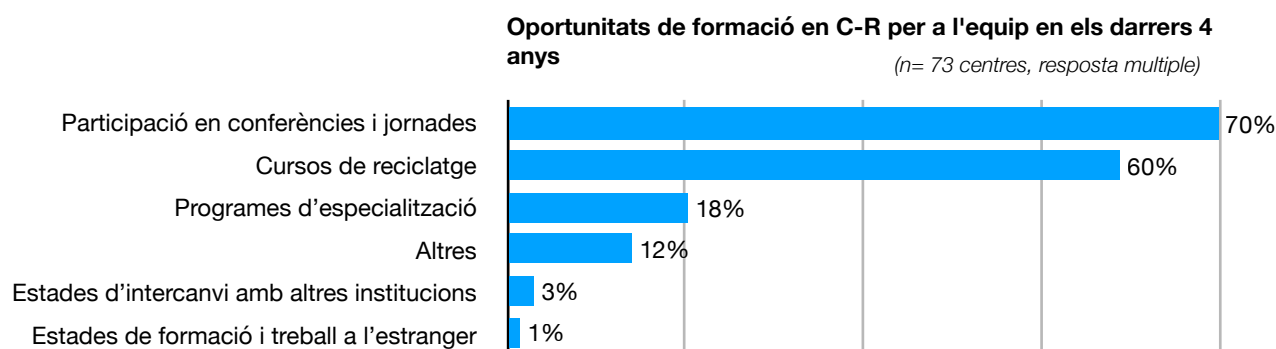
- Més de la meitat dels centres han proporcionat oportunitats de formació al seu equip. Tots els centres especialitzats o nacionals ho fan, i dues terceres parts dels museus també (66%). Els arxius ho fan un 40%.

Oportunitats de formació en C-R a l'equip	Sí	No	Total
Arxius	23	34	57
%	40%	60%	100%
Museus	40	21	61
%	66%	34%	100%
Especialitzats/ Nacionals	10	0	10
%	100%	0%	100%
Total centres	73	55	128

Als centres que sí que han facilitat o finançat formació en conservació-restauració, se'ls ha preguntat quin tipus d'oportunitats de formació han proporcionat en els darrers quatre anys.

- L'activitat formativa més habitual és la participació en conferències i jornades (un 70% dels centres ho han proporcionat), seguit dels cursos de reciclatge (un 60%).
- Pocs ofereixen programes d'especialització (18%), però encara molts menys estades d'intercanvi amb altres institucions o estades a l'estranger, que són molt minoritàries, només ofertes per 3 institucions en total.

- Els museus i arxius concentren molt la seva formació en jornades i conferències i en els cursos de reciclatge. Els centres especialitzats o nacionals, en canvi, ofereixen oportunitats més diverses.

Tipus d'activitats formatives proporcionades	Participació en conferències i jornades	Cursos de reciclatge	Programes d'especialització	Estades de formació i treball a l'estranger	Estades d'intercanvi amb altres institucions	Altres	Total
Arxius	11	12	1	0	0	3	27
%	41%	44%	4%	0%	0%	11%	100%
Museus	31	25	8	0	1	3	68
%	46%	37%	12%	0%	1%	4%	100%
Especialitzats/ Nacionals	9	7	4	1	1	3	25
%	36%	28%	16%	4%	4%	12%	100%
Total centres	51	44	13	1	2	9	120

Més enllà del personal en plantilla i dels col·laboradors regulars: el conjunt de persones que fan tasques de conservació-restauració als centres.

Persones supervisades pel responsable (o responsables) de conservació-restauració dels centres, en la realització de tasques de conservació-restauració (durant l'any 2018)

(N= 107 centres)

- En total els responsables dels centres que han respost l'enquesta han supervisat a un total de 414 persones fent tasques de conservació-restauració durant l'any 2018. Aquest nombre és la suma de 5 tipus de recursos humans (no tots amb el mateix temps de dedicació):
 - 81 persones del personal.
 - 94 estudiants en pràctiques.
 - 28 becaris.
 - 97 autònoms.
 - 114 personal d'empreses
- El **personal dels centres**, suposa només el **20%** del total de persones que han treballat en conservació-restauració durant el darrer any, si bé bona part d'aquestes persones ho han fet només durant un temps limitat (81 persones d'un total de 414)
- **Autònoms i empreses** plegats sumen un **51%** del total de persones que han treballat en el conjunt dels centres durant 2018 (211 persones d'un total de 414). El grup més gran.
- Els **estudiants en pràctiques i becaris** suposen el **30%** del total (122 persones d'un total de 414), un percentatge que supera en deu punts el del personal. Si tenim en compte que cada any es graduen de mitjana 59 persones a Catalunya (entre l'Escola i la Facultat), es pot afirmar que constitueixen una font de recursos humans, que és constant i abundant, com bé reflecteixen aquí les dades.
- L'any 2018, en els **10 centres especialitzats o nacionals** que responen l'enquesta hi van treballar **149 persones (el 36% del total** de persones del conjunt dels centres). Els centres especialitzats o nacionals són els que més tenen estudiants en pràctiques i becaris, amb gran diferència dels altres. Aquest segment acull el **62% del total d'estudiants i becaris** del conjunt dels centres. 76 persones (d'un total de 122 del conjunt dels centres), concentrats en 8 centres. El CRBMC i el MNAC són els que més concentren aquest recurs, ja que van acollir 20 estudiants cadascun, i en el cas del CRBMC, cal afegir-hi 10 becaris.
- L'any 2018, en els **55 museus que responen l'enquesta hi van treballar 214 persones (el 52% del total** de persones que van treballar en el conjunt dels centres). En els museus predominen els autònoms i el personal d'empreses, en un nombre que gairebé quadruplica el nombre d'estudiants i becaris. En total van acollir 63 autònoms i 77 persones d'empresa, un total de 140 persones, mentre que només 38 estudiants i becaris. El 2018 el **66% del total d'autònoms i personal d'empreses** van treballar en museus.

- L'any 2018, en **els 44 arxius que responen van treballar en conservació-restauració 51 persones (un 12% del total** de persones que van treballar en el conjunt dels centres). Hi predomina el personal propi (37%) i els autònoms (33%), per sobre de la resta, que són nombres molt baixos.

Tipus de persones que fan tasques de C-R als centres	Personal	Estudiants en pràctiques	Becats	Autònoms	Personal d'empreses	Total
Arxius	19	7	1	17	7	51
%	37%	14%	2%	33%	14%	100%
Museus	36	33	5	63	77	214
%	17%	15%	2%	29%	36%	100%
Especialitzats / nacionals	26	54	22	17	30	149
%	17%	36%	15%	11%	20%	100%
Total centres	81	94	28	97	114	414

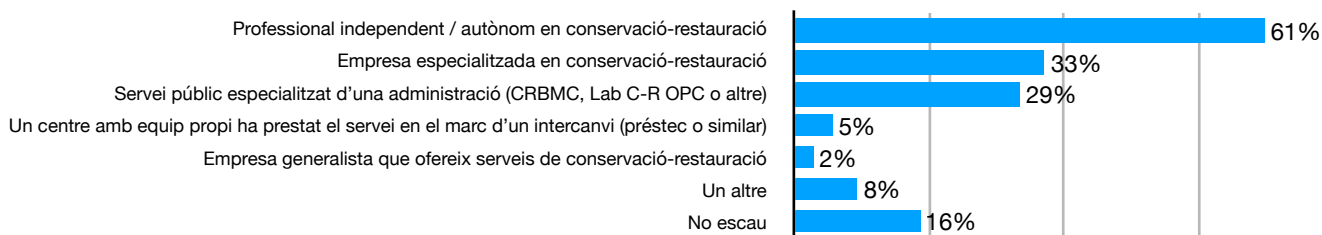
Ús dels serveis de conservació-restauració externs

Tipus de serveis de conservació-restauració utilitzats pels centres (durant l'any 2018)

(N= 123 centres, resposta múltiple)

- En conjunt, el tipus de servei més utilitzat pels centres són els professionals independents o autònoms, que és majoritari, amb un 61% del total, a distància dels altres tipus de serveis.
- En segon lloc, s'utilitzen les empreses especialitzades i els serveis públics especialitzats, utilitzats per una tercera part dels centres. La resta de serveis tenen un ús molt minoritari.
- Les empreses generalistes, que es veuen com una amenaça en l'actual sistema de contractació pública que demana uns requeriments econòmics que les petites empreses especialitzades no compleixen, actualment només estan utilitzades per un 2% dels centres.
- Altres tipus de serveis inclou: l'Escola (ESCRBMC) -citada per 4 centres; la Facultat -citada per un centre; els serveis analítics d'una universitat (UPC, centr científico-tècnic UB, IQS, CSIC i UVic) - citats per 2 centres; un servei d'auditories d'una xarxa territorial de museus; les escoles privades; i especialistes (en instruments musicals) -els tres darrers citats en un cas cadascun.

Tipus de serveis de conservació externs utilitzats (2018) (N=123, respostes múltiples)

- Per segments, els arxius han utilitzat més els professionals independents / autònoms que no la resta de tipus de serveis. Ho han fet en un 43%, i la resta d'opcions són minoritàries o inexistentes.
- Els museus utilitzen principalment tres tipus de servei: els professionals independents, les empreses especialitzades i els serveis públics especialitzats d'una administració (en ordre de més a menys: els primers usats pel 38% dels centres, els segons pel 24% i els tercers pel 23%).
- Els centres especialitzats o nacionals utilitzen en primer lloc els professionals independents, i en segon lloc les empreses especialitzades (36% dels centres i 27% dels centres respectivament). En tercer lloc també utilitzen serveis públics d'una administració, però en menor grau (18%).

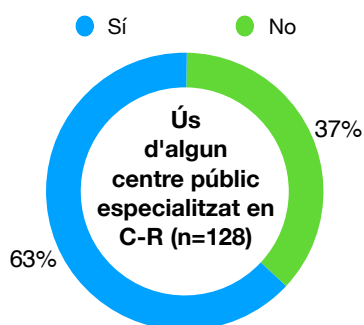
Tipus de serveis de C-R externs utilitzats (2018)	Professional independent / autònom en C-R	Empresa especialitzada en C-R	Empresa generalista que ofereix serveis de C-R	Servei públic especialitzat en C-R d'una administració (CRBMC, Lab de C-R de l'OPC Diba, o altre)	Centre amb equip propi de C-R ha prestat el servei en el marc d'un intercanvi (préstec o similar)	No escau	Un altre	Total
Arxius	27	9	0	8	0	16	3	63
%	43%	14%	0%	13%	0%	25%	5%	100%

Museus	40	25	2	24	5	4	5	105
%	38%	24%	2%	23%	5%	4%	5%	100%
Especialitzats/ Nacionals	8	6	1	4	1	0	2	22
%	36%	27%	5%	18%	5%	0%	9%	100%
Total centres	75	40	3	36	6	20	10	190

Utilització dels serveis de centres públics especialitzats en C-R

(N= 128 centres)

- Preguntats per si han utilitzat alguna vegada els serveis d'un centre públic especialitzat, vistos els resultats en conjunt, la majoria responen que sí, però un 37% diu que no.
- Els resultats difereixen de forma important pel que fa als arxius, la majoria dels quals diuen que no n'han utilitzat cap (un 65% del total d'arxius que han respost).
- El nombre de museus que ha utilitzat un servei d'aquest tipus alguna vegada arriba al 85%, i encara és més alt entre els centres especialitzats o nacionals, on tots menys un l'han utilitzat alguna vegada.

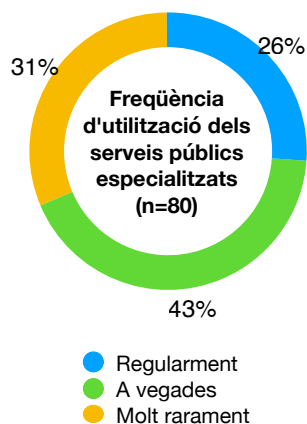
Utilització d'algun servei públic especialitzat	Sí	No	Total
Arxius	20	37	57
%	35%	65%	100%
Museus	52	9	61
%	85%	15%	100%
Especialitzats/ Nacionals	9	1	10
%	90%	10%	100%
Total centres	81	47	128

Freqüència d'ús

(N= 80 centres)

- Als centres que han utilitzat alguna vegada un servei públic d'aquest tipus se'ls ha preguntat amb quina freqüència l'utilitzen, i només una quarta part l'utilitzen regularment. La resta l'utilitzen a vegades o, gairebé una tercera part, molt rarament.
- Els arxius utilitzen els serveis una mica menys regularment que els museus i els centres especialitzats o nacionals, i també un nombre més alt ho fan 'a vegades'.

- En els tres tipus de centres un terç aproximadament en fan un ús molt puntual.

Freqüència amb la qual utilitzen el servei públic especialitzat	Regularment	A vegades	Molt rarament	Total
Arxius	4	9	6	19
%	21%	47%	32%	100%
Museus	14	22	16	52
%	27%	42%	31%	100%
Especialitzats/ nacionals	3	3	3	9
%	33%	33%	33%	100%
Total centres	21	34	25	80

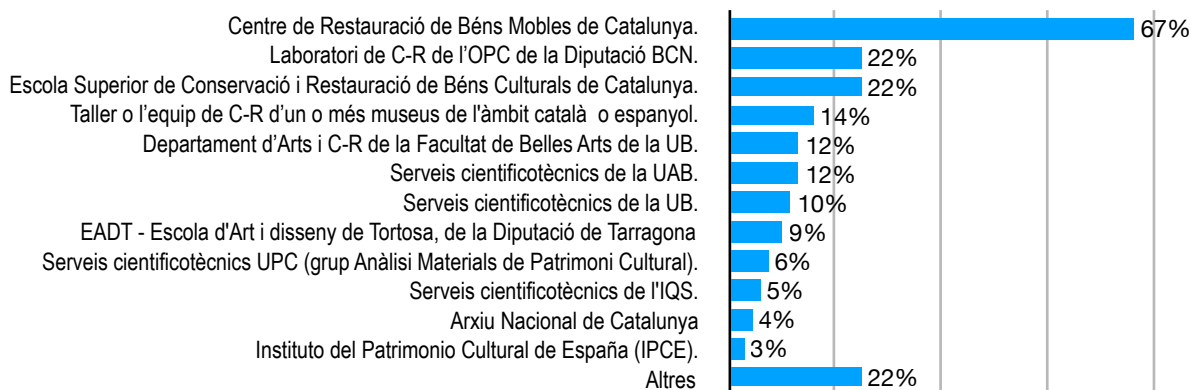
Serveis públics utilitzats en els darrers cinc anys

(N= 78 centres)

- Als centres que han utilitzat alguna vegada un servei públic especialitzat se'ls ha preguntat quin en concret han fet servir en els darrers 5 anys. El més utilitzat, amb gran diferència de la resta és el CRBMC, utilitzat per dues terceres parts del total de centres. Els resultats reflecteixen el paper que fa com a centre de referència.
- A continuació se situa el Laboratori de Conservació-Restauroció de l'Oficina de Patrimoni Cultural de la Diputació, amb un programa de conservació-restauroció de suport als museus i arxius de la demarcació de Barcelona, actiu des de fa anys, i també l'Escola Superior de Conservació i Restauroció de Béns Culturals de Catalunya, que realitza restaurocions sense cost en un context formatiu dels alumnes.

Servei públic que han utilitzat els darrers 5 anys

(n= 78 centres, resposta multiple)

Altres centres utilitzats, inclosos dins l'opció 'altres', són els següents:

Museu Nacional d'Art de Catalunya
Escuela Superior de Conservación y Restauración de la Comunidad de Madrid
Instituto de Historia-CSIC
Serveis científicotècnics d'universitats italianes
El laboratori de restauració cinematogràfica ANIM, de la Cineteca Portuguesa, una institució pública.

Els resultats per segments mostren que:

- El Centre de Restauració de Béns Mobles de Catalunya és el servei que ha estat més utilitzat pels tres tipus de centres, en els darrers cinc anys.
- Els museus són els que utilitzen una diversitat més gran de serveis.
- Els serveis científicotècnics de quatre universitats catalanes (UAB, UB, UPC i IQS) han estat utilitzats tant per museus com per centres especialitzats o nacionals.
- L'ESCRBCC ha estat sobretot utilitzada pels museus.
- La unitat de C-R de l'Escola d'Art i Disseny de Tortosa, de la Diputació de Tarragona ha estat utilitzada tant per museus com per arxius de la demarcació de Tarragona.
- El Laboratori de C-R de l'Oficina de Patrimoni Cultural de la Diputació de Barcelona ha estat utilitzat per museus i arxius de la demarcació de Barcelona.
- L'Instituto de Patrimonio Cultural de España només ha estat utilitzat per dos centres.

ARXIUS	MUSEUS	ESPECIALITZATS / NACIONALS
CRBMC 9	CRBMC 36	CRBMC 7
EADT Dip. Tarragona 4	Lab C-R OPC Diba 13	Serveis científicotècnics UB 3
ANC 3	ESCRBCC 14	Serveis científicotècnics UAB 3
Lab C-R OPC Diba 3	Taller museu CAT o ES 9	Dep. Arts i C-R Fac BA UB 2
ESCRBCC 2	Dep. Arts i C-R Fac BA UB 6	Taller museu CAT o ES 2
Dep. Arts i C-R Fac BA UB 1	Serveis científicotècnics UAB 6	Serveis científicotècnics IQS 2
IPCE 1	Serveis científicotècnics UB 5	Lab C-R OPC Diba 1
Altres 1	Serveis científicotècnics UPC 4	Serveis científicotècnics UPC 1
	EADT Dip. Tarragona 3	Altres 1
	Serveis científicotècnics IQS 2	
	IPCE 1	
	Altres 5	

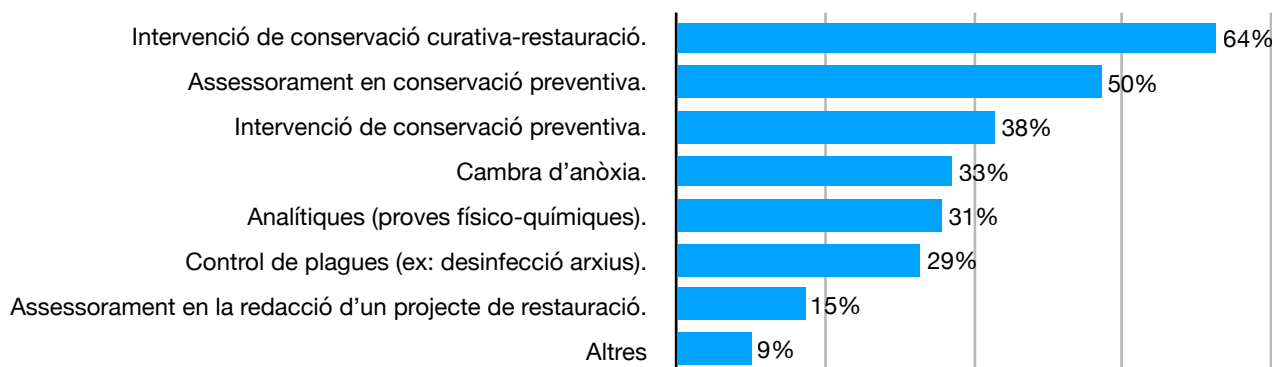
(n= 78 centres, resposta multiple)

Serveis tècnics utilitzats en els darrers cinc anys

(N= 80 centres, resposta múltiple)

- Dels centres que han utilitzat serveis especialitzats, gairebé dues terceres parts han utilitzat serveis d'intervenció de conservació curativa-restauració.
- En segon lloc s'utilitzen serveis de conservació preventiva, sigui assessorament o intervenció. Tenint en compte que aquests serveis són de més recent implantació que els primers, el percentatge és considerable.
- Els serveis analítics només els utilitzen una tercera part dels centres. Si es té en compte que molts pocs centres tenen serveis científics interns, i que per tant no hi ha una altra alternativa que utilitzar-los externament, es pot considerar un ús baix.

Serveis tècnics especialitzats que s'han fet servir en els darrers 5 anys

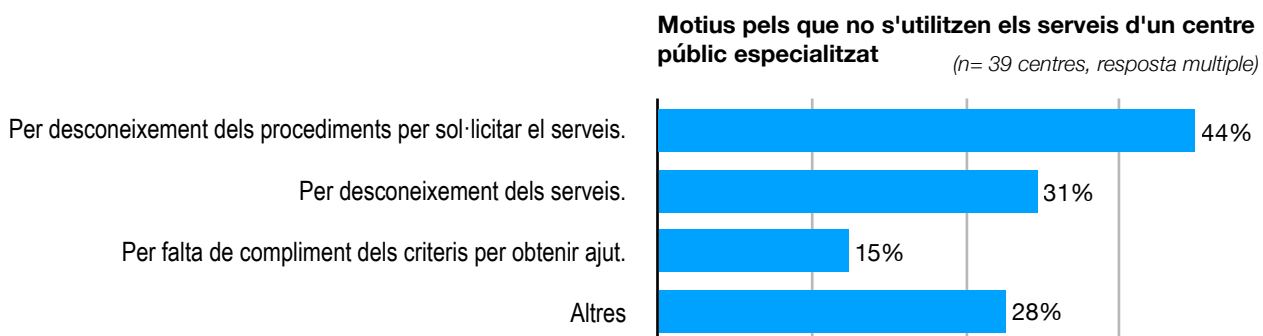
Ús dels serveis	Cambra d'anòxia.	Assessorament en conservació preventiva.	Assessorament en la redacció d'un projecte de restauració	Intervenció de conservació preventiva.	Intervenció de conservació curativa-restauració	Analítiques (proves físico-químiques).	Control de plagues (ex: desinfecció arxius).	Altres	Total
Arxius	5	5	1	9	11	2	6	0	39
%	13%	13%	3%	23%	28%	5%	15%	0%	100%
Museus	18	32	10	19	36	18	15	5	153
%	12%	21%	7%	12%	24%	12%	10%	3%	100%
Especialitzats/ Nacionals	3	3	1	2	4	5	2	2	22
%	14%	14%	5%	9%	18%	23%	9%	9%	100%
Total centres	26	40	12	30	51	25	23	7	214

(n= 80 centres, resposta múltiple)

Motius pels quals no es fan servir els serveis d'un centre públic especialitzat

(N= 39 centres, resposta múltiple)

- Als centres que no utilitzen els serveis especialitzats se'ls ha preguntat per què no. El motiu més comú és el desconeixement dels procediments per sol·licitar serveis, indicat pel 44% dels centres que han respost. Una quantitat considerable, el 31% diuen desconèixer els serveis.

Altres respostes són les següents. A banda dels centres que diuen no necessitar-ho, destaca que alguns patrimonis no estan ben servits per aquests centres (el material etnològic, per exemple), la despesa de transport, o la saturació d'alguns serveis, ja que el coneixement de la situació és dissuasòria.

Mai se'ns ha donat accés a aquests serveis. El material etnològic ha estat "oblidat" per aquests centres.

Assumir el 50% de la despesa + transport anada i tornada és un pressupost massa elevat pel Museu

El Servei de restauració de l'ANC no sembla que pugui absorbir tota la demanda. Per això ja no es sol·licita.

Perquè aquests centres habitualment estan col·lapsats i ens va més bé encomanar les restauracions puntuals a empreses especialitzades de confiança

La documentació conservada en el nostre centre no supera els 150 anys d'antiguitat i es troba en força bon estat. Les poques unitats que requereixen tasques de tractament s'encarreguen a empreses o autònoms dedicats a aquesta tasca

La Xarxa d'Arxius Judicials no disposa de servei de conservació-restauració. Fins que no arriben pressupostos previstos per Gerència, previ avís, no en tenim cap a la nostra disponibilitat.

No hem tingut temps ni de posar-nos a fer les valoracions. A més que és una opció que desconeixíem

Fins a l'any 2019 no es disposava de tècnic d'arxiu al centre

Perquè nosaltres en som un

En aquests moments no hem necessitat els serveis (2018).

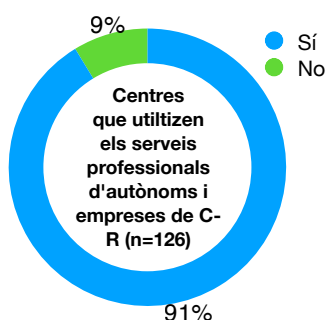
No hi ha hagut necessitat

- Entre els arxius hi ha més desconeixement dels serveis disponibles que entre els museus. El 40% desconeixen els procediments i el 29% l'existència dels serveis. Entre els museus només un 15% en desconeix l'existència, però una quantitat important, el 29%, desconeix els procediments. No hi ha cap centre especialitzat o nacional en situació de no fer servir aquest tipus de serveis.

Ús dels serveis professionals d'autònoms o empreses de conservació-restauració

(N= 126 centres)

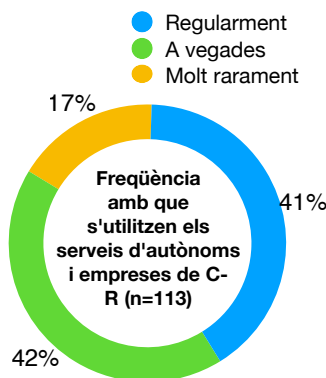
- Pràcticament la totalitat dels centres utilitzen serveis professionals d'autònoms o d'empreses de C-R. Tots els centres especialitzats o nacionals ho fan (100%), i gairebé tots els museus (94%). Els arxius en menor grau però també en un percentatge molt alt (88%).

Ús d'autònoms o d'empreses C-R	Sí	No	Total
Arxius	48	7	55
%	87%	13%	100%
Museus	57	4	61
%	93%	7%	100%
Especialitzats/ Nacionals	10	0	10
%	100%	0%	100%
Total centres	115	11	126

Als centres que utilitzen els serveis d'autònoms o empreses de C-R se'ls ha preguntat per la **freqüència** en què els utilitzen.

- Un 41% els utilitzen regularment, i una proporció semblant els utilitzen a vegades. Només un 17% els utilitzen de forma puntual.
- Els centres que els utilitzen menys regularment són els arxius, ja que no arriba a un terç els que els utilitzen amb continuïtat. En canvi, la meitat dels centres especialitzats o nacionals i gairebé la meitat dels museus els utilitzen amb aquesta freqüència més intensa.

Freqüència d'ús dels serveis d'autònoms o empreses C-R	Regularment	A vegades	Molt rarament	Total
Arxius	14	21	11	46
%	30%	46%	24%	100%
Museus	27	22	8	57
%	47%	39%	14%	100%
Especialitzats/ Nacionals	5	5	0	10
%	50%	50%	0%	100%
Total centres	46	48	19	113

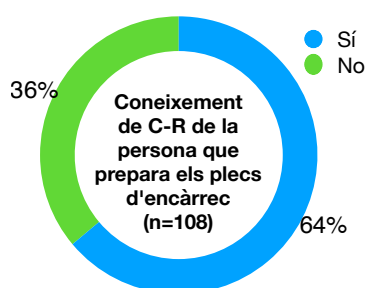
Condicions de la contractació externa

Coneixements de conservació-restauració de la persona que prepara els plecs d'encàrrec als centres.

(N= 108 centres)

Una bona definició dels requeriments tècnics en els plecs d'encàrrec per externalitzar serveis o projectes de conservació-restauració es considera un factor clau per aconseguir una externalització de qualitat, perquè és la forma de contrarrestar la tendència actual dins l'administració pública de primar el preu més baix. La presència o absència d'una persona coneixedora de la conservació-restauració en la redacció dels plecs és, per tant, una condició bàsica per poder fer una bona externalització, que primi la qualitat del servei per sobre del preu.

- En més d'un terç dels centres que han respost, la persona que prepara els plecs d'encàrrec per a serveis o projectes de conservació-restauració no té formació i experiència en conservació-restauració.
- En els arxius aquesta mancança supera el 50%, i per tant són més vulnerables a les males pràctiques de l'externalització. Els museus estan en una situació millor, ja que la mancança és menor, del 29%. Els centres especialitzats o nacionals són els més ben situats, ja que en tots els centres menys un la persona que redacta els plecs té expertesa en C-R (es tracta d'un centre nacional d'un àmbit patrimonial).

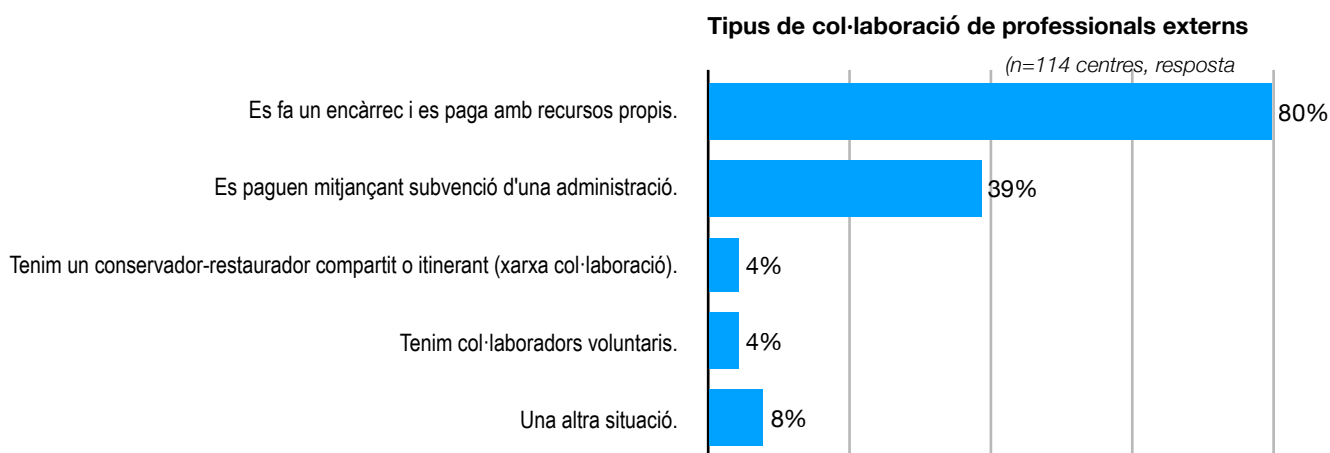
Coneixements de C-R de la persona que prepara els plecs d'encàrrec	Sí	No	Total
Arxius	20	22	42
%	48%	52%	100%
Museus	40	16	56
%	71%	29%	100%
Especialitzats/ Nacionals	9	1	10
%	90%	10%	100%
Total centres	69	39	108

Situacions de la col·laboració dels professionals externs de conservació-restauració

(N= 114 centres, resposta múltiple)

- La gran majoria de centres fan un encàrrec i el paguen amb recursos propis (80%), i un 39% el paguen mitjançant subvenció pública.

- Una situació molt menys habitual, actualment present en només el 5% (però amb futur), són els que tenen un conservador-restaurador compartit o itinerant, en el marc d'una xarxa o una altra col·laboració. Hi ha 3 arxius i 2 museus que utilitzen aquest tipus de recurs extern.
- El voluntariat en el treball de conservació-restauració és mínim, del 4%. Els pocs que hi ha, es troben en 4 museus i 1 arxiu.

Entre els que responen 'una altra situació' apunten als concursos per contractar el servei anual a un proveïdor, o a l'ús de contractes menors que cobreixen la dedicació d'hores regulars al llarg de l'any. S'apunten també diferents agents que poden pagar l'externalització, com poden ser els promotors d'una obra, en el cas del patrimoni immoble/arqueològic, o els sol·licitants d'un préstec d'un objecte, que poden ser públics i privats, i paguen per la seva restauració. Les respostes recollides són:

Concurs de proveïdor per a un servei anual que es pugui renovar

Contractació anual amb un contracte menor. Amb una dedicació concreta d'hores que es reparteixen en un dia a la setmana de dedicació a conservació i restauració i en moments de muntatge i desmuntatge les hores necessàries.

Empreses de restauració contractades per promotors d'alguna obra on hi ha hagut un treball d'arqueologia, del qual el Servei en fa el control i seguiment (treballs in situ o a laboratori). També si en fem el projecte i poden ser tasques vinculades a patrimoni arquitectònic. El promotor pot ser privat però també públic, d'alguna altra àrea de l'ajuntament que sol·licita la nostra col·laboració.

En cas de préstecs d'obres, el sol·licitant es pot fer càrrec de la despesa.

Es fa un encàrrec que paga una altra institució. Cas de peces sol·licitades en préstec amb motiu d'una exposició.

Es paguen mitjançant un conveni amb persona o institució pública o privada (ajuntaments, museus, empreses, col·leccionistes, productors....)

Encàrrec finançat per recursos propis i subvenció de la Diputació de Barcelona.

Depèn de cada cas i cada exercici pressupostari.

L'Arxiu no té cap pressupost, ni per restaurar ni per cap altra cosa. És obert un cop a la setmana i tot és voluntariat.

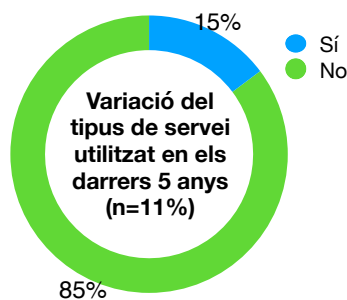
Situacions de la col·laboració externa	Es fa un encàrrec i es paga amb recursos propis.	Es paguen mitjançant subvenció d'una administració.	Conservador-restaurador compartit o itinerant (dins xarxa o altra col·laboració).	Tenim col·laboradors voluntaris.	Una altra situació.	Total
Arxius	32	18	3	1	2	56
%	57%	32%	5%	2%	4%	100%
Museus	49	24	2	4	4	83
%	59%	29%	2%	5%	5%	100%
Especialitzats/ Nacionals	10	2	0	0	3	15
%	67%	13%	0%	0%	20%	100%
Total centres	91	44	5	5	9	154

Variació en el tipus de servei extern utilitzat, en els darrers 5 anys.

(N= 115 centres)

Hi ha la percepció de què, amb la nova llei de contractació pública, que perjudica les petites empreses especialitzades, i les dificultats de contractar autònoms de forma regular, la contractació externa està canviant en favor d'empreses generalistes que són més competitives en preu i compleixen els requisits econòmics de la Llei. Per comprovar el grau en què s'està produint el canvi, s'ha preguntat si el tipus de servei extern que l'organització utilitza ha variat en els darrers 5 anys.

- Els resultats mostren que només un 15% del total de centres que responen indica un canvi en el tipus de servei extern utilitzat. Per tant, potser hi ha una tendència de canvi, però no s'ha generalitzat encara.
- Entre els museus, tanmateix, el percentatge de centres que indica un canvi és més alt, gairebé suposa una quarta part d'aquests centres. És el segment on hi ha més presència de canvi, amb diferència, ja que en els altres dos és molt baix (13 museus han canviat, contra només 3 arxius i 1 centre nacional d'un àmbit patrimonial).

Variació del tipus de servei extern en els darrers 5 anys	Sí	No	Total
Arxius	3	45	48
%	6%	94%	100%
Museus	13	44	57
%	23%	77%	100%
Especialitzats/ Nacionals	1	9	10
%	10%	90%	100%
Total centres	17	98	115

Tipus de variació en el tipus de servei extern utilitzat, en els darrers 5 anys.

(N= 17 centres)

Als (pocs) centres que sí han canviat el tipus de servei extern se'ls ha preguntat en quin sentit l'han variat, escollint unes opcions suggerides o aportant altres situacions.

La meitat han respost una de les opcions suggerides:

- 4 centres diuen que abans utilitzaven una empresa especialitzada i ara utilitzen professionals autònoms / independents. Són 2 arxius i 2 museus.
- 3 centres han fet el canvi en la direcció contrària. Abans contractaven professionals independents i ara contracten una empresa especialitzada. Són 3 museus.
- Només 1 centre diu que abans contractava professionals independents / autònoms i ara utilitza una empresa generalista. És 1 museu.
- Cap centre indica que abans contractava una empresa especialitzada i ara contracta una empresa generalista.

L'altra meitat han aportat altres situacions. Entre les aportades lliurement, algunes tenen a veure amb els canvis normatius de la contractació pública:

- 1 museu indica que alterna la contractació administrativa amb autònoms amb contractació laboral.
- 1 centre nacional d'un àmbit patrimonial indica que els autònoms o empreses contractats no són sempre els mateixos.
- 1 museu indica 'tema administratiu'

Hi ha canvis que tenen a veure amb l'impacte de programes, polítiques o nous plantejaments en el sector:

- 1 museu indica que han format part del programa de conservació preventiva que ha facilitat la Diputació de Barcelona.
- 1 museu indica que ha variat el contingut del servei sol·licitat, que ha passat d'intervencions en peces puntuals a tractaments més globals, d'espais i conjunts, combinant tasques de conservació i restauració.

Altres situacions són per altres motius, particulars:

- 1 museu indica que abans utilitzava els serveis d'una escola privada i ara utilitza els serveis d'una escola pública.
- 2 museus indiquen que ha fet un canvi de professionals independents / autònoms.

Coneixements i competències de conservació-restauració

Grau d'existència o necessitat de coneixements i competències dins l'equip del centre

(N= 111 centres, resposta múltiple)

S'ha preguntat quins coneixements i competències té actualment l'equip dels centres en relació amb un conjunt d'aspectes de la conservació-restauració de les col·leccions (aplicables a obres d'art, material arqueològic, espècimens d'història natural, fotografies material arxivístic i de biblioteca, i altre tipus d'objectes).

- El grau d'existència de coneixements i competències dins l'equip més alt és en la manipulació i manteniment/neteja d'objectes, tot i que el percentatge de centres que diuen que els caldria millorar està entorn del 40% i el supera.
- Respecte a les competències que no es tenen i es creu que caldria tenir-les destaca la intervenció en conservació-restauració, que no està present en els equips d'una quarta part dels centres.

Coneixements i competències	Ho tenim	Ho tenim però ens caldria millorar	No ho necessitem	No ho tenim i ho hauriem de tenir	No ho tenim però actualment no és una prioritat per a nosaltres	No ho sé	Total centres
Embalar, emmagatzemar, manipular i transportar objectes	43	48	4	7	6	0	108
%	40%	44%	4%	6%	6%	0%	100%
Manipular i instal·lar peces o obres en exposició	36	41	7	11	11	1	107
%	34%	38%	7%	10%	10%	1%	100%
Manteniment (neteja regular de col·leccions)	36	50	2	11	8	1	108
%	33%	46%	2%	10%	7%	1%	100%
Intervencions de conservació-restauració	23	45	2	26	13	0	109
%	21%	41%	2%	24%	12%	0%	100%

- Entre els arxius el percentatge de centres que tenen suficiència de competències és menor que en els altres tipus de centres. En cap cas supera un terç dels centres i en el cas de les intervencions en conservació-restauració és molt baixa, només un 9% diuen tenir-la suficient. Un 44% la tenen però els caldria millorar-la. Un 23% dels arxius no la tenen i la necessiten.
- Entre els museus, 'intervencions en conservació-restauració' també és la competència menys disponible en els equips, ja que només el 22% dels centres la tenen suficientment, i un 41% la tenen però els caldria millorar-la. Un 28% dels museus diuen no tenir-la i necessitar-la.

ARXIUS	Ho tenim	Ho tenim però ens caldria millorar	No ho necessitem	No ho tenim i ho hauriem de tenir	No ho tenim però actualment no és una prioritat per a nosaltres	No ho sé	Total
Embalar, emmagatzemar, manipular i transportar objectes	14	16	4	4	5	0	43
%	33%	37%	9%	9%	12%	0%	100%
Manipular i instal·lar peces o obres en exposició	9	8	5	8	10	1	41
%	22%	20%	12%	20%	24%	2%	100%
Manteniment (neteja regular de col·leccions)	13	16	1	5	7	1	43
%	30%	37%	2%	12%	16%	2%	100%
Intervencions de conservació-restauració	4	19	2	10	8	0	43
%	9%	44%	5%	23%	19%	0%	100%

MUSEUS	Ho tenim	Ho tenim però ens caldria millorar	No ho necessitem	No ho tenim i ho hauriem de tenir	No ho tenim però actualment no és una prioritat per a nosaltres	No ho sé	Total centres
Embalar, emmagatzemar, manipular i transportar objectes	23	30	0	3	1	0	57
%	40%	53%	0%	5%	2%	0%	100%
Manipular i instal·lar peces o obres en exposició	22	32	0	3	1	0	58
%	38%	55%	0%	5%	2%	0%	100%
Manteniment (neteja regular de col·leccions)	18	32	0	6	1	0	57
%	32%	56%	0%	11%	2%	0%	100%
Intervencions de conservació-restauració	13	24	0	16	5	0	58
%	22%	41%	0%	28%	9%	0%	100%

CENTRES ESPECIALITZATS	Ho tenim	Ho tenim però ens caldria millorar	No ho necessitem	No ho tenim i ho hauriem de tenir	No ho tenim però actualment no és una prioritat per a nosaltres	No ho sé	Total centres
Embalar, emmagatzemar, manipular i transportar objectes	6	2	0	0	0	0	8
%	75%	25%	0%	0%	0%	0%	100%
Manipular i instal·lar peces o obres en exposició	5	1	2	0	0	0	8
%	63%	13%	25%	0%	0%	0%	100%
Manteniment (neteja regular de col·leccions)	5	2	1	0	0	0	8
%	63%	25%	13%	0%	0%	0%	100%
Intervencions de conservació-restauració	6	2	0	0	0	0	8
%	75%	25%	0%	0%	0%	0%	100%

Grau de cobertura de les tasques de conservació-restauració als centres

Tasques de conservació preventiva de les col·leccions (inclou obres d'art, material arqueològic, epècimens d'història natural, fotografies material arxivístic i de biblioteca)

(N= 112 centres, resposta múltiple)

S'ha preguntat quines de les tasques de conservació-preventiva d'una llista les realitza l'equip internament, quines es contracten externament i quines no es cobreixen de cap manera.

Cobertura de tasques (total 112 centres)	Tasca interna	Externalitzada	No coberta	Total
Documentació de l'estat de conservació	91	27	10	128
%	71%	21%	8%	100%
Control ambiental	102	14	2	118
%	86%	12%	2%	100%
Plans d'emergències	55	25	29	109
%	50%	23%	27%	100%
Planificar la conservació preventiva	68	17	31	116
%	59%	15%	27%	100%
Avaluació de riscos del fons	50	19	45	114
%	44%	17%	39%	100%
Preparació i instal·lació d'objectes	88	10	16	114
%	77%	9%	14%	100%
Gestió de projectes de la col·lecció	79	8	22	109
%	72%	7%	20%	100%
Elaborar polítiques i protocols de conservació de les col·leccions	58	14	40	112
%	52%	13%	36%	100%
Gestió de la base de dades de col·leccions	99	13	7	119
%	83%	11%	6%	100%
Revisió / assessorament sobre les instal·lacions	56	40	23	119
%	47%	34%	19%	100%
Control de plagues	33	75	6	114
%	29%	66%	5%	100%
Catalogació	97	17	3	117
%	83%	15%	3%	100%
Tasques de registre	98	14	1	113
%	87%	12%	1%	100%
Muntatge i manipulació	88	25	13	126
%	70%	20%	10%	100%
Disseny del magatzem	64	19	29	112
%	57%	17%	26%	100%
Neteja dels objectes exposats	68	22	18	108
%	63%	20%	17%	100%
Neteja dels magatzems i estanteries	64	48	10	122
%	52%	39%	8%	100%
Temes legals i ètics	71	13	20	104
%	68%	13%	19%	100%
Preparació d'espècimens	22	8	58	88
%	25%	9%	66%	100%

- En general la major part de tasques de conservació preventiva es cobreixen internament, amb l'excepció d'unes poques. El control de plagues està externalitzat per dues terceres parts del centre i la neteja de magatzems pel 39%.
- Les tasques que es queden sense cobrir tenen a veure amb l'avaluació i la planificació (plans d'emergències, pla de conservació preventiva, avaluació de riscos, polítiques i protocols i disseny de magatzem). Entre un 26% i un 39% per cent dels centres les tenen sense cobrir. La preparació d'espècimens també és una tasca que no es cobreix en la major part de centres (un 66%).

ARXIU	Tasca interna	Externalitzada	No coberta	Total arxius
Documentació de l'estat de conservació	39	4	8	51
%	76%	8%	16%	100%
Control ambiental	41	5	1	47
%	87%	11%	2%	100%
Plans d'emergències	24	10	11	45
%	53%	22%	24%	100%
Planificar la conservació preventiva	26	4	17	47
%	55%	9%	36%	100%
Avaluació de riscos del fons	17	5	23	45
%	38%	11%	51%	100%
Preparació i instal·lació d'objectes	29	1	13	43
%	67%	2%	30%	100%
Gestió de projectes de la col·lecció	24	0	17	41
%	59%	0%	41%	100%
Elaborar polítiques i protocols de conservació de les col·leccions	16	2	25	43
%	37%	5%	58%	100%
Gestió de la base de dades de col·leccions	40	0	5	45
%	89%	0%	11%	100%
Revisió / assessorament sobre les instal·lacions	21	9	14	44
%	48%	20%	32%	100%
Control de plagues	15	30	2	47
%	32%	64%	4%	100%
Catalogació	45	1	1	47
%	96%	2%	2%	100%
Tasques de registre	43	0	1	44
%	98%	0%	2%	100%
Muntatge i manipulació	32	1	11	44
%	73%	2%	25%	100%
Disseny del magatzem	23	3	17	43
%	53%	7%	40%	100%
Neteja dels objectes exposats	22	4	17	43
%	51%	9%	40%	100%
Neteja dels magatzems i estanteries	24	18	4	46
%	52%	39%	9%	100%
Temes legals i ètics	31	4	9	44
%	70%	9%	20%	100%
Preparació d'espècimens	6	2	26	34
%	18%	6%	76%	100%

MUSEUS	Tasca interna	Externalitzada	No coberta	Total museus
Documentació de l'estat de conservació	44	21	2	67
%	66%	31%	3%	100%
Control ambiental	53	8	1	62
%	85%	13%	2%	100%
Plans d'emergències	28	14	15	57
%	49%	25%	26%	100%
Planificar la conservació preventiva	34	12	14	60
%	57%	20%	23%	100%
Avaluació de riscos del fons	26	14	21	61
%	43%	23%	34%	100%
Preparació i instal·lació d'objectes	53	7	3	63
%	84%	11%	5%	100%
Gestió de projectes de la col·lecció	50	7	5	62
%	81%	11%	8%	100%
Elaborar polítiques i protocols de conservació de les col·leccions	35	11	15	61
%	57%	18%	25%	100%
Gestió de la base de dades de col·leccions	53	12	2	67
%	79%	18%	3%	100%
Revisió / assessorament sobre les instal·lacions	30	27	9	66
%	45%	41%	14%	100%
Control de plagues	16	38	4	58
%	28%	66%	7%	100%
Catalogació	46	14	2	62
%	74%	23%	3%	100%
Tasques de registre	49	13	0	62
%	79%	21%	0%	100%
Muntatge i manipulació	50	21	2	73
%	68%	29%	3%	100%
Disseny del magatzem	37	13	11	61
%	61%	21%	18%	100%
Neteja dels objectes exposats	42	17	1	60
%	70%	28%	2%	100%
Neteja dels magatzems i estanteries	36	25	6	67
%	54%	37%	9%	100%
Temes legals i ètics	36	7	11	54
%	67%	13%	20%	100%
Preparació d'espècimens	14	6	31	51
%	27%	12%	61%	100%

- El grau d'externalització de tasques de conservació preventiva és superior en els museus que en els arxius, perquè en aquests últims és molt baixa en la major part de les tasques. A més de les tasques destacades en les dades globals una part significativa dels centres externalitza la neteja d'objectes exposats i la documentació. En els centres especialitzats o nacionals algunes tasques també s'externalitzen per una part important dels centres. Per exemple la revisió de les instal·lacions i els temes legals i ètics, a més de les ja citades de conjunt.

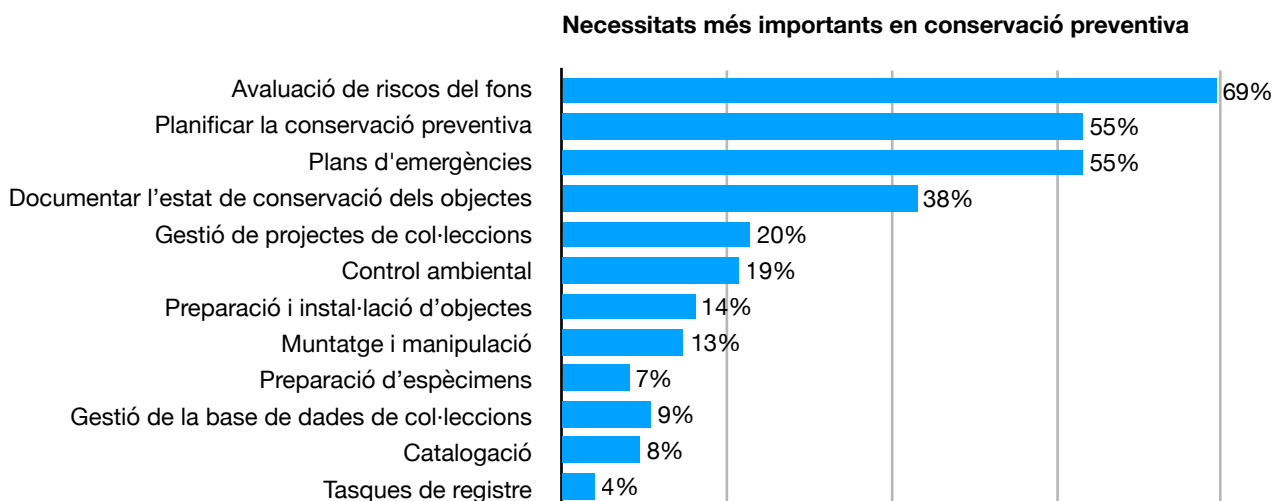
- El percentatge d'arxius que no tenen algunes tasques cobertes supera el 30% en 9 de les tasques llistades. En els museus només 2 tasques no estan cobertes per més del 30% d'aquests centres. El mateix nombre que els centres especialitzats o nacionals.

CENTRES ESPECIALITZATS/ NACIONALS	Tasca interna	Externalitzada	No coberta	Total centres
Documentació de l'estat de conservació	8	2	0	10
%	80%	20%	0%	100%
Control ambiental	8	1	0	9
%	89%	11%	0%	100%
Plans d'emergències	3	1	3	7
%	43%	14%	43%	100%
Planificar la conservació preventiva	8	1	0	9
%	89%	11%	0%	100%
Avaluació de riscos del fons	7	0	1	8
%	88%	0%	13%	100%
Preparació i instal·lació d'objectes	6	2	0	8
%	75%	25%	0%	100%
Gestió de projectes de la col·lecció	5	1	0	6
%	83%	17%	0%	100%
Elaborar polítiques i protocols de conservació de les col·leccions	7	1	0	8
%	88%	13%	0%	100%
Gestió de la base de dades de col·leccions	6	1	0	7
%	86%	14%	0%	100%
Revisió / assessorament sobre les instal·lacions	5	4	0	9
%	56%	44%	0%	100%
Control de plagues	2	7	0	9
%	22%	78%	0%	100%
Catalogació	6	2	0	8
%	75%	25%	0%	100%
Tasques de registre	6	1	0	7
%	86%	14%	0%	100%
Muntatge i manipulació	6	3	0	9
%	67%	33%	0%	100%
Disseny del magatzem	4	3	1	8
%	50%	38%	13%	100%
Neteja dels objectes exposats	4	1	0	5
%	80%	20%	0%	100%
Neteja dels magatzems i estanteries	4	5	0	9
%	44%	56%	0%	100%
Temes legals i ètics	4	2	0	6
%	67%	33%	0%	100%
Preparació d'espècimens	2	0	1	3
%	67%	0%	33%	100%

Necessitats internes més importants en àrees d'expertesa de conservació preventiva

(N= 85 centres, resposta múltiple)

S'ha preguntat quines àrees d'expertesa en conservació preventiva es necessiten internament molt, però no es tenen.

Necessitats conservació preventiva + importants	Planificar la C. Preventiva	Avaluació de riscos del fons	Plans d'emergències	Documentar l'estat de conservació dels objectes	Control ambiental	Preparació i instal·lació d'objectes	Preparació d'espècimens	Gestió de projectes de col·leccions	Gestió de la base de dades de col·leccions	Muntatge i manipulació	Tasques de registre	Catalogació	Total
Arxius	21	19	13	12	6	2	2	7	3	4	0	2	91
%	23%	21%	14%	13%	7%	2%	2%	8%	3%	4%	0%	2%	100%
Museus	26	39	32	20	10	10	4	10	5	7	3	5	171
%	15%	23%	19%	12%	6%	6%	2%	6%	3%	4%	2%	3%	100%
Especialitzats / Nacionals	0	1	2	0	0	0	0	0	0	0	0	0	3
%	0%	33%	67%	0%	0%	0%	0%	0%	0%	0%	0%	0%	100%
Total centres	47	59	47	32	16	12	6	17	8	11	3	7	265

- Entre els arxius, destaquen les necessitats d'expertesa per planificar la conservació preventiva i per avaluar els riscos del fons, citades per un 23% i un 21% dels arxius que responen, respectivament.
- Entre els museus destaca la necessitat d'expertesa per avaluar riscos dels fons, citada per un 23% dels museus que han respost.
- Entre els centres especialitzats hi ha una gran necessitat d'expertesa per elaborar plans d'emergència, com indiquen dues tercers parts dels centres.

Tasques de conservació curativa-restauració de les col·leccions (inclou obres d'art, material arqueològic, epècimens d'història natural, fotografies material arxivístic i de biblioteca)

(N= 112 centres, resposta múltiple)

S'ha preguntat quines de les tasques de conservació curativa-restauració d'una llista les realitza l'equip internament, quines es contracten externament i quines no es cobreixen de cap manera.

- Les dades del conjunt de centres mostren com les tasques de conservació-curativa en una part molt important s'externalitzen.
- No hi ha cap tasca que estigui coberta internament per més d'un 29% dels centres.
- 14 de les 24 tasques de la llista són externalitzades, per un nombre de centres superior al 40% del total. Les més externalitzades són llibres i paper (68%), pergamí (52%) i material fotogràfic (50%).
- Entre les tasques no cobertes, destaquen la història natural i espècimens biològics (70%), les instal·lacions artístiques (68%), l'art contemporani (57%), la ciència aplicada a la conservació-restauració (57%) i els materials moderns (55%).

Arxius:

- Els arxius cobreixen internament la conservació curativa i restauració dels Llibres i paper en un 32% i el Pergamí en un 25%. Per tant són tasques molt externalitzades (52% i 62% respectivament).
- Materials fotogràfics, un material que abunda en aquests centres, només està cobert internament en un 11% dels arxius que responen, però, sorprenentment, només el 13% externalitzen la seva conservació curativa i restauració.

Museus:

- El grau d'externalització de les tasques és molt elevat. 14 de les 24 tasques de la llista estan externalitzades per més del 50% dels museus que han respost.
- 8 de les 24 tasques de la llista no estan cobertes per una part important del nombre de museus, entre el 40% i el 56% del total d'aquests centres.

Centres especialitzats o nacionals:

- 20 de les 24 tasques llistades estan externalitzades per més d'un 40% dels centres. Algunes en un percentatge molt elevat, com són els vitralls (80%), el tèxtil (83%), o els elements arquitectònics (63%).
- Un 50% dels centres no tenen cobertes la història natural, els instruments científics i els mitjans digitals.

Cobertura de tasques (total 112 centres)	Tasca interna	Externalitzada	No coberta	Total centres
Pintura	17	39	29	85
%	20%	46%	34%	100%
Pintura mural	6	30	38	74
%	8%	41%	51%	100%
Escultura	16	34	32	82
%	20%	41%	39%	100%
Materials arqueològics	12	34	30	76
%	16%	45%	39%	100%
Elements arquitectònics	9	40	33	82
%	11%	49%	40%	100%
Fusta	22	42	26	90
%	24%	47%	29%	100%
Libres i paper	31	81	8	120
%	26%	68%	7%	100%
Pergamí	20	54	30	104
%	19%	52%	29%	100%
Metalls	22	38	27	87
%	25%	44%	31%	100%
Orfebreria	13	34	32	79
%	16%	43%	41%	100%
Ceràmica i vidre	17	40	29	86
%	20%	47%	34%	100%
Vitralls	3	28	41	72
%	4%	39%	57%	100%
Tèxtil	11	41	33	85
%	13%	48%	39%	100%
Objectes etnogràfics	15	26	32	73
%	21%	36%	44%	100%
Història Natural i espècimens biològics	6	13	44	63
%	10%	21%	70%	100%
Instruments científics	7	16	45	68
%	10%	24%	66%	100%
Materials fotogràfics	26	50	24	100
%	26%	50%	24%	100%
Art Contemporani	12	18	39	69
%	17%	26%	57%	100%
Mitjans digitals	23	17	39	79
%	29%	22%	49%	100%
Materials moderns	11	21	39	71
%	15%	30%	55%	100%
Instal·lacions artístiques	6	14	42	62
%	10%	23%	68%	100%
Conservació de béns immobles	14	33	28	75
%	19%	44%	37%	100%
Ciència aplicada a la conservació-restauració	9	23	42	74
%	12%	31%	57%	100%

ARXIUS	Tasca interna	Externalitzada	No coberta	Total arxius
Pintura	2	5	18	25
%	8%	20%	72%	100%
Pintura mural	1	1	20	22
%	5%	5%	91%	100%
Escultura	0	4	20	24
%	0%	17%	83%	100%
Materials arqueològics	0	4	18	22
%	0%	18%	82%	100%
Elements arquitectònics	0	5	19	24
%	0%	21%	79%	100%
Fusta	0	4	20	24
%	0%	17%	83%	100%
Llibres i paper	17	33	3	53
%	32%	62%	6%	100%
Pergamí	13	27	12	52
%	25%	52%	23%	100%
Metalls	0	3	21	24
%	0%	13%	88%	100%
Orfebreria	0	3	21	24
%	0%	13%	88%	100%
Ceràmica i vidre	0	3	21	24
%	0%	13%	88%	100%
Vitralls	0	4	20	24
%	0%	17%	83%	100%
Tèxtil	0	3	21	24
%	0%	13%	88%	100%
Objectes etnogràfics	0	1	21	22
%	0%	5%	95%	100%
Història Natural i espècimens biològics	0	0	20	20
%	0%	0%	100%	100%
Instruments científics	0	0	20	20
%	0%	0%	29%	29%
Materials fotogràfics	11	14	11	36
%	11%	14%	11%	36%
Art Contemporani	0	0	21	21
%	0%	0%	30%	30%
Mitjans digitals	15	2	14	31
%	19%	3%	18%	39%
Materials moderns	0	2	19	21
%	0%	3%	27%	30%
Instal·lacions artístiques	1	1	19	21
%	2%	2%	31%	34%
Conservació de béns immobles	1	5	16	22
%	1%	7%	21%	29%
Ciència aplicada a la conservació-restauració	1	2	18	21
%	1%	3%	24%	28%

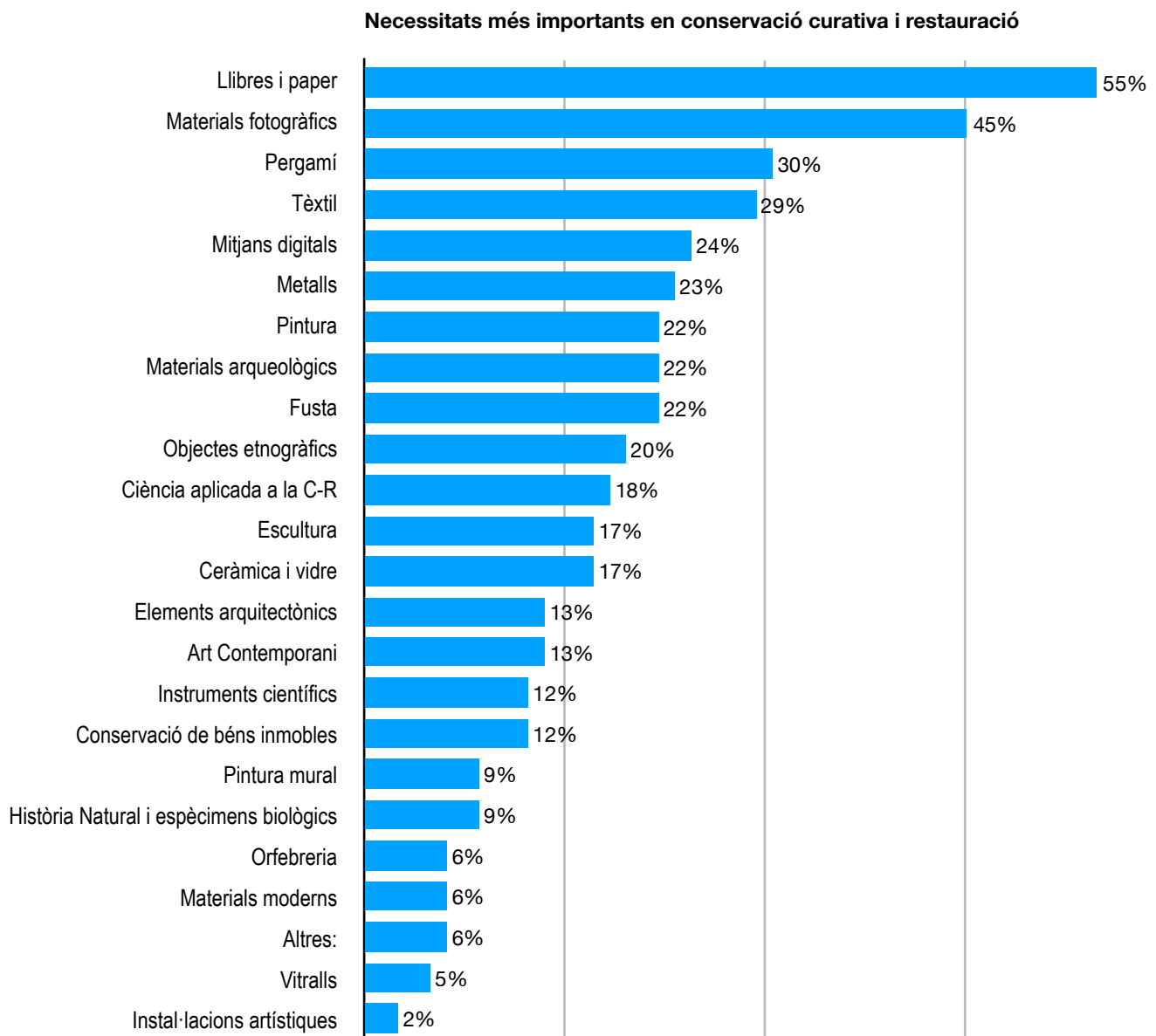
MUSEUS	Tasca interna	Externalitzada	No coberta	Total museus
Pintura	11	30	11	52
%	21%	58%	21%	100%
Pintura mural	2	26	17	45
%	4%	58%	38%	100%
Escultura	12	27	12	51
%	24%	53%	24%	100%
Materials arqueològics	9	27	12	48
%	19%	56%	25%	100%
Elements arquitectònics	6	30	14	50
%	12%	60%	28%	100%
Fusta	18	32	6	56
%	32%	57%	11%	100%
Libres i paper	8	43	5	56
%	14%	77%	9%	100%
Pergamí	4	24	18	46
%	9%	52%	39%	100%
Metalls	17	31	6	54
%	31%	57%	11%	100%
Orfebreria	9	28	11	48
%	19%	58%	23%	100%
Ceràmica i vidre	13	34	8	55
%	24%	62%	15%	100%
Vitralls	3	20	20	43
%	7%	47%	47%	100%
Tèxtil	11	33	11	55
%	20%	60%	20%	100%
Objectes etnogràfics	14	23	10	47
%	30%	49%	21%	100%
Història Natural i espècimens biològics	6	12	23	41
%	15%	29%	56%	100%
Instruments científics	6	15	23	44
%	15%	37%	56%	107%
Materials fotogràfics	12	32	13	57
%	21%	56%	23%	100%
Art Contemporani	9	16	17	42
%	21%	38%	40%	100%
Mitjans digitals	7	14	23	44
%	16%	32%	52%	100%
Materials moderns	8	16	19	43
%	19%	37%	44%	100%
Instal·lacions artístiques	4	12	22	38
%	11%	32%	58%	100%
Conservació de béns immobles	11	25	12	48
%	23%	52%	25%	100%
Ciència aplicada a la conservació-restauració	4	16	22	42
%	10%	38%	52%	100%

ESPECIALITZATS / NACIONALS	Tasca interna	Externalitzada	No coberta	Total centres
Pintura	4	4	0	8
%	50%	50%	0%	100%
Pintura mural	3	3	1	7
%	43%	43%	14%	100%
Escultura	4	3	0	7
%	57%	43%	0%	100%
Materials arqueològics	3	3	0	6
%	50%	50%	0%	100%
Elements arquitectònics	3	5	0	8
%	38%	63%	0%	100%
Fusta	4	6	0	10
%	40%	60%	0%	100%
Libres i paper	6	5	0	11
%	55%	45%	0%	100%
Pergamí	3	3	0	6
%	50%	50%	0%	100%
Metalls	5	4	0	9
%	56%	44%	0%	100%
Orfebreria	4	3	0	7
%	57%	43%	0%	100%
Ceràmica i vidre	4	3	0	7
%	57%	43%	0%	100%
Vitralls	0	4	1	5
%	0%	80%	20%	100%
Tèxtil	0	5	1	6
%	0%	83%	17%	100%
Objectes etnogràfics	1	2	1	4
%	25%	50%	25%	100%
Història Natural i espècimens biològics	0	1	1	2
%	0%	50%	50%	100%
Instruments científics	1	1	2	4
%	25%	25%	50%	100%
Materials fotogràfics	3	4	0	7
%	43%	57%	0%	100%
Art Contemporani	3	2	1	6
%	50%	33%	17%	100%
Mitjans digitals	1	1	2	4
%	25%	25%	50%	100%
Materials moderns	3	3	1	7
%	43%	43%	14%	100%
Instal·lacions artístiques	1	1	1	3
%	33%	33%	33%	100%
Conservació de béns immobles	2	3	0	5
%	40%	60%	0%	100%
Ciència aplicada a la conservació-restauració	4	5	2	11
%	36%	45%	18%	100%

Necessitats internes més importants en àrees d'expertesa de conservació curativa-restauració

(N= 82 centres, resposta múltiple)

S'ha preguntat quines àrees d'expertesa en conservació preventiva es necessiten internament molt, però no es tenen.

Dos centres apunten al fet que les tasques s'externalitzen i per tant no hi ha tanta necessitat interna. Un centre especialitzat comenta que no té col·lecció i que ha adaptat les respostes al tractament d'objectes mobles destinats a l'estudi, recuperats a partir de les intervencions (arqueològiques) que es realitzen a la ciutat. Altres apunten necessitats d'experteses no incloses en la llista:

Combinació de coneixements sobre la conservació de materials heterogenis convivint en un mateix espai, accessibles al públic i climàticament no aïllats.

Suports digitals i suports audiovisuals analògics: prevenció, avaluació i actuacions de preservació i/o restauració.

Els joguets no entren en cap d'aquestes categories

- Entre els arxius, les necessitats internes més importants són Llibres i paper, pergamí, materials fotogràfics i mitjans digitals.
- Els museus tenen necessitats molt variades, és comprensible perquè n'hi ha de temàtiques molt diferents i amb objectes de materials molt diversos.
- Entre els centres especialitzats hi ha molt poques necessitats no cobertes, i quan n'hi ha és només un centre que ho indica.

Necessitats de conservació-curativa (1)	Pintura	Pintura mural	Escultura	Materials arqueològics	Elements arquitectònics	Fusta	Llibres i paper	Pergamí	Metalls	Orfebreria	Ceràmica i vidre	Vitralls	Tèxtil
Arxius	1	0	0	2	0	1	26	16	1	0	0	0	1
%	1%	0%	0%	2%	0%	1%	32%	20%	1%	0%	0%	0%	1%
Museus	17	7	14	15	11	17	19	9	18	5	14	4	22
%	6%	3%	5%	5%	4%	6%	7%	3%	7%	2%	5%	1%	8%
Especialitzats / Nacionals	0	0	0	1	0	0	0	0	0	0	0	0	1
%	0%	0%	0%	20%	0%	0%	0%	0%	0%	0%	0%	0%	20%
Total centres	18	7	14	18	11	18	45	25	19	5	14	4	24

continua...

Necessitats de conservació-curativa (2)	Objectes etnogràfics	Història Natural i espècimens biològics	Instrument científics	Materials fotogràfics	Mitjans digitals	Materials moderns	Instal·lacions artístiques	Conservació de béns immobles	Ciència aplicada a la conservació-restauració	Art Contemporani	Altres:	Total
Arxius	0	0	0	14	12	0	0	2	3	0	3	82
%	0%	0%	0%	17%	15%	0%	0%	2%	4%	0%	4%	100%
Museus	16	7	10	22	7	5	2	8	11	11	2	273
%	6%	3%	4%	8%	3%	2%	1%	3%	4%	4%	1%	100%
Especialitzats / Nacionals	0	0	0	1	1	0	0	0	1	0	0	5
%	0%	0%	0%	20%	20%	0%	0%	0%	20%	0%	0%	100%
Total centres	16	7	10	37	20	5	2	10	15	11	5	360

Projecció pública de l'activitat de conservació-restauració

Freqüència amb la qual els centres realitzen diferents activitats de projecció pública de l'activitat de conservació-restauració

(N= 116 centres)

Una de les problemàtiques del sector és la falta de visibilitat i reconeixement social. Per valorar el grau d'esforç que fan els centres, o els equips dels centres, per afrontar aquesta mancança, s'ha preguntat per la freqüència en què realitzen diferents formes de projecció de l'activitat de conservació-restauració que realitzen, des de les formes més acadèmiques a les més populars.

- **Més de la meitat dels centres no realitzen mai:** publicacions de recerca, estades en pràctiques per a estudiants o graduats, jornades de portes obertes o presentacions en fòrums professionals. Si afegim els centres que les fan 'molt rarament' surten percentatges d'entre el 62% i el 83%. Altres opcions llistades tampoc les fan mai al voltant d'un 30% dels centres.
- **Les activitats que sí que es realitzen, es fan, sobretot, 'a vegades'. Pocs centres realitzen 'freqüentment' les opcions llistades.** Els percentatges més alts els trobem en activitats que al voltant d'un 30% dels centres les fan 'a vegades': informes no publicats, exposicions o mostres sobre intervencions, presentacions a la premsa, o presència a les xarxes socials.

Activitats de projecció pública	Freqüentment	A vegades	Molt rarament	Mai	ns/nc	Total centres
Publicacions de recerca en C-R (peer-reviewed)	2	11	18	77	8	116
%	2%	9%	16%	66%	7%	100%
Publicacions de recerca en C-R (no peer-reviewed)	1	11	14	75	15	116
%	1%	9%	12%	65%	13%	100%
Informes no publicats	26	30	19	33	8	116
%	22%	26%	16%	28%	7%	100%
Articles i posts al lloc web	13	36	20	38	9	116
%	11%	31%	17%	33%	8%	100%
Estades en pràctiques per estudiants o graduats	14	14	11	61	16	116
%	12%	12%	9%	53%	14%	100%
Jornades de portes obertes als laboratoris	8	18	8	68	14	116
%	7%	16%	7%	59%	12%	100%
Exposicions o mostres sobre intervencions	3	34	27	44	8	116
%	3%	29%	23%	38%	7%	100%
Presentacions en fòrums professionals	3	12	15	73	13	116
%	3%	10%	13%	63%	11%	100%
Presentacions a la premsa	4	35	29	37	11	116
%	3%	30%	25%	32%	9%	100%
Presència a les xarxes socials	15	36	22	30	13	116
%	13%	31%	19%	26%	11%	100%
Altra comunicació	5	27	19	41	24	116
%	4%	23%	16%	35%	21%	100%
Altres actes especials	2	19	18	45	32	116
%	2%	16%	16%	39%	28%	100%

- Per tipus de centres, s'observa la concentració de centres que mai fan les opcions llistades és elevada entre els arxius, sobretot, però també entre els museus, tot i que en menor grau.
- En els centres especialitzats o nacionals el compromís cap a la projecció pública és més generalitzat, ja que hi ha més centres que realitzen les diferents activitats 'freqüentment' o 'a vegades', que no els que no les realitzen 'mai' o les fan 'rarament'.

ARXIUS	Freqüentment	A vegades	Molt rarament	Mai
Publicacions de recerca en C-R (peer-reviewed)	0	2	3	40
Publicacions de recerca en C-R (no peer-reviewed)	0	1	2	40
Informes no publicats	4	10	9	22
Articles i posts al lloc web	4	10	5	25
Estades en pràctiques per estudiants o graduats	2	5	2	33
Jornades de portes obertes als laboratoris	1	3	2	36
Exposicions o mostres sobre intervencions	1	10	7	25
Presentacions en fòrums professionals	0	1	3	37
Presentacions a la premsa	3	10	11	20
Presència a les xarxes socials	5	10	5	21
Altra comunicació	3	8	5	25
Altres actes especials	2	4	3	29
MUSEUS	Freqüentment	A vegades	Molt rarament	Mai
Publicacions de recerca en C-R (peer-reviewed)	2	7	12	34
Publicacions de recerca en C-R (no peer-reviewed)	1	7	10	33
Informes no publicats	19	18	8	10
Articles i posts al lloc web	6	21	14	13
Estades en pràctiques per estudiants o graduats	7	9	8	28
Jornades de portes obertes als laboratoris	3	12	6	31
Exposicions o mostres sobre intervencions	1	21	16	18
Presentacions en fòrums professionals	1	7	10	36
Presentacions a la premsa	0	21	15	17
Presència a les xarxes socials	8	22	15	9
Altra comunicació	1	17	13	15
Altres actes especials	0	13	13	15
CENTRES ESPECIALITZATS / NACIONALS	Freqüentment	A vegades	Molt rarament	Mai
Publicacions de recerca en C-R (peer-reviewed)	0	2	3	3
Publicacions de recerca en C-R (no peer-reviewed)	0	3	2	2
Informes no publicats	3	2	2	1
Articles i posts al lloc web	3	5	1	0
Estades en pràctiques per estudiants o graduats	5	0	1	0
Jornades de portes obertes als laboratoris	4	3	0	1
Exposicions o mostres sobre intervencions	1	3	4	1
Presentacions en fòrums professionals	2	4	2	0
Presentacions a la premsa	1	4	3	0
Presència a les xarxes socials	2	4	2	0
Altra comunicació	1	2	1	1
Altres actes especials	0	2	2	1

La situació de l'activitat i l'ocupació de conservació-restauració als centres

Problemàtiques del sector que afecten els centres. (N= 116 centres)

A partir d'una llista de situacions problemàtiques identificades en una fase prèvia de l'estudi mitjançant entrevistes a professionals i revisió de literatura, s'ha preguntat als centres enquestats si es compleixen o no, en el seu cas, per indagar en quin grau són generalitzables.

Problemàtiques que afecten als centres	Si	No	No escau	Total
Les necessitats de conservació-restauració no estan ben cobertes per falta de recursos humans i econòmics.	82	22	5	109
%	75%	20%	5%	100%
Les tasques de conservació-restauració cada cop estan més externalitzades.	76	24	11	111
%	68%	22%	10%	100%
Les tasques de conservació-restauració es realitzen de forma discontinua en funció de la disponibilitat de subvencions per contractar externament.	61	38	9	108
%	56%	35%	8%	100%
Hi ha risc de perdre expertesa en conservació-restauració per jubilacions que no es cobreixen. La transmissió de coneixements no està garantida.	18	32	58	108
%	17%	30%	54%	100%
Hi ha llocs de treball de conservació-restauració amb una categoria professional inferior a la que correspondria d'acord amb els seus estudis i responsabilitats.	14	40	52	106
%	13%	38%	49%	100%
L'increment de l'activitat expositiva o pública desplaça l'activitat de conservació-restauració cap el moviments d'objectes, i deixa en segon terme la feina de fons, d'estudi de la col·lecció, i les intervencions complexes.	51	22	33	106
%	48%	21%	31%	100%
Per manca de conservadors-restauradors en la plantilla, a vegades es prenen decisions en matèria de prevenció i conservació-restauració sense recórrer a especialistes.	44	43	19	106
%	42%	41%	18%	100%
L'accés que tenim al sistema públic de suport i serveis especialitzats de conservació-restauració és molt limitat, perquè no complim els criteris i requisits prioritaris.	39	27	37	103
%	38%	26%	36%	100%
Els suport que podem rebre del sistema públic de suport i serveis especialitzats de conservació-restauració és insuficient perquè aquests centres no tenen prou recursos per atendre les necessitats existents.	69	12	24	105
%	66%	11%	23%	100%
Una bona part dels objectes que necessiten una intervenció de conservació-restauració els derivem cap els centres educatius especialitzats, ja que ens ofereixen un servei que no ens suposa cap cost.	19	49	35	103
%	18%	48%	34%	100%
La conservació preventiva és una competència ben integrada en la gestió de col·leccions del centre.	56	41	10	107
%	52%	38%	9%	100%
Tot i que som cada cop més conscients de la necessitat de treballar en el manteniment de les nostres col·leccions amb la conservació preventiva, no tenim personal amb aquests coneixements i es queda sense fer.	50	40	13	103
%	49%	39%	13%	100%
Treballem la conservació preventiva de les col·leccions, però el responsable d'aquesta funció no és un conservador-restaurador, sinó un altre perfil professional (conservador de col·leccions, arxivista, o altre).	69	26	12	107
%	64%	24%	11%	100%
En els nostres projectes expositius, o en tot el que referència al moviment de col·leccions, cada cop més incorporem a conservadors-restauradors per a què assessorin en conservació preventiva.	35	40	30	105
%	33%	38%	29%	100%
Les xarxes (de museus, d'arxius, etc) de les que formem part ens estan ajudant a millorar la nostra capacitat d'actuar en conservació preventiva.	65	27	13	105
%	62%	26%	12%	100%
La nova Llei de contractació pública ens ha complicat molt la contractació externa de conservadors-restauradors. Ens resulta difícil preparar els plec d'encàrrec, perquè prevalen els criteris administratius i econòmics per sobre dels professionals i tècnics.	58	14	33	105
%	55%	13%	31%	100%
La nova Llei de contractació pública està posant en perill la continuïtat de les col·laboracions externes de professionals independents, que ens aporten assessorament i expertesa de forma bastant regular i que són de la nostra confiança.	55	16	33	104
%	53%	15%	32%	100%
La nova Llei de contractació pública ens està empenyent a contractar empreses grans, que no estan dedicades exclusivament a la conservació-restauració, i que després acaben subcontractant a professionals autònoms a un preu inferior dels que els pagaríem nosaltres directament.	30	26	47	103
%	29%	25%	46%	100%

3. CONCLUSIONS.

Les dades que s'han presentat en els apartats anteriors: els resultats de la revisió d'indicadors de les institucions de formació oficial en conservació-restauració, i els resultats d'un qüestionari adreçat als conservadors-restauradors (amb 414 respostes), i d'un altre adreçat als centres patrimonials (133 respostes), han aportat evidència objectiva respecte temes candents del sector que s'havien identificat en l'estudi previ "*La problemàtica del sector de la Conservació-Restaureació a Catalunya. Revisió i anàlisi de la documentació existent i entrevistes amb experts i professionals*" (2018).

Si l'estudi previ va recollir, principalment, idees i opinions, per construir una llista argumentada de problemàtiques i reptes, implicant a un grup petit de professionals del sector amb recerca qualitativa, aquest segon estudi ha posat l'accent en recollir dades quantitatives i exhaustives per construir una base d'evidència sòlida, que no existia. També ha buscat aprofundir el coneixement d'alguns temes crítics amb mètodes qualitatius, mitjançant entrevistes i focus groups, ampliant les perspectives del sector.

La informació quantitativa i qualitativa obtinguda permet sustentar o contrastar les idees i opinions recollides prèviament sobre les problemàtiques, i determinar-ne el grau d'afectació. Permet conèixer millor la dimensió i característiques d'alguns àmbits clau del sector, el perfil i les necessitats dels professionals, la presència o absència de la conservació-restauració en les organitzacions patrimonials, les mancances o els buits de competències i de coneixements, o les dificultats o barreres a l'ocupació i el progrés professionals. Fa palesos un nombre de necessitats i de reptes importants, alguns urgents, que el sector hauria d'abordar.

El plantejament de l'estudi ha buscat implicar el sector en totes les fases de l'estudi, també en les conclusions. Primer es presenten els resultats clau, relacionant les dades obtingudes pels diferents mitjans utilitzats en l'estudi. Després es presenten reflexions i recomanacions, pensades amb professionals del sector mitjançant grups de discussió, buscant que fossin de consens.

3.1. RESULTATS CLAU.

1. Ocupació.

La majoria dels professionals enquestats laboralment actius en C-R, gairebé dues terceres parts, exerceixen en la pràctica privada, i entre aquests predominen els professionals independents/autònoms. Els que treballen en l'àmbit públic no arriben al 40%. Hi ha un grup important de persones, que supera una quarta part, en una situació no totalment activa o no totalment dedicada a la conservació-restauració. La pràctica privada independent en realitat encara és més àmplia, perquè no és rar combinar-la amb altres ocupacions.

- Un 62% dels professionals laboralment actius en la conservació-restauració treballen principalment en la pràctica privada (els 'actius' exclouen els estudiants a temps complert, els becaris, els que estan a l'atur, jubilats o en altres situacions laborals). El 47% són autònoms, el 12% treballen en una empresa especialitzada i el 3% en una empresa generalista.
- La resta de professionals 'actius', el 38%, treballen en l'àmbit públic: el 18% en museus, el 3% en un arxiu o biblioteca, el 4% en un centre públic de serveis de conservació-restauració, un altre 4% en un departament de l'administració pública, i encara un altre 4% com a professorat en una universitat. El 3% són investigadors a la universitat o un centre especialitzat.
- Del total dels professionals enquestats, un percentatge elevat, que supera una quarta part (el 27%) estan en una situació no laboral sigui formativa, a l'atur o d'altre tipus. Un 7% són estudiants a temps complert, un 7% estan a l'atur, un 4% són becaris, i un altre 9% diuen estar 'en una altra situació' (probablement no 'actius' del tot en conservació-restauració).
- Els que es dediquen a la conservació-restauració a jornada complerta són el 77% dels que treballen en un servei públic o especialitzat, el 73% dels que treballen en una empresa, el 70% dels que són professionals independents/autònoms, i el 67% dels que estan en un centre patrimonial. Només el 20% dels que estan en 'una altra situació'.
- La pràctica independent es mostra més àmplia si es pregunta per la seva combinació amb altres. Gairebé la meitat dels enquestats (49%), incloent-hi els que estan en una situació no laboral o no principalment dedicada a la C-R, la practiquen, en algun grau. El 14% la combina amb una altra ocupació dins la C-R i un 19% amb una altra ocupació fora del sector.
- De les persones que treballen, en algun grau, com a professionals independents/autònoms, el grup més important treballa per a diversos clients (53%), mentre que els que treballen majoritàriament per a un sol client són el 6,5%. En aquest últim grup es poden trobar persones en una situació de "fals autònom", però també persones amb poca dedicació laboral.
- Dels que treballen per compte d'altre, no arriba a una tercera part els que tenen un contracte indefinit o fix. Dins d'aquests, predominen els que tenen més anys d'experiència: gairebé tres quartes parts tenen més de 16 anys d'experiència (71%). Entre els que tenen contractes eventuais i/o d'obra i servei, en canvi, predominen els de menys de 16 anys d'experiència (76%).

2. Salariis / ingressos bruts anuals.

Un nombre important de professionals enquestats no aconsegueixen guanyar més de 18.000€ anuals bruts amb la seva feina de conservació-restauració, i és preocupant que un 38% de tots els que treballen a temps complet estan en aquesta situació. Només un terç del total d'enquestats guanya més de 24.000€ anuals, el nivell que correspondria a un professional. La suma de percentatges elevats d'ingressos baixos, de treball independent, de treball a mitja jornada i de treball temporal, abans comentats, mostra un grau de precarietat laboral del col·lectiu molt important.

- Més de la meitat dels professionals enquestats (56%) no superen els 18.000€ bruts anuals, i estan lluny del salari brut anual mitjà a Catalunya, que l'IDESCAT xifra en 25.180€ per al 2017. Més lluny encara estan del salari brut mitjà dels professionals científics i intel·lectuals, que segons l'IDESCAT el 2017 va ser de 34.129€. Només el 17% dels enquestats superen els 30.000€.
- El grup més nombrós, més d'una tercera part dels enquestats (36%), estan per sota dels 12.000€ anuals bruts, i per tant no arriben a mileuristes amb el rendiment de la seva feina de conservació-restauració. Un 59% del total d'enquestats que fan jornada parcial (<30h setmanals) estan en aquesta franja, però també un 16% dels que fan jornada completa.
- El segon nivell més habitual són els mileuristes, que guanyen entre 12.000 i 18.000€ anuals bruts, i que correspon al 20% del total d'enquestats. El 22% de les persones que treballen en conservació-restauració a jornada completa estan en aquesta franja, i el 21% dels que treballen a jornada parcial també.
- Mirant el total dels enquestats que treballen a temps complet (230 persones), la franja d'ingressos més comuna, gairebé d'una quarta part (23,5%) és la de 18.001€ a 24.000€ anuals bruts, seguida de 12.000€ a 18.000€ (22%), menys de 12.000€ (16%), de 24.001€ a 30.000€ (15%), de 30.001€ a 36.000€ (12%), i més de 36.000€ (12%).
- Els nivells més baixos d'ingressos es troben en la pràctica privada, que com s'ha vist és majoritària. El 87% dels que treballen en una empresa i el 82% dels professionals independents/autònoms guanyen menys de 24.000€ anuals bruts. Tanmateix, el nivell més alt d'ingressos, per sobre de 60.000€ bruts anuals (1% dels total d'enquestats), només es troba en la pràctica privada.
- Els que treballen en centres patrimonials tenen un nivell d'ingressos més proper a la mitjana de salaris de Catalunya, tant la mitjana general com la de professionals. El 76% estan per sobre dels 24.000€ anuals bruts. La meitat, de fet, guanyen més de 30.000€ anuals bruts. La situació no és tan bona entre els que treballen en centres especialitzats, on la meitat cobra menys de 24.000€.
- L'evolució dels ingressos anuals mostra un estancament, però amb una certa tendència de millora. En conjunt, dos terços dels enquestats fa quatre anys ingressaven igual o menys que ara. Malgrat tot, un 20% ha perdut capacitat adquisitiva. Respecte la previsió a curt termini, el 44% pensa que el seu nivell d'ingressos no variarà, però també hi ha incertesa (un 28% que no ho sap), i un petit grup (14%) que preveu un augment.

- Els que treballen en un centre patrimonial o especialitzat són els que mostren més estabilitat i progrés positiu. La meitat d'aquests no han registrat cap canvi de nivell d'ingressos respecte fa 4 anys, i més d'un 40% l'han vist incrementat. També hi ha signes positius entre el grup de professionals independents/autònoms, prop de la meitat dels quals també han vist incrementar els ingressos. Tot apunta a una recuperació (moderada) després de la crisi.

3. Formació d'accés a la professió i continuada.

Hi ha una doble via de formació oficial d'entrada a la professió (Facultat de Belles Arts i ESCRBC). Conjuntament, les dues institucions ofereixen un nombre de matriculacions, i produeixen un nombre de titulats per any, que es pot considerar elevat si es compara amb la realitat del mercat de treball, caracteritzat per una oferta d'ocupació escassa. S'està prenent consciència que l'alt nombre de titulats anuals no ajuda gens a millorar la situació de precarietat de part del col·lectiu professional.

- La professió creix amb una mitjana de 59 nous graduats cada any, entre l'Escola i la Facultat. Entre les dues institucions s'ofereixen 90 places anuals pel que fa al nivell de grau i se'n cobreixen, de mitjana 86. Dels alumnes que comencen un 69% acaben graduant-se. En els darrers 7 cursos (entre 2011 i 2018) s'han graduat o titulat un total de 402 alumnes.
- Segons una enquesta de l'AQU d'inserció laboral dels alumnes 3 anys després d'acabar els estudis (2017) mostra que el tipus de contracte més comú és el d'autònoms (47% de la mostra). En comparació amb les altres titulacions artístiques superiors a Catalunya, l'estudi destaca el baix percentatge de contractes fixos, i que té el percentatge d'autònoms més alt amb diferència.
- La formació a nivell de màster es considera, per part de l'organització europea ENCoRE, el nivell formatiu adequat per accedir a la professió, i per tant és l'horitzó cap el que caldria avançar. L'oferta de màsters a Catalunya es limita a només dos programes (*Direcció de projectes de Conservació-Restauroació* a la UB, i *Conservació-Restauroació de patrimoni fotogràfic* a l'ESCRBC).
- Diversos centres patrimonials i especialitzats en conservació-restauroació del país, ofereixen oportunitats de pràctiques curriculars per a estudiants i beques per a titulats, per aprofundir en el coneixement i la pràctica. L'oferta de pràctiques és àmplia (només el CRBMC va acollir 18 alumnes l'any 2018). La de beques és més limitada (19 beques anuals ofertes per 5 centres).
- Els centres patrimonials que van respondre el qüestionari específic indiquen que van acollir, en conjunt, un total de 94 estudiants en pràctiques durant l'any 2018 i un total de 28 becaris. Cada any, per tant, més de 100 persones, entre estudiants i titulats tenen l'oportunitat de formar-se i treballar en conservació-restauroació.
- La gran majoria d'aquests estudiants o becats ho fan en els centres especialitzats o nacionals, els quals acullen el 57% dels estudiants i el 78% dels becaris. Un total de 76 persones del total de 94

van ser acollits per aquests centres. Val a dir que aquest flux de persones anual és una font continuada de força de treball no despreciable per a aquests centres.

- El ventall d'institucions que ofereixen formació continuada és més ampli, tant en l'àmbit públic, com el CRBMC o l'Escola d'Art i Disseny de Tortosa, i també escoles privades. Més de la meitat dels centres patrimonials o especialitzats que han respost el qüestionari específic han proporcionat oportunitats de formació en C-R al seu equip, en els darrers quatre anys.

4. Perfil dels professionals.

La professió de la conservació-restauració és relativament jove i feminitzada. Si aquesta condició és un factor que contribueix a la situació de baix reconeixement social, baix nivell d'ingressos i precarietat laboral és un tema a explorar i abordar des del col·lectiu professional. Es comença a prendre consciència d'aquest fet, tal com ha emergit en els grups de discussió.

- En la professió de la conservació-restauració predominen les dones, en una taxa del 86%, segons les dades obtingudes del qüestionari. Els indicadors de les institucions formatives també ho confirmen: en el darrer curs del què es disposen dades de perfil (2016-17) el 97% dels graduats de la Facultat van ser dones i el 85% dels titulats de l'escola també.
- Els resultats mostren una estructura d'edats equilibrada i gens envellida, amb persones de totes les edats, però amb major representació d'aquelles en les que la professió es consolida (30-49), amb un 57% dels professionals enquestats que pertanyen a aquesta franja d'edat (un 25% estan en la dècada dels trenta anys, i un 32% en la dècada dels quaranta).
- La major part de professionals estan concentrats a l'àrea de Barcelona, on resideixen tres quartes parts del total (un 43% a la ciutat i un 32,5% a la demarcació, fora de la ciutat. L'àmbit de treball de la majoria és Catalunya, tot i que un 15% d'aquests es mouen i treballen també en altres territoris (de l'estat, d'Europa o del món).
- La pertinença a l'associació professional que aglutina, defensa i representa el col·lectiu professional a Catalunya no és majoritària. Els enquestats que són socis de CRAC no arriben a la meitat (41%). Tanmateix, és l'associació majoritària, a distància de la resta (ICOM, GE IIC, AMC o ACRE només un 6% o menys d'enquestats en formen part). Un 45% d'enquestats no pertanyen a cap.
- Un 28% tenen una disposició activa per avançar la professió, ja que en algun moment han format part activa d'una junta, comissió o grup de treball d'una associació professional. Són 104 persones, entre les quals un 40% són independents/autònoms, un 19% treballen en serveis públics especialitzats i el mateix percentatge en centres patrimonials
- Dins de cada grup, tanmateix, el percentatge més elevat de persones 'compromeses' es troba entre els que treballen en serveis públics especialitzats (un 44% han participat activament en

algun moment). En la resta de segments els percentatges són similars, al voltant d'un 30%, amb l'excepció dels estan 'en una altra situació', ja que només un 11% dels quals han sigut actius.

5. Assoliment formatiu dels professionals.

El nivell formatiu dels professionals enquestats és alt. Sorprendria (a una persona que no conegués el sector) que amb aquest nivell formatiu el col·lectiu es caracteritzi per un nivell d'ingressos tan baix com l'indicat anteriorment, un fet que evidencia el problema greu de baix reconeixement professional. Hi ha feina a fer, tanmateix, per incrementar la formació a nivell de màster, o alternativament, l'acreditació de l'experiència professional equivalent, per aconseguir les recomanacions europees de situar el punt d'entrada a la professió en aquest nivell. A més de la formació oficial, els resultats mostren un col·lectiu compromès amb la formació continuada.

- Pel que fa a la formació en general (no específica de C-R), més d'un terç dels enquestats tenen estudis de postgrau, i més de la meitat estudis superiors de nivell de grau o de les antigues llicenciatures o diplomatures.
- Pel que fa a la formació específica en CR, la gran majoria (el 87%) han realitzat estudis oficials de nivell de grau, o les antigues llicenciatures/diplomatures. Però només un 17% tenen estudis de màster específics en conservació-restauració. En tant que es preveu que el nivell de màster en conservació-restauració esdevingui, en un futur pròxim, el requeriment d'entrada a la professió, caldrà un esforç per arribar-hi, per acreditar l'experiència dels professionals per equiparar-la al nivell, per una banda, i alhora per ampliar l'oferta d'aquests estudis. S'estan fent uns primers passos en aquesta direcció: una proposta d'acreditació dels professionals que vulguin intervenir en patrimoni protegit, impulsada per CRAC, i la incorporació d'un nou màster a l'ESCRBCC.
- Una dada important és que el 78% dels professionals enquestats ha fet 1 o més cursos especialitzats (de 20h o més) durant els darrers 2 anys. Només un 22% dels enquestats no n'ha fet cap. Aquest és un indicador positiu que mostra el compromís del col·lectiu amb l'actualització dels coneixements. Un compromís que és continuat al llarg de tota la vida professional, ja que la proporció és elevada en tots els trams d'anys d'experiència.

6. Els equips de conservadors-restauradors.

Els equips estables de conservació-restauració són, en general, molt petits (micro), en gran part unipersonals. Molt pocs, a més, disposen de personal de suport. No s'indica cap tendència de creixement, ni respecte als darrers 4 anys, ni en la previsió de futur a mig termini. En aquest sentit, les dades recollides des del qüestionari als professionals i des del qüestionari als centres mostren el mateix, són coherents. En el cas dels centres patrimonials cal tenir en compte que una gran part (el 68%) tenen plantilles d'entre 1 i 5 persones (bona part dels quals només 1 o 2 persones) per a realitzar totes les funcions del centre. Cal situar en aquest context de recursos humans tant

escassos, el fet que pràcticament 3/4 parts dels centres no tenen cap conservador-restaurador en plantilla, i que els que en tenen tinguin equips tan petits (veure apartat 10). El conservador-restaurador treballa, per tant, en general, bastant sol, i això demana polivalència.

- La meitat dels professionals enquestats informen d'equips de només un o dos conservadors-restauradors. El 36% treballen en una organització, empresa o pràctica independent, amb una sola persona. Un altre 30% treballen en equips de 2 o 3. Només un 20% treballen en equips estables de 4 a 10. Només 10 persones treballen en equips més grans.
- El 40% dels professionals enquestats no han registrat un canvi en la mida dels equips respecte fa 4 anys, ni en preveuen cap en els pròxims tres anys. De fet, un 16% els han vist créixer, i un altre 16% els han vist reduir, amb la qual cosa la situació ha quedat anivellada. Molt pocs pensen que hauran crescut d'aquí a 3 anys (un 7% només), i alguns més pensen que s'hauran reduït (10%).
- Entre els centres patrimonials que han respost l'enquesta específica per a centres i que han dit que sí que tenen conservadors-restauradors en plantilla (31 centres, 83 conservadors-restauradors entre tots), pràcticament la meitat només en tenen un. Una cinquena part d'aquests centres en tenen 2, i una vuitena part en tenen 3. Molt pocs centres en tenen 4 o més.
- En aquests centres l'evolució de la mida dels equips també està estancada. En dues tercers parts dels centres, l'equip de conservació-restauració s'ha mantingut igual que la situació de fa 10 anys. Si bé els centres patrimonials han vist créixer els recursos econòmics dedicats a la C-R (veure apartat 10) en el mateix període, això no s'ha traduït en un creixement del personal.

7. Àmbits de treball, especialitzacions i dèficits de coneixements i competències.

Tant l'oferta formativa com la pràctica professional està molt centrada en la conservació curativa i restauració d'unes poques especialitats 'tradicionals'. La conservació preventiva s'obre pas, tot i que està lluny de ser una pràctica de tot el col·lectiu, i encara no està suficientment tractada en l'oferta formativa oficial (tot i que l'ESCRBCC està preparant un màster específic). Destaca, principalment, que hi ha un dèficit important de coneixements i competències en tot un seguit d'especialitats ('no tradicionals') on hi ha molta escassetat i necessitat de formació.

- La gran majoria dels professionals enquestats es dediquen a fer intervencions curatives o restauració del patrimoni (79%), però una part important fan també conservació-preventiva (41%). Només dues persones fan aquesta última sense fer la primera. Ocupacions minoritàries són la gestió de la C-R, la formació, i els serveis científics/analítics. Malgrat que la professió està evolucionant cap a una vessant més 'científica', només un 6% dels enquestats treballa en aquest àmbit (22 persones), el que confirma el retard del nostre país en posar-se al dia en aquest aspecte.
- Les àrees d'especialització principal dels professionals estan molt relacionades amb la formació obtinguda (la que ofereixen les institucions formatives oficials). D'especialització principal predominen: la pintura (que sumant-hi la pintura mural, és l'especialització de gairebé 1/4 dels

enquestats), el document gràfic i el material arqueològic. Com a especialitzacions secundàries s'hi afegeixen escultura, fusta, i conservació preventiva.

- Després d'aquestes hi ha una llarga cua d'especialitzacions molt minoritàries entre els professionals enquestats. Per exemple, només 2 persones diuen que la seva especialització principal són els vitralls, 5 persones que ho són els materials fotogràfics, 6 el material tèxtil, i 11 l'art contemporani —tot i que cada especialització compta amb algunes persones que també s'hi dediquen en 2n, 3r o 4t lloc. Cap d'aquestes especialitats està integrada dins l'oferta formativa oficial de conservació-restauració (amb l'excepció de la fotografia, d'integració recent).
- Algunes d'aquestes especialitzacions 'no tradicionals', de les que no hi ha formació oficial, no estan gens cobertes, o de forma molt testimonial. Gairebé ningú dels que han respost l'enquesta, per exemple, es considera especialista en orfebreria, en materials moderns, en instruments científics o en instal·lacions artístiques. En aquestes materials hi ha un buit d'expertesa clar. Són especialitats que només compten amb 4, 6 o 7 persones que s'hi dediquen de forma molt secundària, sempre com a tercera o quarta especialitat, mai la principal.
- Tanmateix, un nombre important de persones que diuen no tenir competències en voldrien formació perquè la necessiten. Per exemple, només 7 persones diuen tenir com a especialitat (no principal, sinó molt secundària) 'materials moderns', però en canvi 117 persones diuen 'No tinc aquest coneixement o competència i voldria formació perquè m'ajudaria molt en la meva feina'.

8. Ús de serveis professionals externs per cobrir dèficits de coneixements i competències.

Malgrat els dèficits i les necessitats de coneixements i competències de determinades especialitats, sobretot, com s'ha dit, les que estan relacionades amb el món contemporani (materials moderns, art contemporani, materials fotogràfics, mitjans digitals, etc.), sorprèn que hi ha un ús de serveis externs molt baix per cobrir aquestes mancances dels equips. Els motius poden ser diversos, des de les dificultats de trobar especialistes, a la falta d'oferta de serveis especialitzats, o simplement per falta de recursos.

- L'ús de serveis externs per cobrir mancances de competències en especialitats 'no tradicionals' és molt baix tant en l'àmbit de la conservació curativa i restauració com en el de la conservació preventiva. Les dades mostren que aquestes noves especialitats no només s'externalitzen poc en el present, sinó que tampoc es preveu que s'externalitzin en un futur. Es podria dir que estan 'fora del sistema'.
- Pel que fa a competències transversals (com la gestió de projectes, la gestió de persones, el treball en equip o les tecnologies), que no són específiques de C-R però que són cada cop més crítiques per a l'exercici de la professió, els resultats mostren un percentatge de domini molt baix entre els enquestats, però un interès per adquirir-les mitjançant formació. Més de la meitat dels professionals enquestats voldrien formació sobre treball en equip i gestió de projectes.

- Als centres patrimonials se'ls ha preguntat quins coneixements i competències té o manca actualment l'equip dels centres en relació amb un conjunt d'aspectes de la conservació-restauració de les col·leccions. Les dades mostren que, dins els equips dels centres, hi ha més expertesa en aspectes del manteniment de les col·leccions (com per exemple embalar, emmagatzemar, manipular i transportar objectes, una competència que tenen els equips del 40% dels centres), que no expertesa en intervencions de conservació-restauració, ja que només el 21% dels centres diuen tenir-ne suficient, i un 41% diuen tenir-la però els caldria millorar-la. L'expertesa en intervenció de conservació-restauració és per tant, un àmbit bastant deficitari dins els centres. Això és així sobretot en els arxius (només un 9% la tenen suficient i un 44% la tenen però els caldria millorar-la), i en un grau menys acusat en els museus (només un 22% en tenen suficient, i un 41% la tenen però necessiten millorar-la). Entre aquests últims, els museus, un 28% diuen no tenir aquesta expertesa però que l'haurien de tenir, i en els arxius ho diuen un 23%. Per tant, la necessitat d'expertesa en intervencions de conservació-restauració per part dels centres és gran.
- Els centres indiquen que les tasques de conservació curativa-restauració s'externalitzen en una part molt important. No hi ha cap tasca en aquest àmbit de treball que estigui coberta internament per més d'un 29% dels centres. Les més externalitzades són llibres i paper (68%), pergami (52%) i material fotogràfic (50%). Hi ha tasques que, en un percentatge molt alt, no es cobreixen. És el cas de la història natural (70%) o l'art contemporani (57%), per exemple.

9. La pràctica privada i la contractació pública.

L'impacte de la nova llei de contractes del servei públic (vigent a partir de març de 2018) té efectes negatius en la capacitat dels professionals i empreses del sector per concursar en obres públiques o per a la prestació de serveis externalitzats. Aquest context advers és una problemàtica clau, identificada en l'estudi previ, que s'ha buscat contrastar en l'estudi actual.

Per una banda s'ha buscat quantificar el grau en que es treballa per l'administració pública mitjançant concursos o licitacions d'obra, una de les dimensions de la contractació pública més problemàtiques, i les dades mostren que només la meitat hi concorren. També s'ha buscat comprovar si hi havia un canvi de tendència, que no s'ha detectat, però sí un alt grau d'incertesa.

- La meitat o més dels professionals enquestats que treballen en la pràctica privada diuen que actualment no treballen per l'administració pública mitjançant concursos o licitacions d'obra. Sí que ho fan el 54% dels professionals independents i el 42% dels que treballen en una empresa.
- Preguntats per si ha canviat darrerament el grau en que treballen per l'administració, no s'observa una tendència clara. Una quarta part diuen que no ha variat respecte a fa quatre anys, i una altra quarta part creuen que tampoc variarà l'any vinent. El més destacable és el grau d'incertesa, ja que un 42% dels professionals independents diuen que no ho saben, si hi treballaran més o menys, i tampoc un 40% dels que treballen en empreses. Respecte als que pensen que si variarà, en una direcció o altra, són un nombre reduït, i no difereixen gaire en percentatge. En el segment

dels professionals independents es pot dir que hi ha una (bastant lleugera) diferència, ja que uns quants més pensen que hi treballaran menys, que no els que pensen que hi treballaran més.

Per l'altra, s'han contrastat una sèrie d'afirmacions basades en idees recollides en l'estudi previ, mitjançant revisió de literatura i entrevistes a un grup reduït de professionals, per veure en quin grau són opinions o percepcions generalitzades en el sector.

- Un 83% dels professionals estan totalment d'acord o d'acord que l'actual context beneficia les grans empreses generalistes de serveis i perjudica autònoms i empreses especialitzades en C-R, posant en joc el model del sector.
- El mateix percentatge pensa que sovint la petita empresa de conservació-restauració acaba sent subcontractada per grans empreses de fora del sector (de la construcció o de serveis).
- Un 79% dels professionals enquestats estan totalment d'acord o d'acord en el fet que és difícil poder concursar en obres públiques per la dificultat de complir amb els requisits de solvència econòmica i/o tècnica requerits.
- Un 73% dels professionals enquestats també pensen que, en aquest context, hi ha empreses de conservació-restauració que estan abaixant preus, i s'estan reduint els honoraris dels professionals.
- La situació és especialment difícil en els projectes de restauració en l'àmbit arquitectònic. Un 78% dels professionals estan totalment d'acord o d'acord en el fet que els conservadors-restauradors sovint queden supeditats als arquitectes i als arqueòlegs. Una situació que es produeix sobretot per absència de la figura del conservador-restaurador en la legislació vigent de patrimoni cultural.

10. Recursos interns de conservació restauració en els centres patrimonials públics.

Els recursos de conservació-restauració dins els centres patrimonials públics són clarament deficitaris, però ho són més en recursos humans que en pressupost. La presència d'equips estables de plantilla complets (que cobreixin adequadament les necessitats del centre) és l'excepció i no la norma, fins i tot en centres especialitzats de referència. Els equips es reforcen, en molts casos (en més de la meitat dels centres que tenen personal propi), amb col·laboradors externs regulars.

Pressupost de conservació-restauració:

- Dues tercers parts dels centres que han respost l'enquesta específica per als centres tenen un pressupost dedicat a la conservació-restauració, o en tenen un de previst en el futur. Tanmateix, hi ha un terç que no té cap pressupost per a la conservació-restauració, una dada significativa donat que tots són centres que conserven béns patrimonials. El percentatge dels arxius que no en disposen és més alt que altres tipus de centres, i arriba al 41%.

- Els centres que tenen pressupost per a la conservació-restauració, cal dir que són pressupostos baixos. Dues tercers parts disposen de menys de 15.000€ l'any, però bona part d'aquests estan a la franja més baixa: més d'un terç tenen un pressupost simbòlic, menor de 3.000€.
- Aquest pressupost, en menys de la meitat dels centres prové d'una partida interna, però la majoria es dota amb la combinació de recursos interns i externs (gràcies a l'obtenció de subvencions i altres ajuts).
- És un indicador positiu que gairebé la meitat dels centres indiquin que el pressupost de conservació-restauració ha augmentat respecte a la situació de fa 10 anys, però cal fer notar que hi ha una tercera part dels centres que estan estancats, i un 13% que estan en una situació pitjor (sumen un 45% els que estan en aquestes dues situacions). Per tant, després d'una dècada de crisi econòmica, no es pot parlar d'una recuperació clara.

Personal de conservació-restauració:

- Només un terç del total de centres que han respost al qüestionari específic dels centres disposen d'un servei de conservació-restauració (laboratori, taller o programa), i només en el 19% dels casos és propi i autosuficient, un altre 15% es propi però amb suport extern. La gran majoria, tanmateix, dues tercers parts dels centres (67%), depenen totalment de la contractació de serveis externs per a la funció de conservació-restauració.
- Pràcticament tres quartes parts dels centres no tenen conservadors-restauradors dins la plantilla (73%). Poc més d'una quarta part sí que en tenen (27%), un percentatge menor que el de centres que diuen tenir un servei de conservació-restauració (37%). La diferència probablement és deguda als centres que contracten autònoms o empreses per a poder prestar el servei.
- La gran majoria dels centres que no tenen conservadors-en plantilla no n'han tingut mai (93%), només un 7% n'havia tingut i l'han perdut.
- Més de la meitat dels centres que sí que tenen conservadors-restauradors en plantilla, també tenen, a més a més, col·laboradors externs regulars, per reforçar el personal propi, que és insuficient. Preguntats pel nombre de col·laboradors regulars que utilitzen, una tercera part dels centres que responen en tenen només un, però hi ha centres que en tenen molts. Un arxiu té 6 col·laboradors regulars. Un centre especialitzat en té 20.

S'han contrastat també unes afirmacions basades en idees recollides en l'estudi previ, en relació a la falta de places, la categoria de les places no sempre adequada, i les implicacions de tot això per a l'estatus del sector, per comprovar el grau d'extensió o consciència, que s'ha mostrat àmplia.

- El 91% dels professionals enquestats està totalment d'acord que hi ha poca presència dels conservadors-restauradors en els equips estables dels centres patrimonials.
- Un 89% pensa que sovint els conservadors-restauradors estan fora de la presa de decisions que afecta al patrimoni.

- El 77% dels professionals enquestats estan totalment d'acord o d'acord en el fet que en l'àmbit públic hi ha places de conservador-restaurador que no tenen la categoria professional que els correspondria d'acord amb els seus estudis i responsabilitats.

11. Ús de serveis de conservació externs per part dels centres patrimonials públics.

Com ja s'ha dit, 3/4 parts dels centres que han respost el qüestionari específic per a centres no tenen cap conservador-restaurador en plantilla (95 centres), i la falta de personal es supleix actualment amb un alt grau de dependència de la contractació externa (empreses i professionals independents/autònoms), sigui de forma regular o puntual.

Preguntats per si contracten col·laboradors externs regulars per suplir la falta de personal i gairebé la meitat han respost afirmativament. Així doncs, el recurs d'utilitzar col·laboradors regulars el trobem extès tant en centres que tenen equip propi (veure apartat 10) com en els que no en tenen.

- Gairebé la meitat dels centres que no tenen conservadors-restauradors en plantilla tenen col·laboració externa regular per suplir la mancança (un 46%).
- L'altra meitat, però, no en tenen, i per tant no disposen de cap professional de la conservació-restauració que puguin prestar el servei amb regularitat. Aquesta és la situació del 54% del total de centres que han respost, i es troba molt més extesa en els arxius (el 70% d'aquests no tenen col·laboradors regulars) que en els museus (el 33% no en tenen).

Al conjunt de centres (els que tenen conservadors-restauradors en plantilla i els que no) se'ls ha preguntat pel volum i pel tipus de persones que han realitzat tasques de conservació-restauració el darrer any (2018), i el resultat mostra una combinació de recursos humans que és diversa i que supera, amb escreix, el volum de personal propi.

- Un total de 414 persones han fet tasques de conservació en 107 centres. D'aquests, 114 són personal d'empreses, 97 autònoms, 94 estudiants en pràctiques, 81 personal propi i 28 becaris. El personal dels centres, per tant, suposa només el 20% del total de persones que contribueixen a realitzar les tasques. Autònoms i empreses plegats sumen un 51% del total, i els estudiants en pràctiques i becaris junts, un 30%. Val a dir que els temps de dedicació no són equivalents, ja que bona part d'aquestes persones no treballen tot l'any al centre que les acull o contracta, sinó que hi treballen per un temps limitat o per una intervenció puntual.
- La concentració més alta de persones dedicats a la conservació-restauració es troba en els 10 centres especialitzats o nacionals que ha respost l'enquesta: el 36% del total (149 persones d'un total de 414). També són els que tenen més estudiants en pràctiques o becaris, un 62% del total d'aquests (76 persones d'un total de 122). El CRBMC i el MNAC són els que en tenen més, amb diferència dels altres (20 estudiants cadascun, i a més 10 becaris en el cas del CRBMC).

Respecte al tipus de serveis de conservació-restauració utilitzats pels centres (durant l'any 2018),

- El tipus de servei més utilitzat pels centres és el que ofereixen els professionals independents o autònoms, que és majoritari, amb un 61% del total, a distància dels altres tipus. En segon lloc, una tercera part utilitzen les empreses especialitzades i en la mateixa proporció els serveis públics especialitzats. Els professionals independents són els més utilitzats pels tres tipus de centres enquestats: els arxius, els museus i els centres especialitats o nacionals.
- La resta de serveis (empresa generalista que ofereix serveis de conservació-restauració, o centre amb equip propi de conservació-restauració que presta un servei en el marc d'un intercanvi (préstec o similar), s'utilitzen de forma minoritària. Les empreses generalistes, en concret, que es veuen com una amenaça en l'actual sistema de contractació pública que demana uns requeriments econòmics que les petites empreses especialitzades no compleixen, actualment només estan utilitzades per un 2% dels centres (museus i especialitzats o nacionals).
- L'opció 'altres tipus de serveis', amb camp obert, recull l'ús de l'ESCRBCC, de la Facultat i de serveis científic-tècnics universitaris.

12. Les pràctiques de l'externalització.

Una bona definició dels requeriments tècnics en els plecs d'encàrrec per externalitzar serveis o projectes de conservació-restauració es considera un factor clau per aconseguir una externalització de qualitat, perquè és la forma de contrarestar la tendència actual dins l'administració pública de primar el preu més baix. La presència o absència d'una persona coneixedora de la conservació-restauració en la redacció dels plecs és, per tant, una condició bàsica per poder fer una bona externalització, que primi la qualitat del servei per sobre del preu. En el qüestionari específic per als centres s'ha buscat identificar en quin grau els centres disposen de personal capacitats per a fer-los. Els resultats indiquen una forta mancança en els arxius, i també en els museus, però en menor grau.

- Més d'un terç dels centres que han respost el qüestionari, afirma que la persona que prepara els plecs d'encàrrec per a serveis o projectes de conservació-restauració no té formació i experiència en conservació-restauració. En els arxius aquesta mancança supera el 50%, i per tant són més vulnerables a les males pràctiques de l'externalització. Els museus estan en una situació millor, ja que només el 29% reconeix aquesta mancança.

Per altra banda, hi ha la percepció, recollida en l'estudi previ, de què amb la nova llei de contractació pública, que perjudica les petites empreses especialitzades, i posa dificultats per contractar autònoms de forma regular, la contractació externa està canviant en favor d'empreses generalistes que són més competitives en preu i compleixen els requisits econòmics de la Llei. Amb el qüestionari s'ha volgut identificar el grau d'incidència preguntant per si s'havia produït una variació en el tipus de servei extern utilitzat en els darrers 5 anys. Els resultats globals detecten un canvi moderat, potser incipient, no generalitzat, en el conjunt. Els museus, tanmateix, mostren un comportament diferenciat, amb un percentatge de canvi més elevat.

- Només un 15% del total de centres que responen indica un canvi en el tipus de servei extern utilitzat en els darrers 5 anys. Entre els museus, tanmateix, el percentatge de centres que indica un canvi és més alt, gairebé suposa 1/4 part d'aquests centres (13 museus han canviat, contra només 3 arxius i 1 centre nacional). De tots els recollits, només un centre (un museu) indica un canvi en favor d'una empresa generalista, i abans contractava independents o autònoms.
- Entre les respostes espontànies recollides, algunes tenen a veure amb l'adaptació a la nova normativa. Un centre nacional indica que els autònoms o empreses contractats ara no són sempre els mateixos. Un museu indica, per exemple, que alterna la contractació administrativa amb autònoms amb contractació laboral. Altres respostes espontànies recullen canvis deguts als nous plantejaments del treball de la conservació-restauració, com són la incorporació de la conservació preventiva o els tractaments globals en comptes d'intervencions en peces puntuals.

13. Ús i relació amb els serveis públics especialitzats.

El servei més utilitzat, amb gran diferència de la resta, és el Centre de de Restauració de Béns Mobles de Catalunya, segons els resultats tant del qüestionari adreçat als professionals com del qüestionari adreçat als centres, reflectint el seu paper de centre de referència. És utilitzat per dues terceres parts del total de centres, i la meitat dels professionals individuals diuen que hi han col·laborat, treballat o s'hi han format en els darrers 2 anys. També mostra, tanmateix, que hi ha marge per ampliar l'ús i coneixement dels serveis disponibles entre aquells que encara no l'utilitzen, i així arribar veritablement a la totalitat del sector. La resta de serveis públics especialitzats (bona part dels quals estan especialitzats en un àmbit patrimonial), reben un ús considerablement més baix, i tenen, per tant, un gran marge per créixer i donar servei al sector en el seu àmbit d'especialització.

- Entre els professionals individuals, la meitat han col·laborat, treballat o s'han format amb el CRBMC en els darrers 2 anys (50%), i també gairebé la meitat han col·laborat amb l'equip de conservació-restauració d'un o més museus de l'àmbit català o espanyol (46%). Una mica més d'un terç ho han fet amb l'ESCRBCC (36%), i una quarta part amb la Facultat (25%). Un 21% amb l'IPCE i un 15% amb el Laboratori de C-R de l'OPC de la Diputació de Barcelona. La relació amb la resta de serveis especialitzats en els diferents àmbits patrimonials (cinema, arqueologia, paleontologia, etc) és molt minoritària, i no supera el 4% dels professionals en cap cas.
- Segons situació laboral, els que més han col·laborat amb el CRBMC són els professionals independents/autònoms (un 62% ho han fet), seguit dels que treballen en empreses (un 57%), i els que treballen en un centre patrimonial (49%).
- Els resultats del qüestionari específic per als centres patrimonials mostra que la majoria d'aquests han utilitzat alguna vegada els serveis d'un centre públic especialitzat (63%), però que hi ha un 37% que no els ha utilitzat mai. Les dades per segments mostren un comportament diferenciat, i en el cas dels arxius una situació a l'inversa, ja que un 65% d'aquests no n'han utilitzat mai cap.
- En el cas dels museus, només un 15% diu que no n'ha utilitzat mai cap.

S'ha preguntat als centres que sí que utilitzen serveis públics especialitzats, per quins en concret han fet servir, en els darrers 5 anys, i també sobre quin tipus de servei tècnic han utilitzat.

- Les respostes mostren que han utilitzat sobretot el CRBMC (67%), seguit del Laboratori de C-R de l'Oficina de Patrimoni Cultural de la Diputació, que té un programa de conservació-restauració de suport als museus i arxius de la demarcació de Barcelona, actiu des de fa anys (22%), i també l'ESCRBCC (22%), que realitza restauracions sense cost en un context formatiu. La resta de serveis públics són utilitzats entre un 12% i un 4% del total.
- Per tipus de centre, destaca que els museus, en conjunt, són els que utilitzen una més gran diversitat de serveis. Hi ha dos centres d'abast territorial que són utilitzats tant per museus com per arxius de la seva demarcació (els laboratoris de C-R de l'Escola d'Art i Disseny de Tortosa de la Diputació de Tarragona i de de l'OPC de la Diputació de Barcelona). Els serveis científico-tècnics de les universitats són utilitzats per museus i per centres especialitzats o nacionals.
- Els serveis tècnics més utilitzats per part dels centres que sí utilitzen els serveis públics especialitzats són els d'intervenció de conservació curativa-restauració. Gairebé dues terceres parts dels centres que han respost els han utilitzat en els darrers 5 anys (64%). En segon lloc s'han utilitzat serveis de conservació preventiva, sigui assessorament (50%) o d'intervenció (38%).
- Els serveis analítics només han estat utilitzats per 1/3 part dels centres (31%). Per segments l'ús és especialment baix entre els arxius (només 2 n'han utilitzat) i també entre els museus (12%). Està més estès entre els centres especialitzats o nacionals, un 23% dels quals n'han fet ús.
- Pel que fa als serveis de conservació-preventiva, el tipus de centre que més els utilitza són els arxius, seguit d'aprop dels museus i en darrer lloc els centres especialitzats o nacionals (la major part d'aquests últims probablement ja ho treballen amb expertesa interna). El 23% dels arxius que utilitzen serveis públics especialitzats han utilitzat intervencions i un 13% assessoraments. Els museus, en canvi, utilitzen més assessoraments (el 21% ho han fet) que intervencions (el 12%).

Als centres que no fan servir serveis d'un centre públic especialitzat (han respost 39 centres) se'ls ha preguntat els motius per no fer-los servir.

- El motiu més comú és el desconeixement dels procediments per sol·licitar serveis (el 44% dels centres), però una quantitat important desconeixen del tot l'existència dels serveis (el 36%).
- Un 15% diuen no complir els criteris per obtenir l'ajut. En aquests sentit és il·lustrativa una resposta recollida dins l'opció 'altres': *"Mai se'ns ha donat accés a aquests serveis. El material etnològic ha estat oblidat per aquests centres."*
- Un 'altre' motiu recollit és la consciència de la saturació dels centres. *"El Servei de restauració de l'ANC no sembla que pugui absorbir tota la demanda, per això ja no es sol·licita."* *"Perquè aquests centres habitualment estan col·lapsats i ens va bé encomanar les restauracions puntuals a empreses especialitzades de confiança."*
- La falta de pressupost també té un paper important: *"Assumir el 50% de la despesa més el transport d'anada i tornada és un pressupost massa elevat pel Museu."*

3.2. REFLEXIONS I RECOMANACIONS.

La informació quantitativa obtinguda mitjançant la revisió d'indicadors de les dues institucions de formació oficials, i dos qüestionaris (un adreçat als conservadors-restauradors i un altre als centres patrimonials i especialitzats), presentada en l'apartat anterior sobre els resultats clau, ha fet palesa una situació d'una professió que creix, amb un col·lectiu ben format, però que es desenvolupa amb una gran quantitat d'obstacles i mancances.

En un país ric de patrimoni cultural, hi ha poques oportunitats de treball estable per als professionals que es dediquen a conservar-lo. No es creen places en el sector públic i la major part del treball s'externalitza, amb molt de treball independent. El baix nivell d'ingressos i la precarietat d'una part important del col·lectiu professional són preocupants. Tot això en un context de centres infradotats, fins i tot els centres de referència, i de moltes dificultats de contractació en el sector públic.

Els resultats mostren un nombre de necessitats i temes crítics que el sector hauria d'abordar. Tenen a veure tant amb les dificultats del mercat de treball, com amb l'oferta formativa, que necessita ajustar-se millor a la realitat i necessitats del sector, però també, entre d'altres coses, amb un desequilibri d'especialitats i de competències. Mentre les 'tradicionals' estan disponibles en excés, d'altres són molt escasses i es troben pràcticament 'fora del sistema'.

Per aprofundir en aquests temes, s'han realitzat tres grups de discussió. El plantejament de l'estudi busca implicar agents i professionals en totes les fases de l'estudi, també en les conclusions. En concret, s'han tractat tres temes que s'han d'abordar per millorar la situació i avançar cap a un futur més òptim: 1) la formació oficial; 2) les noves especialitzacions; i 3) l'externalització. Els participants han reflexionat sobre els resultats i generat recomanacions de forma conjunta, de consens.

Hi han participat professionals amb perfils que van des de persones amb responsabilitats de direcció en centres de referència, caps o tècnics d'un departament de conservació-restauració, o directors d'empreses del sector, fins a autònoms o professionals contractats per empreses que proveeixen serveis externalitzats de conservació-restauració en el sector públic. Tots amb perspectives rellevants per aportar valor a la discussió.

Aquí s'inclouen les principals reflexions i recomanacions recollides. Aquestes idees es presenten per a que responsables polítics de les diferents administracions, institucions formatives, centres patrimonials, serveis especialitzats, associacions, professionals i empreses les entomin i desenvolupin.

Són una primera aproximació, perquè el col·lectiu professional, amb l'impuls de CRAC, ha de prosseguir la discussió sobre les necessitats més importants i com abordar-les. Hi ha altres temes candents. Alguns estan enfilats, com la necessitat de reconeixement social i d'una normativa que reguli la professió (el decret dels conservadors-restauradors). Altres tot just s'han obert, no n'hi ha plena consciència, encara. Un exemple, caldrà indagar el paper del gènere, en una professió tant altament feminitzada, en la falta de reconeixement i estatus professional, i si el baix nivell d'ingressos identificat és en part conseqüència d'això.

Formació: horitzó de canvi.

L'estudi previ (2018) va identificar com a principal problemàtica de la **formació oficial** l'existència d'una doble via d'entrada a la professió (Facultat de Belles Arts i ESCRBCO), una duplictat que comporta alguns efectes negatius en el sector. Entre ells destaca un nombre de nous titulats cada any massa elevat per la realitat del mercat de treball (90 places ofertes cada any a primer curs, 59 alumnes titulats l'any de mitjana), que no ajuda a millorar la situació de precarietat i salaris baixos en la que es troba una part important del sector. Un altre és que les competències adquirides no són totalment homogènies entre titulacions (una institució ofereix formació generalista i l'altra especialitzacions) i això repercuteix en les oportunitats laborals dels titulats. A més, l'esforç docent es duplica en matèries com pintura, escultura, arqueologia, paper/documentos, mentre que d'altres especialitats no es cobreixen adequadament (la conservació preventiva, l'art contemporani, el tèxtil, el moble, l'orfebreria, els mitjans digitals, audiovisuals, entre altres).

El repte de la unificació de les dues vies existents torna a estar sobre la taula, amb més possibilitats ara que fa uns anys (hi va haver un intent fallit), perquè l'entorn està canviant. Hi ha moviments que poden tenir un impacte positiu. Per una banda, existeix un informe elaborat pel CoNCA (2018) que analitza i recomana passar els ensenyaments artístics superiors de Catalunya a l'àmbit universitari, amb dues opcions possibles: crear una Universitat de les Arts de Catalunya, o integrar els ensenyaments artístics superiors a una universitat. Per una altra, s'està desenvolupant el projecte de Campus de les Arts a Can Ricart, coordinat per la UB, i amb participació de 19 centres d'estudis artístics superiors, pensat per donar visibilitat, incorporar la recerca i facilitar la interdisciplinarietat en els estudis artístics. Una tercera força de canvi és el repte comú, d'ambdues institucions, d'abordar la revisió dels plans d'estudi per homogenitzar i homologar competències als estàndards europeus, establint la competència professional al nivell de màster, en resposta a les directrius d'E.C.C.O.

En relació a aquests temes, les principals reflexions i consensos del grup de discussió format per representants del Departament de C-R de la Facultat de BA i vicerectorat (UB) i de l'ECRBCO són:

- Es reconeix la situació actual de feblesa del sector, especialment d'escassetat d'ocupació i precarietat de l'existent, mostrada amb contundència per les dades. Hi ha consens en que des de les institucions formatives oficials cal fer el possible per ajudar a posar-hi remei. Es reconeix de manera unànime que a Catalunya hi ha un excés de titulats i que el ritme de creixement és insostenible, així com que la falta d'homogeneïtat dels plans d'estudi genera desigualtat en les oportunitats laborals dels titulats. Davant la situació, hi ha consens en que una formació unificada enfortirà el sector, i que és la única via possible per resoldre aquestes problemàtiques.
- El context administratiu, tanmateix no ho facilita. Els marcs normatius de cada institució són diferents. Una pertany al sistema universitari i l'altra al d'estudis artístics superiors del Dept. d'Ensenyament, i estan regides per decrets diferents. Cadascuna té les seves limitacions particulars, però també els seus marges de maniobra, que cal conèixer molt bé per estudiar les possibilitats reals de poder fer una integració efectiva, i trobar el camí per arribar-hi.

- El context polític sembla més favorable que en el passat, quan un intent de fer un pla d'estudis conjunt, a iniciativa dels professionals docents, no va trobar la voluntat política necessària. Ara hi ha dues iniciatives impulsades des del govern que van en la línia de la integració o col·laboració entre la universitat i els estudis artístics superiors: l'informe del CoNCA, i el Campus de les Arts a Can Ricart, ja comentats. Ambdós pensen espais de confluència i permeten visualitzar un horitzó diferent. Es creu important formar-ne part, trobant el lloc adequat per als estudis de conservació-restauració, des de la seva particularitat. Alinear-se amb aquestes estratègies àmplies pot ajudar a fer passos endavant, generar complicitats polítiques i aconseguir la voluntat política necessària per canviar normatives que possibilitin la integració.
- Hi ha disposició, per part de les dues parts implicades, d'unir els recursos disponibles i explorar els marges que deixa la legislació actual per trobar formes d'arribar a la unificació. Hi ha consens que en cap cas hauria de ser una absorció d'una institució per part d'una altra, sinó la construcció d'un tercer model millor. Cal fer un projecte per pensar aquest nou model per a la formació oficial de conservació-restauració a Catalunya, amb la participació de tots els agents, i potser incloure una referència a aquest model en la proposta de decret de la conservació-restauració que treballen CRAC i Direcció General de Patrimoni Cultural.
- Respecte a aquest nou model de formació oficial d'entrada a la professió hi ha un principi d'acord en alguns punts clau. Hauria d'estar ubicat en l'àmbit universitari, i amb un pla d'estudis allargat a 5 anys de formació específica de conservació-restauració, per assolir la recomanació d'E.C.C.O i ENCORE. L'esquema formatiu hauria de ser grau amb màster integrat (a estudiar amb quina combinació d'anys, 2+3 anys o 3+2 anys). En tot cas diferent a l'actual de 4 anys de grau i 1 any de màster opcional (amb una oferta de màsters molt poc desenvolupada).
- Respecte al tema de les especialitzacions, hi ha acord que el nou model hauria de resoldre les duplicitats i oferir les que actualment no estan cobertes. Aquest canvi genera molts dubtes respecte a la seva aplicació, però s'han aportat idees que caldrà explorar. Per exemple, com que no és factible oferir moltes titulacions especialitzades es suggereix agrupar-les en 'famílies'. Per impartir-les es suggereix distribuir-les, i també obtenir la col·laboració de centres o serveis especialitzats (buscant similituds amb els estudis de medicina que combinen la formació a la facultat amb la que s'imparteix després als hospitals universitaris). Hi ha acord en que cal assegurar dos anys de formació general per a tots els estudiants (que inclouria matèries transversals com la conservació preventiva), i introduir després la formació especialitzada al tercer curs.
- El consens sobre la conveniència de l'àmbit universitari no es formula sense recança, ja que és un sistema econòmicament infradotat, que porta 10 anys sense inversió, mentre que l'Escola gaudeix de més recursos, ratios més baixes de docents-alumnes, i una normativa que li permet oferir especialitats -uns avantatges que caldria garantir que no es perdessin-. És essencial, per tant, trobar una fórmula (potser un consorci, un conveni o una aliança), que permeti concentrar i mantenir els recursos existents, per construir una oferta més forta i de més qualitat. Que permeti sumar recursos i no perdre'n.

- La fórmula que es proposi seria bo que possibilités incorporar una tercera part, de l'àmbit universitari científic-tècnic, amb l'objectiu de reforçar la base científica i tècnica de l'ensenyament de conservació-restauració per tal de posar-la al dia de l'evolució de la professió. Aquest és un repte comú de les dues institucions formatives, i hi ha acord que el nou pla d'estudis que sorgeixi hauria d'aportar una base sòlida de coneixement científic i tècnic, sigui quin sigui l'àmbit d'especialització que escullin els alumnes.
- La destinació (la unificació) es veu clara, però el procés per arribar-hi no. A més de pensar el nou model, caldrà pensar també l'estratègia per arribar-hi. S'observa que caldrà sortir dels marcs normatius vigents, o trobar escletxes en els actuals per poder avançar de forma efectiva cap al futur desitjat. En aquest sentit, s'ha debatut l'opció de l'*adscripció* de l'Escola al sistema universitari (Facultat de Belles Arts), que no es considera òptima però pot ser un pas tàctic cap a la unificació, ja que la Llei d'universitats actual (LOU) diu que per integrar-se el primer pas és l'*adscripció*. Entrar en un procés d'*adscripció*, aportaria algunes avantatges a l'Escola, ja que permetria que es beneficiés de serveis de la universitat i faria que els alumnes accedissin per les PAU, però també algun desavantatge, potser incrementaria el cost de la matrícula, i en cap cas solucionaria el problema de l'excés de titulats. Per tant, no es considera una opció vàlida com a destinació, només com a una fase del trajecte.
- En resum, hi ha convenciment que cal abordar aquest tema amb ambició, pensant un nou model de formació oficial de la conservació-restauració a Catalunya que superi les limitacions i duplicitats actuals, i treballant per aconseguir els recursos i les complicitats polítiques necessàries per fer-lo realitat. Tot amb l'objectiu de millorar, no només la qualitat de la formació, aplicant els estàndards i les bones pràctiques internacionals, sinó també ajustant-lo a les necessitats actuals del sector, amb el propòsit últim, compartit, de millorar la professió. Els agents s'emplacen a començar a fer passos per treballar conjuntament i així augmentar capacitat i massa crítica.

L'**ecosistema formatiu** de conservació-restauració és més ampli que les institucions oficials, i inclou les institucions que fan formació continuada, no reglada (el CRBMC, les Diputacions de Tarragona i Barcelona, i CRAC), i també els centres privats que fan formació complementària i no reconeguda. Les reflexions s'han centrat en la formació oficial, però s'apunten idees per a les altres.

- Hi ha consens que un proper pas ha de ser el debat sobre la formació continuada i la 'complementària'. La primera perquè cal ajustar-la a les necessitats del sector i reforçar-la, i la segona perquè pot induir a l'instruisme en un context en que l'entrada a la professió no està regulada.
- En concret, les institucions formatives oficials proposen establir vincles amb els agents que ofereixen formació continuada, per fer un paper de suport, seguiment, validació i reconeixement. Es recomana explorar aquestes col·laboracions i establir les pautes de funcionament i relació.
- Les institucions que ofereixen formació haurien de revisar els resultats sobre dèficits de competències i utilitzar-los per al desenvolupament de nova oferta formativa. No només pel que fa a les competències específiques del sector, sinó també a les transversals de gestió.

Especialitats: dèficits i oportunitats.

La professió de la conservació-restauració a Catalunya està actualment molt centrada en unes poques especialitats “tradicionals” (principalment la pintura, l’escultura, els béns arqueològics i el document gràfic). Són la base dels plans d’estudis oficials, de l’estructura del centre de referència, el CRBMC, i també de l’oferta de serveis professionals de la pràctica privada. Però la realitat de la conservació-restauració és molt més plural. Hi ha un ampli ventall d’especialitats que actualment són molt minoritàries, que tenen poca visibilitat, que no estan incloses en els programes formatius, i que compten amb molts pocs professionals experts que les treballin. Es podria qualificar que estan fora del sistema, del “*mainstream*” de la conservació-restauració.

El repte, per tant, és incloure-les. Perquè això ajudarà a créixer i professionalitzar més el sector, i a repartir millor les oportunitats d’ocupació futures. Algunes poden tenir un potencial d’ocupació important, d’aplicació molt transversal, a mesura que s’extinguin els nous plantejaments que posen més l’accent en la prevenció (la conservació preventiva) i en l’anàlisi científica (la conservació científica). Altres són específiques d’àmbits patrimonials molt concrets (la conservació del patrimoni industrial, de l’art contemporani, del patrimoni fotogràfic, del patrimoni cinematogràfic i audiovisual, del patrimoni marítim, del patrimoni natural, del tèxtil, del moble, i d’altres arts decoratives, etc) on hi ha escassetat d’expertesa i oportunitats de feina si es destinen més recursos a la conservació.

Incloure aquestes especialitats significa introduir-les en els plans d’estudi de la formació oficial d’entrada a la professió, en els postgraus i en la formació continuada, i també invertir per reforçar aquells centres de referència, en una temàtica o material, que han assolit un grau d’especialització i expertesa en els seus equips que difícilment es troben enlloc més del país. És el cas dels laboratoris de conservació-restauració del mNACTEC, del MACBA, del Centre de Conservació de la Filmoteca, del MMB, del MCNB, del CRIP, entre d’altres. Aquests haurien de tenir els recursos i perfils especialitzats necessaris per, a més de cobrir les necessitats pròpies, poder donar suport al sector: amb formació especialitzada, assessoraments, col·laborant en projectes, o amb l’oferta de serveis.

També els centres amb equips especialitzats de primer nivell en les àrees tradicionals tenen el repte d’assegurar que l’expertesa es reforça, es manté, i no es perd per motiu de retallades pressupostàries o per canvis de prioritats organitzatives, garantint la transmissió de coneixements quan hi ha jubilacions. És el cas del MNAC, de l’ANC, de la BC, del MAC, dels laboratoris d’arqueologia de l’Ajuntament de Barcelona o de la Universitat de Lleida, del laboratori de l’OPC de la Diputació de Barcelona i del de l’Escola d’Art i Disseny de Tortosa, de la Diputació de Tarragona, entre d’altres. La majoria d’ells disposen d’equips petits, que fan una tasca meritòria amb recursos escassos, i d’instal·lacions amb capacitat per acollir més professional i més projectes, i assolir més rendiment.

El mateix és aplicable al CRBMC, el centre de referència, l’únic amb la missió de donar servei al país. Compta amb un gran equipament, unes bones instal·lacions, serveis científico-tècnics, i vehicula el finançament de la major part de les subvencions públiques. però amb només sis tècnics de conservació-restauració en plantilla no cobreix totes les especialitats ni cobreix tota la demanda.

En relació a aquests temes, les principals reflexions i consensos del grup de discussió format per professionals de la conservació-restauració de diferents àmbits temàtics o especialitzacions (incloent art contemporani, patrimoni marítim, patrimoni industrial, patrimoni fílmic i audiovisual, fotografia, tèxtil i conservació científica, tant responsables de departament o centre, com independents) són:

- Es remarca la poca presència de moltes especialitats (o absència, en algun cas) en els plans d'estudi de la formació oficial d'entrada a la professió. S'assenyala que les que hi són, o bé estan tractades de forma insuficient (com és el cas de la conservació preventiva), o sovint estan subordinades a altres matèries 'tradicionals', el que els fa perdre una visió pròpia, més global (és el cas de la conservació de fotografia, introduïda recentment, que depèn de document gràfic). Hi ha consens en demanar a les institucions formatives la seva incorporació en el currículum. S'argumenta que si no s'inclouen persisteix el seu desconeixement, els estudiants no tenen l'oportunitat de familiaritzar-se amb aquestes matèries i és més difícil que després explorin vies laborals en aquests camps. És important també per al seu reconeixement. Algunes són especialitats que han de combatre la incomprensió tant de fora com de dins de la professió.
- Les especialitats 'no tradicionals' tenen una dimensió científico-tècnica important (la conservació preventiva, el patrimoni industrial, el patrimoni audiovisual, els mitjans digitals i els materials moderns de l'art contemporani, i fins i tot la conservació del tèxtil, treballen amb una gran varietat de materials, sovint combinats, que interaccionen entre ells i es deterioren de forma diferent). Des de la seva perspectiva fan notar la necessitat de reforçar els coneixements científics que ofereix la formació oficial, i la seva incorporació pot tenir un paper important en aquesta orientació. La base científica es considera essencial per a l'exercici professional posterior, per poder tenir un bon diàleg amb els científics. Es comenta la diferència amb altres països més avançats, com és el cas dels EUA, on es demana una prova científica forta per accedir als estudis de C-R.
- Sobre el format de la formació d'aquests 'noves' especialitats (en la formació oficial), hi ha acord en que no hauria de ser igual en tots els casos, ni tampoc seguir necessàriament un format per a un grup gran d'alumnes. Mentre la conservació preventiva i la base científica es creu que haurien de formar part de la formació generalista per a tots els alumnes (independentment que després també es puguin especialitzar en conservació preventiva o en conservació científica), perquè tots haurien d'adquirir una base forta, altres especialitats, en canvi, s'haurien d'oferir per a nombres molt reduïts d'estudiants, i potser impartir-les en col·laboració amb els centres especialitzats on hi ha l'expertesa. Es comenten casos de països avançats on algunes especialitzacions són cursades per només un o dos alumnes l'any.
- En el debat sobre quin pes ha de tenir la formació generalista i quina l'especialització per formar titulats preparats per a la realitat del mercat de treball, hi ha arguments de pes en favor d'adquirir coneixements bàsics de diferents matèries i competències transversals. Com que moltes centres patrimonials tenen equips molt petits (sovint d'una o dues persones) i col·leccions molt diverses, els tècnics han de ser polivalents i necessiten coneixements amplis, amb fortalesa en conservació preventiva. Aquest és el cas molt especialment dels que treballen amb col·leccions etnològiques o

'temàtiques' (per exemple de patrimoni marítim o de patrimoni industrial), però també els conservadors-restauradors que treballen el tèxtil o l'art contemporani.

- A falta de formació específica, les persones que treballen en especialitats 'no tradicionals' han construït la seva expertesa, en gran part, a partir de la seva experiència laboral i amb bones dosis d'autoaprenentatge. També, i de forma molt important, l'han construït col·laborant amb persones d'altres professions (els mestres d'aixa i els modelistes en el cas del patrimoni marítim, els enginyers o els tècnics que reparen en el cas del patrimoni industrial, els fotògrafs en el cas del patrimoni fotogràfic, etc.) Les fronteres professionals es desdibuixen, i molts dels que s'hi dediquen, de fet, combinen més d'una professió (un fet habitual entre els conservadors-restauradors d'altres països). Una formació que combina més d'una disciplina (per exemple, fotografia i conservació-restauració) creuen que constitueix un perfil més complet.
- Des de la seva perspectiva, la col·laboració sempre és fèrtil, enriquidora i imprescindible. El treball és cooperatiu i el paper del conservador-restaurador té més a veure amb els criteris ètics i la documentació, que amb la restauració. Posen en qüestió, per tant, una concepció de la conservació-restauració excloent d'altres professions, tant en la formació com en la pràctica. A diferència del pensament predominant dins la professió, creuen que cal obrir-se i seduir a professionals d'altres àmbits per a que participin en projectes, i formar-los en els criteris i principis professionals de conservació-restauració. Cal també incorporar formadors, i estudiants, d'altres professions. Les noves especialitats es desenvolupen en un territori multi-disciplinar, un plantejament que cal comprendre i incorporar en el 'mainstream' de la C-R.
- La conservació científica, dedicada a l'estudi dels materials i als estudis tècnics, i molt vinculada a la conservació preventiva, és un cas apart. Està ben assentada en altres països avançats, però aquí és pràcticament inexistent, tant en la formació com en els centres públics de referència. És un àmbit prioritari a desenvolupar, perquè falten els experts i els serveis. A Catalunya hi ha molt pocs recursos científico-tècnics a l'abast dels conservadors-restauradors, i els que hi ha, inclosos els del CRBMC, són insuficients i menys complets que els del centre de referència a l'estat espanyol (l'IPCE). S'utilitzen els serveis científico-tècnics de les universitats, però no són sempre adequats perquè els falta la interpretació de conservació-restauració.
- Es reconeix que el sistema públic de centres i laboratoris de referència està infradotat i desarticulat. El CRBMC n'és la capçalera, però no s'ha desplegat cap xarxa, ni territorial ni especialitzada. En aquestes 'noves' especialitats, el país compta amb centres especialitzats en la conservació-restauració que tenen el potencial de fer un servei de país, amb la inversió adequada en personal i en recursos (és el cas del MACBA, del MNACTEC, de la Filmoteca de Catalunya, del MCNB, del MMB i altres). Caldria reforçar aquests centres, que ja són de referència i han desenvolupat pràctiques de qualitat i relacions de valor amb els sectors colindants, per a que facin un paper més estratègic en desenvolupar i compartir coneixements i competències especialitzades. Haurien de formar part d'un sistema públic descentralitzat de serveis de conservació-restauració. Un sistema encapçalat pel CRBMC però distribuït, amb responsabilitats delegades, i enxarxat.

Externalització: cap a una pràctica de qualitat.

Partim d'una situació de baixa presència de conservadors-restauradors en els equips dels centres patrimonials públics. Els resultats del qüestionari adreçat als centres patrimonials i serveis especialitzats mostra que pràcticament tres quartes parts dels 132 centres que han respost no tenen conservadors-restauradors dins la plantilla. Només un 27% sí que en tenen. L'ocupació pública està molt restringida i, per tant, el treball de conservació-restauració s'externalitza en un grau molt elevat, de forma puntual o regular, a professionals independents o empreses. Gairebé la meitat dels centres que no tenen equip propi, tenen col·laboració externa regular per suplir la mancança (un 46%). Fins i tot els centres que tenen equip propi utilitzen, també, col·laboradors externs, perquè l'equip és insuficient (més de la meitat ho fan amb col·laboradors regulars). Això inclou els centres de serveis especialitzats de conservació-restauració, com el CRBMC, que també estan infradotats i no poden desenvolupar el seu servei sense col·laboradors externs.

La pràctica privada, en gran part conformada per treballadors autònoms i microempreses, desenvolupa una activitat dedicada sobretot a la prestació de serveis a centres patrimonials o a projectes d'obra vinculats a la restauració d'edificis, i per tant és molt dependent del sector públic. Amb la nova Llei de contractació pública està en una situació de feblesa i vulnerabilitat. L'impacte pot ser tan negatiu que posi en perill la continuïtat dels professionals independents i les petites empreses que contracten directament amb l'administració. Sabem que l'externalització persistirà en els propers anys, i per tant cal aplicar bones pràctiques amb el propòsit d'aconseguir que sigui de qualitat.

Els problemes amb la contractació pública són diversos, i es van indentificar en l'estudi previ (2018). Inclouen la indeterminació normativa sobre la figura del conservador-restaurador, la falta d'una bona definició dels encàrrecs, el predomini del criteri econòmic en les adjudicacions públiques, que produeix baixades de preu insostenibles, i la dificultat de contractar persones autònomes de confiança, de forma continuada, entre d'altres.

En l'àmbit del patrimoni immoble, en particular, la indeterminació normativa de la competència per redactar i dirigir projectes de conservació-restauració, fa que la direcció s'atorgui a arquitectes o arqueòlegs, i els conservadors-restauradors quedin en un segon nivell de responsabilitat. En els projectes pluridisciplinars, on participen arquitectes, enginyers, dissenyadors, arqueòlegs, científics i també conservadors-restauradors, falta un treball d'equip que inclogui la figura del conservador-restaurador des de l'inici, en el disseny del projecte, i per tant no sempre es detecten correctament els problemes de conservació-restauració ni es preveuen les partides adequades i planificades per a tractar-los. Quan qui contracta són empreses que no es dediquen exclusivament a la conservació del patrimoni, com es el cas de les constructores, el conservador-restaurador acaba tenint un paper marginal i supeditat als enginyers i arquitectes, i no és rar que això derivi cap a males pràctiques, d'ètica professional dubtosa, que contribueixen a precaritzar encara més la seva feina.

En cas dels centres patrimonials públics, a l'hora de contractar empreses, sovint conflueixen dues condicions negatives: en els plecs de contractació preval el preu sobre la qualitat, i no sempre es

demana el nivell d'exigència corresponent als estàndards ètics i tècnics de la professió. En aquest darrer aspecte, la falta de conservadors-restauradors en els equips no afavoreix que els requisits dels encàrrecs externs tinguin l'exigència que caldria, perquè no hi ha ningú que conegui bé els estàndards professionals a l'hora de redactar-los. Respecte a la contractació d'autònoms, cada cop està més limitada, perquè han augmentat les traves administratives: només poden treballar per a la mateixa institució durant un temps limitat (no més de tres anys, ja que sinó, per llei, s'haurien de contractar). Això redueix el problema dels 'falsos autònoms', però dificulta mantenir el suport extern regular de persones que ja coneixen les col·leccions, i són de confiança, en el cas dels centres que no tenen equip propi o no en tenen insuficient.

Tot això, junt amb la percepció de falta de transparència i d'obertura real en les contractacions, per part de les institucions públiques (que està millorant, però encara ho ha de fer més), i la falta de reconeixement social de la professió, conformen un context advers, de relacions problemàtiques entre la pràctica privada i l'àmbit públic, que afecta negativament a la qualitat de l'ocupació en el sector. En tant que dues terceres parts dels conservadors-restauradors laboralment actius treballen en l'àmbit privat (segons els resultats de l'enquesta específica per als professionals), la professió és especialment vulnerable a la precarització, com bé reflecteixen els resultats del qüestionari adreçat als professionals respecte el baix nivell d'ingressos anuals de bona part dels professionals.

El repte d'aconseguir una externalització de qualitat és, per tant, prioritari i urgent, per protegir i dignificar la situació laboral dels professionals i per garantir alts nivells de qualitat en la conservació del patrimoni. No és un repte només de la professió de la conservació-restauració, hi ha més sectors de l'àmbit cultural afectats, amb els que cal ajuntar esforços, i iniciatives a les que sumar-se. Però la pràctica de la conservació-restauració té particularitats que s'han de visibilitzar i defensar.

En relació a aquest repte, que té múltiples fronts, les principals reflexions i consensos del grup de discussió, format per representants d'institucions que externalitzen, representants d'empreses especialitzades i de conservadors-restauradors que treballen per a empreses, són:

- En els centres patrimonials hi ha una gran necessitat d'acompanyament, amb pautes i amb formació de les persones encarregades de la redacció dels plec de les licitacions, per a que els plec d'encàrrec es facin amb rigor i professionalitat, i així assegurar la qualitat i defensar efectivament la posició dels professionals de la conservació-restauració. Es demana que organitzacions com el CRBMC o CRAC, que tenen un paper de lideratge i defensa del sector, facin una tasca d'orientació als centres en aquest canvi que s'està produint en l'administració amb la contractació externa. Això ho necessiten fins i tot els centres que tenen professionals de la conservació-restauració, o que se senten prou capaços de redactar els encàrrecs (com és el cas de 2/3 parts dels museus, però només la meitat dels arxius, segons els resultats del qüestionari específic per als centres), i encara més la resta.
- A més d'aquesta tasca d'acompanyament i orientació, es demana als principals agents del sector una tasca d'inspecció dels processos de contractació, i de defensa del dret dels professionals

conservadors-restauradors a dirigir projectes d'intervenció en patrimoni immoble. Fer una funció de lobby, mentre no hagi una regulació de la professió. Per a realitzar-la de forma efectiva és molt important estudiar i conèixer amb profunditat la normativa, per trobar els espais de millora de la posició dels professionals en els encàrrecs. Allà on la llei no dóna competències explícites als arqueòlegs i als arquitectes, els conservadors-restauradors han de lluitar pel seu reconeixement. L'administració és la que ha d'inspeccionar: el CRBMC ja fa aquest paper valorant les intervencions en BCINs (però no pot condicionar la presència d'un conservador-restaurador per falta de normativa que ho suporti), i caldria que altres es sumessin a aquesta tasca per arribar al conjunt de les intervencions. L'Ajuntament de Barcelona i els serveis territorials a la resta del país poden desenvolupar també aquest paper d'inspecció i assessorament. CRAC, en concret, podria assumir l'assessorament professional dels conservadors-restauradors individuals afectats per una situació de desplaçament de les funcions de direcció d'un projecte a favor d'un arquitecte.

- Aquesta tasca és necessària en la situació actual, però s'emplaça als agents que lideren i representen el sector a seguir treballant per la regulació del sector, que és el que proporcionarà la solució definitiva. El decret que ha proposat CRAC a la Direcció General de Patrimoni Cultural contempla la figura del conservador-restaurador com a director dels projectes d'intervenció. S'avisava, tanmateix, que quan s'aprovi, caldrà vetllar perquè l'administració el compleixi.
- També es demana a CRAC, en el seu paper de defensa per dignificar l'estatus dels professionals que treballen en l'àmbit privat, que estudiï recomanacions de tarifes per a l'externalització, i explori de quina forma poden ser aplicables (no es pot fer una orientació directa, perquè s'informa que hi ha una directiva europea que ja no ho permet als col·legis professionals, però potser a través d'un conveni, o altres formes). S'observa, però, que cal tractar el tema de les tarifes amb flexibilitat, per la dificultat d'estandaritzar les hores de dedicació a una intervenció (cada objecte té una problemàtica diferent i una gran quantitat de variables), i perquè caldria tenir en compte, també, la variació segons anys d'experiència dels professionals. Tot i les dificultats apuntades, cal fer un esforç en aquest sentit, per evitar l'augment de les baixes temeràries, cada cop més exteses.
- Relacionat amb els honoraris dels professionals privats, també es demana a CRAC que promogui la consciència que la realització d'estudis previs (diagnòstic que a vegades cal fer per preparar els projectes d'intervenció) es valorin com a feina intel·lectual amb un cost determinat (actualment no s'acostumen a pagar). Si cal un estudi previ per fer el projecte d'una intervenció, cal comprendre que s'hauria de concebre amb dues fases: un primer estudi de diagnòstic i després una intervenció.
- A banda d'aquests esforços interns del sector, com que l'externalització de qualitat és una preocupació compartida amb altres sectors o àrees de treball cultural, cal unir esforços amb el que s'està movent fora en aquest tema: la definició de bones pràctiques per assegurar la professionalitat i rigor en l'establiment de pràctiques i criteris tècnics adequats, sobretot en la fase de definició de l'encàrrec (la redacció dels plec de les licitacions), però també en altres com la fase de convocatòria (difusió extensa), la validació/resolució (aconseguir que els criteris tècnics definits prevalguin), i el seguiment/avaluació (basat en la qualitat de l'activitat), tot per evitar

distorsions. Un àmbit molt proper és el dels museus, i s'encoratja a afegir-se als esforços que s'estan fent per crear una guia metodològica de bones pràctiques per a l'externalització, com actuació del Servei de Museus i Protecció de Béns Mobles, aquest any 2020. CRAC hauria de connectar amb aquesta iniciativa, per donar a conèixer i incorporar les problemàtiques específiques de la conservació-restauració, i fins i tot podria crear un document amb recomanacions específiques i proposar-lo.

- Encara un altre front, en el conjunt de mesures a prendre per a que la contractació externa es pugui desenvolupar correctament, és la creació de places de conservador-restaurador en les institucions patrimonials, o en serveis públics de suport als centres (potser en el marc de xarxes territorials), perquè calen responsables i interlocutors vàlids. Quan no hi ha un conservador-restaurador professional redactant els contractes, no hi ha ningú que posi els requeriments i tingui prou autoritat per a defensar-los, i aleshores passen per davant els criteris administratius. En relació a crear places, es posa també en qüestió que tota la conservació-restauració sigui externalitzable: és el cas de la conservació preventiva, una funció que es considera que ha d'estar ben integrada en les funcions bàsiques dels centres patrimonials.
- Una altra idea apuntada de suport als conservadors-restauradors que treballen en l'àmbit privat, que es podria explorar i promoure, és obrir l'ús de laboratoris de conservació-restauració en centres públics del territori que actualment estan infrautilitzats o abandonats, per falta de personal, per a que esdevinguin centres de treball (estil co-working) i així rebaixar costos. Una iniciativa cooperativa que beneficiaria també als centres, per la proximitat i contacte amb els professionals. Això, que s'ha realitzat alguna vegada de forma puntual, gràcies a relacions de col·laboració informals, es podria estructurar com un servei formal.
- En darrer lloc, es posa sobre la taula com el CRBMC, amb la seva actuació, podria ajudar a enfortir el sector, des de la seva posició tant central en la prestació de serveis i en les relacions d'ocupació i formació amb els professionals. En tant que capçalera del sistema públic de conservació-restauració, que vehicula una part important del finançament (les subvencions) i realitza una part important de les intervencions, amb projectes que es contracten externament, pot tenir una influència positiva decisiva. Ja realitza una tasca molt important de suport i de defensa del sector, i es proposa millorar en la comunicació dels seus serveis, els seus processos i la seva disposició i capacitat d'ajuda per assegurar que la informació arriba a tothom per igual, tot escoltant les qüestions que més preocupen als professionals. Cal superar percepcions existents visibilitzant millor la transparència i l'obertura de les contractacions, així com reforçar el seu paper i reputació com a centre de referència, en un sentit tècnic, és a dir, la seva capacitat per abordar estudis i situacions complexes, tant de projectes propis com en suport a projectes externs. Això implica que el temps i les energies dels tècnics especialistes es dediquin sobretot a les tasques on el seu coneixement i expertesa pot tenir un major impacte, i es reforcin els serveis que necessiten laboratoris sofisticats i personal altament especialitzat, que el país necessita i no es troben enlloc més (per exemple, de conservació científica). Es demana, en definitiva, que el paper

del CRBMC es repensi i s'actualitzi per donar una millor resposta a la situació i necessitats del sector, a partir de l'evidència recollida en aquest estudi, tant quantitativa com qualitativa, i que se'l doti dels recursos tècnics i econòmics necessaris per a poder créixer i trobar un millor equilibri entre les funcions de vetllar per la conservació dels patrimoni catalogat, la prestació de serveis i la recerca.

Propers passos

En els tres àmbits abordats, les reflexions i les idees generades han tingut com a objectiu pensar recomanacions que ajudessin a millorar la realitat difícil del sector, tenint en compte el paper que haurien de jugar els diferents agents. El text resultant és de consens, i la predisposició dels actors implicats és alta. Ara cal posar fil a l'agulla. Algunes de les accions proposades són ja realitzables, però altres demanen endegar processos, que poden ser llargs, per definir projectes.

Els resultats obtinguts en la recerca, quantitativa i qualitativa, tant d'aquest estudi com del que es va realitzar prèviament, mostren un ventall de problemàtiques i de temes crítics que és molt més ampli del que s'ha pogut posar a discussió. Caldrà prosseguir, per tant, amb la reflexió i el debat sobre els resultats en altres àmbits que no s'han abordat aquí, per millorar-ne la comprensió i per continuar buscant solucions, de forma col·lectiva i consensuada, amb el lideratge dels principals actors.

Seria bo que aquesta reflexió i debat prosseguís en el marc d'un procés que estigués orientat a definir una estratègia global per al sector. Ara pot ser un bon moment per endegar-lo, perquè l'estudi aporta un bon coneixement de la situació actual, que és una base de partida necessària, i perquè hi ha un bon clima d'entesa i col·laboració entre els actors clau en l'impuls conjunt de dos projectes crucials (aconseguir l'aprovació d'un decret específic dels conservadors-restauradors, que busca resoldre el buit legislatiu actual, i la creació d'un registre de professionals conservadors-restauradors per intervenir en béns culturals protegits de Catalunya, amb un sistema d'acreditació previ).

En el curs d'algunes discussions i reflexions realitzades al llarg de l'estudi entre els professionals participants, ha sorgit com a tema de fons la necessitat de repensar i donar impuls a la política i el "servei" de conservació del patrimoni al nostre país. S'ha avançat, des dels inicis als anys 80, però un sistema públic que realment pugui donar servei a les necessitats de tot el territori, amb un finançament adequat i amb una concepció integradora del patrimoni, que englobi béns mobles i immobles, encara no s'ha assolit.

Per concloure, es recomana que el Govern i el CRBMC, conjuntament amb CRAC, facin el pas endavant d'impulsar una estratègia de futur per al sector, que situï la conservació del patrimoni en un lloc central de la política cultural, i la doti dels instruments i dels recursos econòmics i humans necessaris per desenvolupar-la de forma efectiva. Una visió que ha de ser compartida amb tots els sectors que hi conflueixen (museòlegs, arxivers, arqueòlegs, arquitectes, entre d'altres), i defensada per tots de forma coordinada i cohesionada.

ANNEXOS

Annex 1:

Llista de participants

A. Institucions i persones que han col·laborat.

Facilitant la recollida de dades, la difusió dels qüestionaris i participant en entrevistes.

B. Centres que han respost el qüestionari 2.

Centres patrimonials i serveis especialitzats en conservació-restauració.

C. Professionals que han participat en els grups de discussió.

Els grups han reflexionat sobre els resultats i pensat recomanacions de consens.

Institucions i persones que han col·laborat

Facilitant la recollida de dades, la difusió dels qüestionaris i participant en entrevistes.

En totes les fases de l'estudi s'ha comptat amb la col·laboració d'institucions i professionals que treballen en el sector del patrimoni o més específicament de la conservació–restauració. A tots ells agraïm el seu interès i suport.

DIRECCIÓ GENERAL DEL PATRIMONI CULTURAL

SERVEI DE MUSEUS I PROTECCIÓ DE BÉNS MOBLES

Magda Gassó, Cap del Servei.

Sònia Blasco, Cap de Coordinació Museística i Protecció de Béns Mobles.

SERVEI DE COORDINACIÓ DE LA XARXA D'ARXIUS COMARCALS

Enric Cobo, Cap del Servei.

Arantxa Rovira, Servei d'Arxius.

SUBDIRECCIÓ GENERAL DE PATRIMONI ARQUITECTÒNIC, ARQUEOLÒGIC I PALEONTOLÒGIC

Jordi Domeque, Sub-director General.

AGÈNCIA CATALANA DEL PATRIMONI CULTURAL

CENTRE DE RESTAURACIÓ DE BÉNS MOBLES DE CATALUNYA

Àngels Solé, Directora

Esther Gual, Coordinadora de l'Àrea de Conservació – Restauració d'Art Contemporani

Maria José Gracia, Coordinadora de l'Àrea de Conservació Preventiva

Joana Vendrell, Administració i Recursos Humans

Mònica Salas, Àrea de Documentació / Difusió i Arxiu Fotogràfic

INSTITUT CATALÀ DE LES EMPRESES CULTURALS

CENTRE DE CONSERVACIÓ I RESTAURACIÓ DE LA FILMOTECA DE CATALUNYA

Mariona Bruzzo, Cap

DIPUTACIÓ DE BARCELONA

OFICINA DE PATRIMONI CULTURAL

Aurèlia Cabot, Cap

Teresa Reyes, Cap de la Secció Tècnica

Laura Costa, Responsable de la Xarxa de Museus Locals

Jaume Zamora, Cap d'Unitat de la Xarxa d'Arxius Municipals

Rosa Gasol, Conservadora – Restauradora

Marta Gabernet, Conservadora – Restauradora, Presidenta de CRAC

Núria Avecilla, Conservadora – Restauradora

Anna Bertral, Conservadora – Restauradora

Guillem Mundet, Responsable del Fons d'Art

AJUNTAMENT DE BARCELONA

INSTITUT DE CULTURA DE BARCELONA

Carles Vicente, Director de Memòria, Història i Patrimoni

Núria Rivero Cap de Projectes de la Direcció de Memòria, Història i Patrimoni

Lídia Font, Conservadora – Restauradora en cap del Museu d'Història de Barcelona

Patricia Puig, Coordinadora de projectes a la Direcció de Memòria, Història i Patrimoni

SERVEI D'ARQUEOLOGIA DE BARCELONA

Montserrat Pugès, Responsable d'Intervencions en el Patrimoni

ESCOLA SUPERIOR DE CONSERVACIÓ – RESTAURACIÓ DE BÉNS CULTURAL DE CATALUNYA

Miquel Mirambell, Director

Eva López, Cap d'Estudis i Coordinadora de Qualitat

Joan Escudé, Secretari

Mª Àngels Balliu, Coordinadora Pedagògica

Lídia Balust, Professora de Conservació – Restauració i Secretària de CRAC

Sílvia Franch, Coordinadora de Formació Professional

FACULTAT DE BELLES ARTS DE LA UNIVERSITAT DE BARCELONA

Gema Campo, Catedràtica, secció de Conservació - Restauració

Raquel Freixas, Investigadora predoctoral

SECRETARIAT D'ARXIVS ECLESIASTICS

Irene Brugués, Arxivera Servei d'Arxius de la Federació Catalana de Monges Benedictines SAF

Immaculada Ferrer. Arxiu de la Catedral de Barcelona.

TALLER DE RESTAURACIÓ DEL MONESTIR DE SANT PERE DE LES PUEL·LES

Elena De La Rosa, Conservadora - Restauradora

Katerina Musilova, Conservadora - Restauradora

Rosalba Poveda, Conservadora - Restauradora

Professionals que han respost el qüestionari adreçat als conservadors-restauradors de Catalunya.

414 persones.

Centres que han respost el qüestionari adreçat als centres patrimonials i als serveis especialitzats en conservació-restauració de Catalunya.

Centres o serveis especialitzats o de suport, i institucions nacionals (10)

Centre de Restauració de Béns Mobles de Catalunya	Valldoreix
Museu Nacional d'Art de Catalunya	Barcelona
Arxiu Nacional de Catalunya	Sant Cugat del Vallès
Biblioteca de Catalunya	Barcelona
Centre de Conservació i Restauració, Fílmoteca de Catalunya	Terrassa
Oficina de Patrimoni Cultural - Diputació de Barcelona	Barcelona (àmbit província de Barcelona)
Servei d'Arqueologia de Barcelona	Barcelona
SCT-Laboratori d'Arqueologia	Lleida
Servei d'Atenció als Museus de Girona	Girona
Museu d'Arqueologia de Catalunya (inclou 5 centres + el CASC)	Catalunya

Museus registrats (61, no inclou el MNAC ni el MAC, ubicats en el grup anterior)

Museu de Sant Cugat	SAnt Cugat del Vallès
Consorti del Museu de les Terres de l'Ebre	Ampostà
Museu Molí Paperer	Capellades
Museu de Reus	Reus
Museu d'Art de Girona	Girona
Museu del Ter	Manlleu
Terracotta Museu de Ceràmica de la Bisbal	La Bisbal d'Empordà
Museu Nacional Arqueològic de Tarragona	Tarragona
Museu de la Vida Rural	L'Espluga de Francolí
Museu d'Art Jaume Morera	Lleida
Museu del Suro de Palafrugell	Palafrugell
Museu de Llívia	Llívia
Museu de la Pesca	Palamós
Centre de Documentació i Museu Tèxtil	Terrassa, Barcelona
Museu del Disseny de Barcelona	Barcelona
Fundació Gala-Salvador Dalí	Figueres
Museu de la Noguera	Balaguer
Museu de Mataró	Mataró
Museu Arxiu Tomàs Balvey (MATBC)	Cardedeu
Fundació Privada Palau	Caldes d'Estrac
Museu Pau Casals	El Vendrell
Museu del Cinema - Col·lecció Tomàs Mallol	Girona
Fundació Museu Picasso	Barcelona
Museu d'Alcover	Alcover
Museu Diocesà i Comarcal de Solsona	Solsona
Museu Episcopal de Vic	Vic
Museu de Lleida: Diocesà i Comarcal	Lleida
Museu Etnològic i de Cultures del Món	Barcelona
Museu Municipal de Nàutica del Masnou	El Masnou

Fundació Jacint Verdaguer	Folgueroles
Museu d'Història de Barcelona	Barcelona
Biblioteca Museu Víctor Balaguer	Vilanova i la Geltrú
Museu d'Història de Cerdanyola	Cerdanyola
Museu Monestir de Pedralbes	Barcelona
Museu de la Música de Barcelona	Barcelona
Consorci del Patrimoni de Sitges	Sitges
Museu de Terrassa	Terrassa
Museu d'Història de Cambrils	Cambrils
Museu d' Història de Catalunya	Barcelona
Museu de la Mediterrània	Torroella de Montgrí
Consorci de les Drassanes Reials i Museu Marítim de Barcelona	Barcelona
Consorci Museu de Ciències Naturals de Barcelona	Barcelona
Museu de Guissona Eduard Camps Cava	Guissona (Lleida)
Museu d'Història dels Jueus	Girona
Museu Darder. Espai d'Interpretació de l'Estany	Banyoles
Museu del Joguet de Catalunya	Figueres
Museu Arqueològic Comarcal de Banyoles	Banyoles
Ecomuseu de les Valls d'Àneu	Esterrí d'Àneu
Museu Diocesà de Tarragona	Tarragona
Museu Comarcal de la Conca de Barbrera	Montblanc
Fundació Apel·les Fenosa	El Vendrell
VINSEUM Museu de les Cultures del Vi de Catalunya	Vilafranca del Penedès
Tresor de la Catedral de Girona	Girona
Museu Etnogràfic de Ripoll	Ripoll
Museu d'Història de Girona	Girona
Ecomuseu Farinera de Castelló d'Empúries	Castelló d'Empúries
Museu de l'Empordà	Figueres

Col·leccions obertes al públic / cases històriques / patrimoni de l'església (7)

Museus d'Esplugues de Llobregat	Esplugues de Llobregat
Museu Palau Mercader.	Cornellà de Llobregat
Museu municipal Montcada i Reixac	Montcada i Reixac
Museu de Sant Boi	Sant Boi de Llobregat
centre Jujol - Can Negre	Sant Joan Despí
Casa museu Lluís Domènech i Montaner	Canet de Mar
Museu etnogràfic missional dels Caputxins de Catalunya	Barcelona

Arxius comarcals (19)

Arxiu Comarcal del Baix Empordà	la Bisbal d'Empordà
Arxiu Comarcal del Garraf	Vilanova i la Geltrú
Arxiu Comarcal de l'Alt Urgell	La Seu d'Urgell
Arxiu Comarcal de l'Alt Penedès	Vilafranca del Penedès
Arxiu Comarcal de la Conca de Barberà	Montblanc
Arxiu Comarcal de la Ribera d'Ebre	Móra d'Ebre
Arxiu Comarcal del Montsià	Ampostà
Arxiu Comarcal del Baix Ebre	Tortosa
Arxiu Comarcal del Pallars Sobirà	Sort
Arxiu Comarcal del Pallars Jussà	Tremp
Arxiu Comarcal de la Terra Alta	Gandesa
Arxiu Comarcal del Priorat	Falset
Arxiu Comarcal de la Cerdanya	Puigcerdà

Arxiu Comarcal de la Segarra	Cervera
Arxiu Comarcal del Vallès Oriental	Granollers
Arxiu Comarcal del pla d'Urgell	Mollerussa
Arxiu Comarcal del Vallès Occidental i Arxiu Històric de Terrassa	Terrassa
Arxiu Comarcal del Baix Camp	Reus
Arxiu Comarcal d'Osona	Vic

Arxius municipals (26)

Arxiu Històric de la Ciutat	Barcelona
Arxiu Històric de Lleida	Lleida
Arxiu Històric Municipal	Mollet del Vallès
Arxiu Municipal de Sant Andreu de la Barca	Sant Andreu de la Barca
arxiu municipal de les franqueses del valès	les franqueses del vallès
Arxiu municipal de Santa Perpètua de Mogoda	Santa Perpètua de Mogoda
Arxiu Municipal de Barberà del Vallès	Barberà del Vallès
Arxiu Municipal de Molins de Rei	Molins de Rei
Arxiu Municipal de Pineda de Mar	Pineda de Mar
Arxiu Municipal de l'Hospitalet de Llobregat	Hospitalet de Llobregat
Arxiu Municipal de Castelldefels	Castelldefels
Arxiu Municipal de Sant Just Desvern	Sant Just Desvern
Arxiu Municipal de Sentmenat	Sentmenat
Arxiu Municipal d'Esparreguera	Esparreguera
Arxiu Municipal de l'Ajuntament de L'Ametlla del Vallès	L'Ametlla del Vallès
Arxiu Municipal de Caldes de Montbui	Caldes de Montbui
Arxiu Municipal de Montornès del Vallès	Montornès del Vallès
Arxiu Municipal de Parets del Vallès	Parets del Vallès
Arxiu Municipal de Sant Fruitós de Bages	Sant Fruitós de Bages
Arxiu Municipal de Sant Adrià de Besòs "Isabel Rojas Castroverde"	Sant Adrià de Besòs
Arxiu Municipal de Premià de Dalt	Premià de Dalt
Arxiu municipal de Rubí	Rubí
Arxiu Municipal del Masnou	El Masnou
Arxiu Municipal de Martorell	Martorell
Arxiu Municipal de Cardedeu AMCar	Cardedeu
Arxiu Municipal de Dosrius (AMD)	Dosrius
Arxiu Municipal de Ripollet	Ripollet

Arxius eclesiàstics (9)

Arxiu Abadia de Montserrat	Monistrol de Montserrat
Servei d'Arxius de la Federació Catalana de Monges Benedictines	Barcelona, Girona, Marganell, Manacor
Arxius Diocesà i Capitular d'Urgell	La Seu d'Urgell
Arxiu diocesà - Arxiu Capitular - Biblioteca diocesana del Seminari	Girona
Arxiu Capitular de Lleida	Lleida
Arxiu de la Basílica dels Sants Just i Pastor	Barcelona
Arxiu Històric Arxidiocesà de Tarragona	Tarragona
Arxiu Diocesà de Lleida	Lleida
Arxiu Capitular de la Catedral de Barcelona A.C.B.	Barcelona

Altres arxius (2)

Arxiu Central dels Jutjats d'Arenys de Mar	Arenys de Mar
Arxiu Històric Societatis Iesu Catalunya	Barcelona

Professionals que han participat en els grups de discussió, per reflexionar sobre els resultats de l'estudi i formular recomanacions de consens.

Grup 1: La formació oficial en conservació-restauració a Catalunya (29 de gener de 2020)

Professionals responsables de les institucions formatives oficials catalanes.

- Miquel Mirambell, director de l'ESCRBCC.
- Maria Àngels Balliu, responsable del *màster en ensenyaments artístics de C-R de patrimoni fotogràfic* de l'ESCRBCC.
- Lúdia Balust, responsable del disseny d'un nou màster en conservació preventiva de l'ESCRBCC.
- Gema Campo, responsable del Dept de C-R de la Facultat de Belles Arts, UB.
- Salvador Garcia, vicerector d'Arts, Cultura i Patrimoni de la UB.
- Marta Oriola, responsable del *màster en direcció de projectes de C-R de béns culturals* de la UB.

Grup 2: L'externalització de la conservació-restauració a Catalunya (14 de febrer de 2020)

Representats d'institucions que externalitzen, representants d'empreses i de conservadors – restauradors que treballen per a empreses.

- Àngels Solé. Directora del CRBMC.
- Gemma Valls. Servei de Conservació i Restauració, Arxiu Històric de la Ciutat de Barcelona, Institut de Cultura, Ajuntament de Barcelona.
- Montserrat Pugès. Responsable d'intervencions en el patrimoni. Servei d'Arqueologia, Institut de Cultura, Ajuntament de Barcelona.
- Mònica Roca. Restauradora-Conservadora a Caixaforum, per Eulen Art.
- Pau Arroyo. Administrador i director tècnic de Lesena, Servei Integral al Patrimoni, SL.
- Cristina Martí. Administradora i directora tècnica, Restauracions Policromia SL.
- Marta Pérez. Conservadora-restauradora a Grop - Museu de Ciències Naturals de Barcelona.

Grup 3: Especialitats: dèficits i oportunitats (19 de febrer de 2020)

Professionals amb responsabilitats o experteses d'especialitats poc cobertes en el sector.

- Sílvia Noguer. Cap del Departament de Conservació-Restauració del MACBA.
- Mariona Bruzzo. Cap del Centre de Conservació-Restauració, Filmoteca de Catalunya.
- Anna Vila. Gestora de Conservació-Restauració de la Col·lecció "la Caixa".
- Carme Masdeu. Empresa Morata-Masdeu, de restauració de tèxtil.
- Mercè Gual. Conservadora-restauradora del MNACTEC.
- Esther Llorca. Conservadora-restauradora de fotografia.
- Maria Teresa Sala, conservadora-restauradora del Museu Marítim de Barcelona.

ANNEXOS

Annex 2:

Formulari del qüestionari als conservadors-restauradors.

(Administrat a través de la plataforma SurveyMonkey)

Pàgines del formulari:

1. Ajuda'ns a conèixer la situació del sector
2. Definició de conservador – restaurador
3. Situació laboral
4. Perfil
5. Coneixements i competències (I)
6. Coneixements i competències (II)
7. Coneixements i competències (III)
8. Col·laboradors i formació (I)
9. Col·laboradors i formació (II)
10. Tendències de l'ocupació
11. Reptes de l'ocupació
12. Final

1. AJUDA'NS A CONÈIXER LA SITUACIÓ DEL SECTOR

Octubre 2019

Gràcies per acceptar participar en el qüestionari per a l'Estudi sobre l'estat actual del sector de la conservació-restauració a Catalunya, impulsat per l'associació Conservadors-Restauradors Associats de Catalunya (CRAC) amb el finançament de la Direcció General de Patrimoni Cultural de la Generalitat i la col·laboració del Centre de Restauració de Béns Mobles de Catalunya.

Aquest qüestionari ens permetrà recollir dades sobre les característiques, l'estat actual i les necessitats de l'ocupació en el sector. Principalment volem conèixer:

- **La mida del sector: quantes persones treballen en conservació-restauració a Catalunya.**
- **El perfil dels treballadors: lloc de treball, anys d'experiència, àrees d'especialització, pertinença a associacions professionals, nivell formatiu, edat, gènere, etc.**
- **El grau de presència (o absència) dels conservadors-restauradors dins les organitzacions patrimonials, públiques o privades.**
- **Les mancances i els buits de competències de conservació-restauració en els centres patrimonials, les empreses o la pràctica independent: quines s'estan abordant mitjançant la formació i quines mitjançant l'ús de serveis externs especialitzats.**
- **Identificació de les principals barreres a l'ocupació i al progrés professionals, tant en el sector públic com en la pràctica privada.**

Hi ha dues versions del qüestionari: una per a organitzacions patrimonials (museus, arxius, col·leccions) i l'altra per als conservadors-restauradors individuals. Amb aquesta versió volem arribar al màxim nombre de professionals individuals possible, els que estan contractats en el sector públic o privat, els que treballen per compte propi, o els que estan estudiant o en alguna altra situació.

Les respostes ens aportaran una base d'evidència que ens ajudarà a orientar el treball estratègic que ens proposem dur a terme la CRAC conjuntament amb els principals agents del sector a Catalunya (administració, institucions formatives, centres especialitzats) per abordar les necessitats i reptes del col·lectiu professional, i del sector en conjunt.

El qüestionari es proposa recollir un ventall d'informació àmplia, i demana una dedicació d'uns 20 minuts aproximadament. Totes les persones individuals i centres que completin el qüestionari i que ens aportin les seves dades de contacte participaran en un sorteig de 5 entrades a la propera XVI Reunió tècnica:

Documentar en la conservació-restauració.

Les dades personals de contacte seran tractades de forma confidencial i només s'utilitzaran per al sorteig. No s'utilitzaran en l'informe de resultats sense demanar permís abans. En cap moment, ni ara ni en el futur, les dades personals o del centre es compartiran amb cap altra part. CRAC publicarà l'informe de resultats en el seu web, accessible a tothom, un cop finalitzat l'estudi, previst a finals d'any.

Per qualsevol dubte o aclariment sobre el qüestionari si us plau contacteu a info@cracpatrimoni.com.

El qüestionari estarà obert fins el dia 10 de novembre.

**Generalitat de Catalunya
Departament
de Cultura**

2. DEFINICIÓ DE CONSERVADOR-RESTAURADOR

Es consideren conservadors-restauradors els professionals que actuen sobre el patrimoni cultural tangible: béns mobles, elements decoratius d'immobles i mobles incorporats a béns immobles; amb l'objectiu de preservar-lo i conservar-lo per a generacions presents i futures, i que tenen la formació, els coneixements, les habilitats i l'experiència requerits per a l'exercici de la professió de la conservació-restauració.

***Definició elaborada tenint en compte les directrius professionals de l'European Confederation of Conservator-Restorers Organisations (ECCO). Document aprovat per la seva Assemblea General. Brussel·les, 1 març 2002. E.C.C.O. Professional Guidelines I: The Profession.**

3. SITUACIÓ LABORAL

1. Quina de les següents opcions descriu millor la teva situació actual?

(Si t'identifiques amb més d'una situació, escull aquella a la que hi dediques més temps).

☐ Treballo com a professional independent / autònom	☐ Professorat en una institució educativa
☐ Treballo en una empresa especialitzada en C-R	☐ Investigació a la universitat o centre especialitzat
☐ Treballo en un centre públic de serveis de C-R	☐ Treballo en una associació
☐ Treballo en un museu	☐ Becari
☐ Treballo en un arxiu o biblioteca	☐ Estudiant a temps complet
☐ Treballo en una casa històrica / lloc històric / espai patrimonial	☐ A l'atur
☐ Treballo en una galeria d'art	☐ Jubilat
☐ Treballo en un departament de l'administració pública	☐ Una altra situació
☐ Treballo en una empresa no especialitzada en C-R	

2. La teva dedicació professional a la conservació-restauració actualment és...

- Dedicació a jornada completa
- Dedicació a jornada parcial (<30h setmanals)
- No escau

3. Treballes com a professional independent en conservació-restauració en alguna d'aquestes situacions?

☐ Sí, sóc professional independent en conservació-restauració com a ocupació exclusiva. Treballo per a diversos clients.	☐ Sí, treballo com a professional independent en la conservació-restauració, a més d'una altra ocupació fora de l'àmbit de la conservació-restauració.
☐ Sí, sóc professional independent en conservació-restauració com a ocupació exclusiva. Treballo majoritàriament per a un sol client.	☐ Una altra situació.
☐ Sí, treballo com a professional independent en la conservació-restauració, a més d'una altra ocupació de l'àmbit de la conservació-restauració (per ex. formació, o treball fix en un centre patrimonial).	☐ No.

4. Si treballes per compte d'altre, quin tipus de contracte tens?

- Contracte indefinit o fix
- Contracte de treball fix discontinu
- Contracte eventual i/o obra i servei
- Contracte formatiu
- Interinitat / substitucions
- Altre

5. Quin va ser el teu nivell d'ingressos anuals bruts l'any 2018?

(En el cas de les persones auto-ocupades posar la base imposable un cop descomptades les despeses empresarials. En el cas de persones que combinin ocupacions dins i fora del sector de la C-R, només posar els ingressos procedents de l'activitat de conservació-restauració)

- < 12.000 €
- De 12.001 € a 18.000 €
- De 18.001 € a 24.000 €
- De 24.001 € a 30.000 €
- De 30.001 € a 36.000 €
- De 36.001 € a 60.000 €
- Més de 60.000 €

4. PERFIL

6. Si us plau, indica el nombre d'anys d'experiència de treball en conservació-restauració:

☐ Cap	☐ 16 a 20 anys
☐ Menys de 2 anys	☐ 21 a 25 anys
☐ 2 a 5 anys	☐ 26 a 30 anys
☐ 6 a 10 anys	☐ Més de 30 anys
☐ 11 a 15 anys	

7. Si us plau, indica el nivell formatiu més alt assolit en general:

☐ Doctorat	☐ Llicenciatura / Diplomatura
☐ Màster - postgrau	☐ Educació secundària
☐ Grau o títol superior	☐ Educació primària

8. Si us plau, indica la formació específica en conservació-restauració (obtinguda a Catalunya o en altres països):

- Doctorat en C-R
- Màster en C-R
- Grau o títol superior en C-R
- Llicenciatura en Belles Arts (amb especialitat de restauració o itinerari de conservació-restauració).
- Diplomatura. Títol de conservació i restauració de béns culturals, especialitat conservació i restauració d' (especialitat)
- Estudis de conservació-restauració a l'Escola d'Arts i Oficis de la Diputació de Barcelona
- Cursos de formació no reglada
- No tinc formació especialitzada però sí anys d'experiència

9. En quin d'aquests grans àmbits treballes o ofereixes serveis?

- Conservació curativa i restauració
- Conservació preventiva
- Documentar en conservació-restauració
- Serveis científics / analítics
- Formació en conservació-restauració
- Gestió de la conservació-restauració
- Altres serveis de conservació

10. Si us plau, indica quines són les teves àrees principals d'especialització, a partir de la llista següent.

(Posa l'àrea d'especialització principal a la primera columna, i 3 d'addicionals en la segona, la tercera i la quarta columna)

	Principal	2a	3a	4a
Pintura	☐	☐	☐	☐
Pintura mural	☐	☐	☐	☐
Escultura	☐	☐	☐	☐
Materials arqueològics	☐	☐	☐	☐
Elements arquitectònics	☐	☐	☐	☐
Fusta	☐	☐	☐	☐
Obra suport paper, llibres i pergamí	☐	☐	☐	☐
Metalls	☐	☐	☐	☐
Orfebreria	☐	☐	☐	☐
Ceràmica i vidre	☐	☐	☐	☐
Vitralls	☐	☐	☐	☐
Material tèxtil	☐	☐	☐	☐
Objectes etnogràfics	☐	☐	☐	☐
Història Natural i espècimens biològics	☐	☐	☐	☐
Instruments científics	☐	☐	☐	☐
Materials fotogràfics	☐	☐	☐	☐
Mitjans digitals	☐	☐	☐	☐
Materials moderns	☐	☐	☐	☐
Art Contemporani	☐	☐	☐	☐
Instal·lacions artístiques	☐	☐	☐	☐
Conservació preventiva	☐	☐	☐	☐
Gestió de col·leccions	☐	☐	☐	☐
Conservació de béns immobles	☐	☐	☐	☐
Ciència aplicada a la conservació-restauració	☐	☐	☐	☐
Gestió / administració	☐	☐	☐	☐
Altres	☐	☐	☐	☐

11. Actualment ets soci d'alguna de les següents associacions professionals de la conservació-restauració o del patrimoni?

☐ Conservadors-Restauradors Associats de Catalunya (CRAC)	☐ International Council of Museums (ICOM)
☐ Asociación de Conservadores-Restauradores de España (ACRE)	☐ Associació d'Arxivers - Gestors de Documents de Catalunya
☐ Grupo Español de IIC (International Institute of Conservation) (GE IIC)	☐ Col·legi Oficial de Bibliotecaris i Documentalistes de Catalunya
☐ Associació per l'Estudi del Moble	☐ Gremi d'Antiquaris
☐ Col·legi de Doctors i Llicenciats en Belles Arts i Professors de Dibuix de Catalunya	☐ Gremi de Galeristes
☐ Associació de Museòlegs de Catalunya (AMC)	☐ No, de cap
☐ Altres. Quines?	

12. En algun moment has format part d'una junta, comissió o grup de treball en una associació professional de l'àmbit de la conservació-restauració o del patrimoni?

- Sí
- No
- No escau

13. On resideixes habitualment?

☐ A la ciutat de Barcelona	☐ Demarcació de Tarragona
☐ Demarcació de Barcelona (fora de la ciutat de Barcelona)	☐ Demarcació de Lleida
☐ Demarcació de Girona	☐ Actualment visc fora de Catalunya

14. En quin territori treballes?

- Catalunya
- Resta de l'estat espanyol
- Resta d'Europa
- Resta del món

15. Quina és la teva edat?

☐ < 20	☐ 40-49
☐ 20-29	☐ 50-59
☐ 30-39	☐ 60 i més

16. Gènere

- Dona
- Home

**ESTUDI SOBRE L'ESTAT ACTUAL DEL SECTOR DE LA
CONSERVACIÓ-RESTAURACIÓ A CATALUNYA 2019**

**QÜESTIONARI PER ALS CONSERVADORS-
RESTAURADORS**

5. CONEIXEMENTS I COMPETÈNCIES (I)

17. Si us plau, indica les teves necessitats de formació o d'obtenció externa dels següents coneixements o competències en INTERVENCIIONS DE CONSERVACIÓ CURATIVA - RESTAURACIÓ.

Aquesta pregunta ens ajuda a conèixer fortaleses i febleses pel que fa a coneixements i competències dins del col·lectiu professional, identificar allà on hi ha mancances i necessitats que l'oferta formativa hauria d'abordar, així com aquells aspectes on hi ha escassetat i que poden suposar oportunitats de feina per aquells que n'ofereixin serveis. Si us plau, respon escollint una de les 7 opcions possibles per a cadascuna:

1. **Tinc aquest coneixement o competència i no necessito res més.** L'utilitzo regularment, em sento competent, i no em cal més formació.
2. **Tinc aquest coneixement o competència però m'agradaria millorar** amb més formació o amb pautes.
3. **No tinc aquest coneixement o competència i voldria formació** perquè m'ajudaria molt en la meva feina.
4. **No tinc aquest coneixement o competència i no ho veig com una prioritat per a mi,** però sí que en el darrer any he utilitzat serveis externs per obtenir-los.
5. **No tinc aquest coneixement o competència i tinc previst contractar externament** per obtenir-ho en el futur.
6. **No tinc aquest coneixement o competència,** però el té una altra persona de l'equip on treballo.
7. **No necessito aquest coneixement o competència** per la meva feina, ni interna ni externament.

	1	2	3	4	5	6	7
Pintura	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Pintura mural	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Escultura	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Materials arqueològics	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Elements arquitectònics	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Fusta	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Llibres i paper	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Metalls	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Orfebreria	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Ceràmica i vidre	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Vitralls	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Tèxtil	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Objectes etnogràfics	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Història Natural i espècimens biològics	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Instruments científics	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Materials fotogràfics	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Mitjans digitals	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Materials moderns	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Art contemporani	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Instal·lacions artístiques	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Conservació de béns immobles	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Ciència aplicada a la conservació-restauració	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐

**ESTUDI SOBRE L'ESTAT ACTUAL DEL SECTOR DE LA
CONSERVACIÓ-RESTAURACIÓ A CATALUNYA 2019**

**QÜESTIONARI PER ALS CONSERVADORS-
RESTAURADORS**

6. CONEIXEMENTS I COMPETÈNCIES (II)

18. Si us plau, indica les teves necessitats de formació o d'obtenció externa dels següents coneixements o competències en CONSERVACIÓ PREVENTIVA.

Aquesta pregunta ens ajuda a conèixer fortaleses i febleses pel que fa a coneixements i competències dins del col·lectiu professional, identificar allà on hi ha mancances i necessitats que l'oferta formativa hauria d'abordar, així com aquells aspectes on hi ha escassetat i que poden suposar oportunitats de feina per aquells que n'ofereixin serveis. Si us plau, respon escollint una de les 7 opcions possibles per a cadascuna:

1. **Tinc aquest coneixement o competència i no necessito res més.** L'utilitzo regularment, em sento competent, i no em cal més formació.
2. **Tinc aquest coneixement o competència però m'agradaria millorar** amb més formació o amb pautes.
3. **No tinc aquest coneixement o competència i voldria formació** perquè m'ajudaria molt en la meua feina.
4. **No tinc aquest coneixement o competència i no ho veig com una prioritat per a mi**, però sí que en el darrer any **he utilitzat serveis externs** per obtenir-los.
5. **No tinc aquest coneixement o competència** i tinc **previst contractar externament** per obtenir-ho en el futur.
6. **No tinc aquest coneixement o competència**, però **el té una altra persona de l'equip** on treballa.
7. **No necessito aquest coneixement o competència** per la meua feina, **ni interna ni externament**.

	1	2	3	4	5	6	7
Documentació de l'estat de conservació.	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Control ambiental.	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Preparació d'emergències.	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Planificar la conservació preventiva.	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Avaluació de riscos.	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Preparació i instal·lació d'objectes.	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Gestió de projectes.	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Elaborar polítiques i protocols de conservació.	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Gestió de la base de dades.	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Revisió / assessorament de les instal·lacions.	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Control de plagues.	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Catalogació	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Tasques de registre.	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Manipulació i muntatge d'objectes en exposició.	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Disseny d'espais de reserva / dipòsit	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Neteja dels objectes exposats.	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Seguiment, control ambiental i neteja dels espais de reserva.	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Temes legals i ètics.	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Preparació d'espècimens.	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Embalar, emmagatzemar, manipular i transportar objectes	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐

7. CONEIXEMENTS I COMPETÈNCIES (III)

19. Si us plau, indica les teves necessitats de formació o d'obtenció externa de les següents COMPETÈNCIES TRANSVERSALS.

Aquesta pregunta ens ajuda a conèixer fortaleses i febleses pel que fa a coneixements i competències dins del col·lectiu professional, identificar allà on hi ha mancances i necessitats que l'oferta formativa hauria d'abordar, així com aquells aspectes on hi ha escassetat i que poden suposar oportunitats de feina per aquells que n'ofereixin serveis. Si us plau, respon escollint una de les 7 opcions possibles per a cadascuna:

1. **Tinc aquest coneixement o competència i no necessito res més.** L'utilitzo regularment, em sento competent, i no em cal més formació.
2. **Tinc aquest coneixement o competència però m'agradaria millorar** amb més formació o amb pautes.
3. **No tinc aquest coneixement o competència i voldria formació** perquè m'ajudaria molt en la meva feina.
4. **No tinc aquest coneixement o competència i no ho veig com una prioritat per a mi**, però sí que en el darrer any he utilitzat serveis externs per obtenir-los.
5. **No tinc aquest coneixement o competència i tinc previst contractar externament** per obtenir-ho en el futur.
6. **No tinc aquest coneixement o competència**, però el té una altra persona de l'equip on treballo.
7. **No necessito aquest coneixement o competència** per la meva feina, **ni interna ni externament.**

	1	2	3	4	5	6	7
Gestió de projectes	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Gestió de persones	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Treball en equip	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Tecnologies	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐

8. COL·LABORACIONS I FORMACIÓ

20. Sobre les relacions i col·laboracions professionals: Has col·laborat, treballat o t'has format amb alguna de següents institucions o serveis de conservació-restauració en els darrers 2 anys?

	Sí	No	No escau
Centre de Restauració de Béns Mobles de Catalunya.	☐	☐	☐
Laboratori de Conservació-Restauroció de l'Oficina de Patrimoni Cultural de la Diputació de BCN.	☐	☐	☐
Escola Superior de Conservació-Restauroció de Béns Culturals de Catalunya.	☐	☐	☐
Departament d'Arts i Conservació-Restauroció de la Facultat de Belles Arts de la UB.	☐	☐	☐
Laboratori d'Arqueologia de la Universitat de Lleida.	☐	☐	☐
CASC - Centre d'Arqueologia de Catalunya.	☐	☐	☐
2C-R Centre de Conservació i Restauroció de la Filmoteca de Catalunya.	☐	☐	☐
CRIP - Centre de Restauroció i Interpretació Paleontològica (Hostalets de Pierola).	☐	☐	☐
El laboratori o l'equip de conservació-restauroció d'un o més museus de l'àmbit català o espanyol.	☐	☐	☐
Instituto del Patrimonio Cultural de España (IPCE).	☐	☐	☐
Associació Restauradores Sin Fronteras.	☐	☐	☐

Altres. Quins?

21. Quants cursos especialitzats (de 20h o més) has realitzat en els darrers 2 anys?

9. COL·LABORACIONS I FORMACIÓ (2)

22. Si has indicat que no has realitzat cap curs especialitzat en els darrers 2 anys, per quin motiu? Quin grau d'importància té, per a tu, cadascun dels motius indicats?

	Molt important	Importància moderada	Poc important
Costos de desplaçament	☐	☐	☐
Costos de matrícula	☐	☐	☐
Els temes no tenen a veure amb les meves necessitats actuals	☐	☐	☐
L'horari dels cursos no em va bé	☐	☐	☐
Si no treballo perdo ingressos	☐	☐	☐
L'organització on treballo no concedeix permís d'absència per motius de formació	☐	☐	☐

Un altre motiu

10. TENDÈNCIES DE L'OCUPACIÓ

23. Si treballes en una organització o empresa, quantes persones estan treballant dins l'equip estable en conservació-restauració actualment?

(si ets un professional independent considera't a tu mateix)

Núm. de conservadors-restauradors	<input type="text"/>
Núm de personal de suport de gestió o tècnic als conservadors-restauradors	<input type="text"/>

24. Com es compara el nombre actual de personal de conservació-restauració (i de personal que li dóna suport de gestió o tècnic) que treballen en la teva organització o empresa, en relació al nombre de fa 4 anys, i com anticipes que evolucionarà en els propers 3 anys?

	Més que ara	Igual que ara	Menys que ara	No ho sé	No escau
Fa 4 anys (2015)	☐	☐	☐	☐	☐
D'aquí 3 anys	☐	☐	☐	☐	☐

25. El teu nivell d'ingressos anuals bruts com es compara amb el de fa 4 anys i com preveus que serà l'any vinent?

	Més que ara	Igual que ara	Menys que ara	No ho sé	No escau
Fa 4 anys (2015)	☐	☐	☐	☐	☐
L'any vinent (2020)	☐	☐	☐	☐	☐

26. (Si ets empresa o professional independent). Treballes per l'administració pública mitjançant concursos o licitacions d'obra?

- Sí
- No
- No escau

27. (Si ets empresa o professional independent). Si actualment treballes per l'administració pública, ho fas en menor o major grau que fa 4 anys? Com preveus que ho faràs l'any vinent?

	Més que ara	Igual que ara	Menys que ara	No ho sé	No escau
Fa 4 anys (2015)	☐	☐	☐	☐	☐
L'any vinent (2020)	☐	☐	☐	☐	☐

11. REPTES DE L'OCUPACIÓ

28. Sobre els principals problemes, dificultats o barreres a l'ocupació dels conservadors-restauradors. Utilitzant les opcions llistades a continuació, digues si estàs d'acord o en desacord amb les següents afirmacions:

Aquestes problemàtiques han estat identificades en una fase prèvia de l'estudi, a partir d'entrevistes a professionals i revisió de literatura. Podeu consultar informe a: <https://cracpatrimoni.com/index.php/ca/2016-01-14-18-23-27/noticies/475-estudi-la-problematica-del-sector-de-la-conservacio-restauracio-a-catalunya>

	Totalment d'acord	Ni d'acord ni en desacord	En desacord	Totalment en desacord	No ho sé	No escau
LA PRÀCTICA EN L'ÀMBIT PÚBLIC:						
- En l'àmbit públic, hi ha poca presència de conservadors-restauradors en els equips estables dels centres patrimonials.	☐	☐	☐	☐	☐	☐
- Sovint els conservadors-restauradors estan fora de la presa de decisions que afecten al patrimoni.	☐	☐	☐	☐	☐	☐
- Hi ha places de conservador-restaurador que no tenen la categoria professional que els correspondria d'acord amb els seus estudis i responsabilitats.	☐	☐	☐	☐	☐	☐
LA PRÀCTICA EN L'ÀMBIT PRIVAT: IMPACTE DE LA NOVA LLEI DE CONTRACTES DEL SECTOR PÚBLIC (vigent a partir de març 2018)						
- És difícil poder concursar en obres públiques per la dificultat de complir amb els requisits de solvència econòmica i/o tècnica requerits.	☐	☐	☐	☐	☐	☐
- Sovint la petita empresa de conservació restauració acaba sent subcontractada per grans empreses del sector de la construcció i/o de serveis.	☐	☐	☐	☐	☐	☐
- En el nou context hi ha empreses de conservació-restauració que estan baixant preus, i això està reduint els honoraris dels professionals.	☐	☐	☐	☐	☐	☐
- L'actual context beneficia les grans empreses generalistes de serveis i perjudica a autònoms i empreses especialitzades en C-R. El model del sector està en joc.	☐	☐	☐	☐	☐	☐

RELACIÓ PÚBLIC-PRIVAT: LES PRÀCTIQUES DE LA CONTRACTACIÓ

EXTERNA.

- Sovint la redacció dels plecs i concursos per a l'externalització la fan persones alienes a la conservació-restauració, i no es defineixen bé les necessitats i les exigències de qualitat.

- Molts conservadors-restauradors que treballen per institucions patrimonials o empreses són falsos autònoms. Treballen per una institució gairebé a temps complet (el 75% del temps), seguint les directrius i utilitzant les eines d'aquesta, durant un període prolongat.

- Cada cop hi ha més traves administratives per a la contractació d'autònoms, i aquesta situació provoca inestabilitat, ingressos baixos i precarització. La situació del col·lectiu ha empitjorat.

- La dificultat dels autònoms per seguir treballant amb regularitat per una institució els porta a convertir-se en empresa. És una alternativa poc viable en el context actual d'inestabilitat de feina i pressupostos baixos.

- Les institucions públiques no sempre contracten amb total obertura i transparència i no hi ha igualtat d'oportunitats en la contractació externa.

 ELS PROJECTES EN L'ÀMBIT ARQUITECTÒNIC (RESTAURACIÓ) O EXPOSITIU (CONSERVACIÓ PREVENTIVA)

- En els projectes de conservació i restauració sobre el patrimoni cultural relacionat amb patrimoni immoble els conservadors-restauradors sovint queden supeditats als arquitectes i arqueòlegs.

- Falta una pràctica de treball d'equip pluridisciplinar en els projectes que inclogui els conservadors-restauradors des de l'inici

- L'absència dels conservadors-restauradors en el disseny dels projectes en l'àmbit del patrimoni arquitectònic o els expositius comporta que sovint els problemes i les necessitats de C-R no es defineixen bé d'entrada, ni tampoc les partides per abordar-los.

29. A continuació hi ha una llista d'accions que el col·lectiu professional ha proposat o ja ha posat en marxa per abordar els problemes i reptes del sector.

Indica si us plau: (1) quin grau de coneixement en tens, (2) si tens interès en conèixer-les més, (3) si ho consideres d'importància alta o baixa. Tingueu en compte que per cada acció proposada podeu marcar tres opcions. Això ens ajudarà a planificar els futurs passos i veure si la feina que s'està fent té un impacte en el sector.

	Ho conec	No ho conec	Voldria informar-me	Importància alta	Importància baixa
Regulació legislativa de la professió, mitjançant un decret llei. S'ha elaborat l'esborrany de decret específic de la conservació-restauració , per regular la professió a Catalunya i garantir així la qualitat de les intervencions. Ja s'ha presentat al Departament de Cultura	☐	☐	☐	☐	☐
Elaboració d'un sistema d'acreditació professional (Registre) per als conservadors-restauradors , per habilitar-los i facilitar-los una llicència específica per poder exercir en patrimoni protegit, dirigir intervencions i participar en licitacions.	☐	☐	☐	☐	☐
Estudi sobre l'estat actual del sector de la conservació-restauració a Catalunya , amb la participació dels diferents agents. Inclou entrevistes, revisió de dades, qüestionari per als centres patrimonials i per als professionals, i focus groups.	☐	☐	☐	☐	☐
Participació de CRAC com associació professional en comissions de treball del Pla de Museus i del Pla d'Arxius (que s'impulsen des de la Direcció General de Patrimoni Cultural de la Generalitat), en temes de conservació preventiva i restauració.	☐	☐	☐	☐	☐
Contactes amb altres associacions professionals d'àmbit estatal per tirar endavant, conjuntament, propostes de millora i de defensa de la professió. Les prioritats: la regulació de la professió i la creació d'un conveni col·lectiu propi .	☐	☐	☐	☐	☐
Organització de cursos o trobades tècniques per avançar les competències i el coneixement dels professionals en necessitats clau del sector . Per exemple el proper curs sobre <i>El Pla de Conservació Preventiva als equipaments museístics</i> , o la propera <i>XVI Reunió Tècnica, sobre Documentar en conservació-restauració</i> .	☐	☐	☐	☐	☐
La promoció/visibilitat de la professió mitjançant les xarxes socials, la pàgina web, i l'organització d'activitats que contribueixen a celebracions com el <i>Dia Europeu de la Conservació-Restauració (14 d'octubre)</i> i en els dies previs de la <i>Setmana Europea de la Conservació-Restauració</i> .	☐	☐	☐	☐	☐

12. FINAL

30. Si tens altres comentaris sobre els temes que planteja el qüestionari o idees per abordar-los, si us plau comenta-ho aquí:

31. DADES PERSONALS DE LA PERSONA INFORMANT

És necessari posar-les si vols participar en el sorteig de 5 entrades a la propera *XVI Reunió tècnica: Documentar en la conservació-restauració*.

Les dades personals de contacte seran tractades de forma confidencial i només s'utilitzaran per al sorteig. En cap moment, ni ara ni en el futur, les dades personals o del centre es compartiran amb cap altra part.

Nom

Organització o empresa

Correu electrònic de contacte

Observacions

Annex 3: Formulari del qüestionari als centres patrimonials i serveis especialitzats.

(Administrat a través de la plataforma SurveyMonkey)

Pàgines del formulari:

1. Ajuda'ns a conèixer la situació del sector
2. Dades identificatives del centre
3. Dades bàsiques del centre
- 4 – 5. Recursos dedicats a la conservació – restauració
- 6 – 12. Presència de la conservació – restauració als centres
- 13 – 17. Ús de serveis externs de conservació – restauració
18. Activitat i competències en conservació – restauració
19. Sobre la situació de l'activitat i l'ocupació de conservació – restauració als centres
20. Altres comentaris

1. AJUDA'NS A CONÈIXER LA SITUACIÓ DEL SECTOR

Novembre 2019

Gràcies per acceptar participar en el qüestionari per a l'Estudi sobre l'estat actual del sector de la conservació restauració a Catalunya, impulsat per l'associació Conservadors-Restauradors Associats de Catalunya (CRAC) amb el finançament de la Direcció General de Patrimoni Cultural de la Generalitat i la col·laboració del Centre de Restauració de Béns Mobles de Catalunya.

Hi ha dues versions del qüestionari. Aquesta versió s'adreça als centres patrimonials (museus, arxius, col·leccions), públics o privats, amb responsabilitats sobre la preservació del patrimoni cultural i als centres especialitzats en conservació-restauració. Una altra versió diferent, que s'ha posat en marxa prèviament, s'adreça als conservadors-restauradors individuals.

Aquest qüestionari ens permetrà recollir dades sobre els recursos que els centres dediquen a la conservació-restauració, la presència o absència de conservadors-restauradors en els equips, l'ús dels serveis externs, les mancances o necessitats de coneixements i competències de conservació-restauració, i una identificació dels principals reptes que afronten en relació a la conservació restauració, entre d'altres coses.

Les vostres respostes ens aportaran una base d'evidència que ens ajudarà a orientar el treball estratègic que CRAC es proposa dur a terme la conjuntament amb els principals agents del sector a Catalunya (administració, institucions formatives, centres especialitzats) per abordar les necessitats identificades, i ajudar a aconseguir unes organitzacions i uns equips de treball millor preparats per encarar els reptes.

El qüestionari es proposa recollir un ventall d'informació àmplia. Tots els centres que completin el qüestionari i que ens aportin les seves dades de contacte participaran en el sorteig de 3 premis:

- 1 servei del CRBMC consistent en la fotografia científica i diagnòstic per la imatge d'una obra/objecte. Inclou: a) Llum difusa, llum rasant, transil·luminació, macrofotografia i microfotografia; b) Llum ultravioleta, i c) Infraroig digital i reflectografia d'infraroig (detalls). El transport de la peça anirà a càrrec del propietari.**
- 2 entrades a la propera XVI Reunió tècnica de la CRAC: Documentar en la conservació-restauració.**

Les dades personals de contacte seran tractades de forma confidencial i només s'utilitzaran per al sorteig. No s'utilitzaran en l'informe de resultats sense demanar permís abans. En cap moment, ni ara ni en el futur, les dades personals o del centre es compartiran amb cap altra part. CRAC publicarà l'informe de resultats en el seu web, accessible a tothom, un cop finalitzat l'estudi, previst a finals d'any.

Per qualsevol dubte o aclariment sobre el qüestionari si us plau contacteu a info@cracpatrimoni.com.

El qüestionari està obert.

2. DADES IDENTIFICATIVES DEL CENTRE

1. Nom del centre:

2. Municipi:

3. Tipus:

- Museu registrat
- Col·lecció oberta al públic
- Arxiu
- Biblioteca
- Servei tècnic d'una administració
- Monument, jaciment o casa històrica
- Patrimoni de l'església
- Col·lecció privada
- Centre especialitzat en conservació-restauració del patrimoni
- Altres:

4. Model de gestió:

- Gestió directa
- Consorci
- Ens Autònom Públic
- Fundació
- Ens eclesiàstic
- Associació
- Empresa

5. Demarcació:

- Barcelona
- Girona
- Lleida
- Tarragona

6. Titularitat

- Pública
- Privada

7. Tipus de titularitat

- Administració local
- Estatal
- Generalitat de Catalunya
- Organisme autònom
- Consorci
- Universitat
- Ens eclesiàstic
- Fundació
- Associació
- Societat
- Unipersonal
- Altres

8. Persona informant

Amb aquestes dades de contacte, el centre participarà en el sorteig d'1 servei del CRBMC consistent en la fotografia científica i diagnòstic per la imatge d'una obra/objecte i de 2 entrades a la propera XVI Reunió tècnica de la CRAC sobre Documentar en la conservació-restauració

Les dades personals de contacte seran tractades de forma confidencial i només s'utilitzaran per al sorteig. En cap moment, ni ara ni en el futur, les dades personals o del centre es compartiran amb cap altra part.

Nom

Càrrec

Adreça electrònica de contacte

3. DADES BÀSIQUES DEL CENTRE

9. Quin és el pressupost de despesa de funcionament del centre aquest any 2019?

(Nota: inclou béns i serveis, exclou remuneracions de personal en plantilla, inversions i altres despeses)

- No disposa de pressupost propi
- Menys de 20.000€
- Entre 20.001€ i 100.000€
- Entre 100.001€ i 300.000€
- Entre 300.001€ i 500.000€
- De 500.001€ a 1.000.000€
- Més de 1.000.001€

10. Quantes persones formen part de l'equip estable del centre?

(Sigui amb contracte indefinit o temporal, amb dedicació plena o parcial)

- 0
- 1-2
- 3-5
- 6-10
- 11-30
- 31-50
- + de 51

11. Quantes persones de l'equip estable són tècnics que treballen amb les col·leccions (incloent conservadors-restauradors, si n'hi ha)?

Inclou persones amb situacions diverses: amb contracte indefinit o temporal, amb dedicació plena o parcial.

- 0
- 1-2
- 3-5
- 6-10
- 11-30
- 31-50
- + de 51

4. RECURSOS DEDICATS A LA CONSERVACIÓ-RESTAURACIÓ

*** 12. El centre té (o tindrà en un futur) un pressupost dedicat a la conservació-restauració?**

Sí

No

5. RECURSOS DEDICATS A LA CONSERVACIÓ-RESTAURACIÓ

13. Quina és la font del pressupost que es dedica (o es dedicarà) a conservació-restauració?

- Una partida interna.
- Recursos externs que provenen de subvencions o altres.
- Una combinació de recursos interns i externs.

14. Volum de pressupost que es dedica (o es dedicarà) a la conservació-restauració.

15. Percentatge del pressupost total de despesa de funcionament del centre que es dedica (o es dedicarà) a la conservació-restauració.

16. Com es compara l'actual pressupost respecte a la situació de fa 10 anys?

- Ha augmentat
- Ha disminuït
- S'ha mantingut igual
- No ho sé
- No escau

6. PRESENCIA DE LA CONSERVACIÓ-RESTAURACIÓ ALS CENTRES

17. El centre disposa d'un servei de conservació-restauració (laboratori, taller o programa)?

- Sí, propi
- Sí, propi amb suport extern
- No, contracta serveis externs

*** 18. Hi ha conservadors-restauradors dins la plantilla del centre? (Sigui amb contracte indefinit o temporal, amb dedicació plena o parcial)**

- Sí
- No

7. PRESENCIA DE LA CONSERVACIÓ-RESTAURACIÓ ALS CENTRES

19. Quants conservadors-restauradors formen part de la plantilla del centre?

20. Com es compara el nombre actual de conservadors-restauradors dins l'equip estable del centre respecte a la situació de fa 10 anys?

- Ha augmentat
- Ha disminuït
- S'ha mantingut igual
- No ho sé
- No escau

21. Quina és la denominació del lloc de treball dels conservadors-restauradors que formen part de la plantilla actualment?

Persona 1	<input type="text"/>
Persona 2	<input type="text"/>
Persona 3	<input type="text"/>
Persona 4	<input type="text"/>
Persona 5	<input type="text"/>
Persona 6	<input type="text"/>
Persona 7	<input type="text"/>
Persona 8	<input type="text"/>
Persona 9	<input type="text"/>
Persona 10	<input type="text"/>
Persona 11	<input type="text"/>
Persona 12	<input type="text"/>
Persona 13	<input type="text"/>
Persona 14	<input type="text"/>
Persona 15	<input type="text"/>

22. Quin és el nivell d'assoliment formatiu en conservació-restauració dels conservadors-restauradors en plantilla?

Indica si us plau el nombre de persones per a cada categoria de nivell formatiu.

Doctorat en conservació-restauració	<input type="text"/>
Màster en conservació-restauració	<input type="text"/>
Grau o títol superior en conservació-restauració	<input type="text"/>
Llicenciatura en Belles Arts (amb especialitat de restauració o itinerari de conservació-restauració)	<input type="text"/>
Diplomatura. Títol de conservació i restauració de béns culturals especialitat conservació-restauració d'(especialitat)	<input type="text"/>
Estudis de conservació-restauració a l'Escola d'Art i Oficis de la Diputació de Barcelona	<input type="text"/>
Cursos de formació no reglada	<input type="text"/>
Sense formació especialitzada, però sí anys d'experiència	<input type="text"/>
Altres	<input type="text"/>

* 23. A més a més, hi ha col·laboradors externs regulars?

- Sí
- No

8. PRESENCIA DE LA CONSERVACIÓ-RESTAURACIÓ ALS CENTRES

24. Quants?

9. PRESENCIA DE LA CONSERVACIÓ-RESTAURACIÓ ALS CENTRES

25. El centre no disposa de personal en plantilla de conservació-restauració...

- No en tenim en plantilla, però tenim col·laboració **externa regular** per suplir la falta de personal.
- No en tenim en plantilla, i tampoc tenim col·laboradors **externs regulars**.

26. Anteriorment hi havia hagut personal en plantilla de conservació-restauració?

- Sí, però s'ha perdut.
- No, mai n'hi ha hagut.

10. PRESENCIA DE LA CONSERVACIÓ-RESTAURACIÓ ALS CENTRES

*** 27. En els darrers 4 anys, el centre ha facilitat i/o finançat oportunitats de formació en conservació-restauració als membres de l'equip? (incloent aquells que no són conservadors-restauradors)**

Sí

No

11. PRESENCIA DE LA CONSERVACIÓ-RESTAURACIÓ ALS CENTRES

28. Quines oportunitats de formació en conservació-restauració ha facilitat i/o finançat el centre al seu equip, en els darrers 4 anys?

- Cursos de reciclatge
- Programes d'especialització
- Participació en conferències i jornades
- Estades d'intercanvi amb altres institucions
- Estades de formació i treball a l'estranger
- Altres

12. PRESENCIA DE LA CONSERVACIÓ-RESTAURACIÓ ALS CENTRES

29. El responsable (o responsables) de la funció de conservació-restauració del centre, quantes persones ha supervisat en la realització de tasques de conservació-restauració durant l'any 2018?

Personal	<input type="text"/>
Estudiants en pràctiques	<input type="text"/>
Becats	<input type="text"/>
Autònoms	<input type="text"/>
Personal d'empreses	<input type="text"/>

30. Quin tipus de serveis de conservació-restauració externs ha utilitzat el centre el darrer any 2018?

Pots respondre més d'una opció.

- Professional independent / autònom en conservació-restauració
- Empresa especialitzada en conservació-restauració
- Empresa generalista que ofereix serveis de conservació-restauració
- Servei públic especialitzat en conservació-restauració d'una administració (CRBMC, Laboratori de conservació-restauració de l'OPC de la Diputació de Barcelona, o altre)
- Un altre centre patrimonial amb equip i taller propi de conservació-restauració ha prestat el servei en el marc d'un intercanvi (préstec o similar)
- No escau
- Un altre. Quin?

*** 31. L'organització ha utilitzat alguna vegada els serveis d'un centre públic especialitzat en conservació-restauració?**

- Sí
- No

13. ÚS DE SERVEIS EXTERNS DE CONSERVACIÓ - RESTAURACIÓ

32. Amb quina freqüència utilitza els serveis de centres públics especialitzats en conservació-restauració?

- Regularment
- A vegades
- Molt rarament

33. Quin centre públic especialitzat s'ha fet servir en els darrers 5 anys?

- Centre de Restauració de Béns Mobles de Catalunya.
- Laboratori de Conservació-Restaureació de l'Oficina de Patrimoni Cultural de la Diputació de BCN.
- Escola Superior de Conservació i Restaureació de Béns Culturals de Catalunya.
- Departament d'Arts i Conservació-Restaureació de la Facultat de Belles Arts de la UB.
- Taller o l'equip de conservació-restaureació d'un o més museus de l'àmbit català o espanyol.
- Instituto del Patrimonio Cultural de España (IPCE).
- Associació Restauradores Sin Fronteras.
- Serveis científicotècnics de la UPC (grup Anàlisi de Materials de Patrimoni Cultural).
- Serveis científicotècnics de la UB.
- Serveis científicotècnics de la UAB.
- Serveis científicotècnics de l'IQS.
- Altres. Quin?

34. Quins serveis especialitzats s'han fet servir en els darrers 5 anys?

- Cambra d'anòxia.
- Assessorament en conservació preventiva.
- Assessorament en la redacció d'un projecte de restaureació.
- Intervenció de conservació preventiva.
- Intervenció de conservació curativa-restaureació.
- Analítiques (proves físico-químiques).
- Control de plagues (ex: desinfecció arxius).
- Altres

14. ÚS DE SERVEIS EXTERNS DE CONSERVACIÓ - RESTAURACIÓ

35. Per quin motiu no fa servir els serveis d'un centre públic especialitzat en conservació-restauració?

- Per desconeixement dels serveis.
- Per desconeixement dels procediments per sol·licitar el serveis.
- Per falta de compliment dels criteris per obtenir ajut.

Altres. Quins?

15. ÚS DE SERVEIS EXTERNS DE CONSERVACIÓ - RESTAURACIÓ

*** 36. L'organització ha utilitzat alguna vegada els serveis professionals d'autònoms o empreses de conservació-restauració?**

- Sí
- No

16. ÚS DE SERVEIS EXTERNS DE CONSERVACIÓ - RESTAURACIÓ

37. Amb quina freqüència utilitza els serveis professionals d'autònoms o empreses de conservació-restauració?

- Regularment
- A vegades
- Molt rarament

38. La persona que prepara els plecs d'encàrrec per a serveis o projectes de conservació-restauració té formació i experiència en conservació-restauració?

- Sí
- No

39. Quina situació reflecteix millor la col·laboració de professionals externs de conservació-restauració?

Pots respondre més d'una opció.

- Es fa un encàrrec i es paga amb recursos propis.
- Es paguen mitjançant subvenció d'una administració.
- Tenim un conservador-restaurador compartit o itinerant (en el marc d'una xarxa o altra col·laboració).
- Tenim col·laboradors voluntaris.
- Una altra situació. Quina:

*** 40. El tipus de servei extern que l'organització utilitza ha variat en els darrers 5 anys?**

- No
- Sí

17. ÚS DE SERVEIS EXTERNS DE CONSERVACIÓ - RESTAURACIÓ

41. En quin sentit ha variat el tipus de servei extern que l'organització ha utilitzat en els darrers 5 anys?

- Abans professionals independents / autònoms, ara una empresa especialitzada.
- Abans professionals independents / autònoms, ara una empresa generalista.
- Abans una empresa especialitzada, ara una empresa generalista.
- Abans una empresa especialitzada, ara professionals autònoms / independents.
- Un altre canvi. Quin?

18. ACTIVITAT I COMPETÈNCIES EN CONSERVACIÓ-RESTAURACIÓ

42. Amb quina freqüència el centre realitza el següent, pel que fa a la projecció pública de l'activitat de conservació-restauració?

	Mai	Molt rarament	A vegades	Freqüentment
Publicacions de recerca en conservació-restauració (peer-reviewed)	☐	☐	☐	☐
Publicacions de recerca en conservació-restauració (no peer-reviewed)	☐	☐	☐	☐
Informes no publicats	☐	☐	☐	☐
Articles i posts al lloc web	☐	☐	☐	☐
Estades en pràctiques per estudiants o graduats	☐	☐	☐	☐
Jornades de portes obertes als laboratoris	☐	☐	☐	☐
Exposicions o mostres sobre intervencions	☐	☐	☐	☐
Presentacions en fòrums professionals	☐	☐	☐	☐
Presentacions a la premsa	☐	☐	☐	☐
Presència a les xarxes socials	☐	☐	☐	☐
Altra comunicació	☐	☐	☐	☐
Altres actes especials	☐	☐	☐	☐

43. Quins coneixements i competències té actualment l'equip del centre en relació als següents aspectes de la conservació-restauració de les col·leccions (inclou obres d'art, material arqueològic, espècimens d'història natural, fotografies, material arxivístic i de biblioteca)?

	Ho tenim	Ho tenim però ens caldria millorar	No ho tenim i ho hauriem de tenir	No ho tenim però actualment no és una prioritat per a nosaltres	No ho necessitem	No ho sé
Embalar, emmagatzemar, manipular i transportar objectes	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Manipular i instal·lar peces o obres en exposició	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Manteniment (neteja regular de col·leccions)	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Intervencions de conservació-restauració	☐	☐	☐	☐	☐	☐

44. Quines de les següents tasques de conservació preventiva de les col·leccions les realitza l'equip internament, quines es contracten externament, i quines no es cobreixen de cap manera?

	Tasca interna	Externalitzada	No coberta
Documentació de l'estat de conservació	☐	☐	☐
Control ambiental	☐	☐	☐
Plans d'emergències	☐	☐	☐
Planificar la conservació preventiva	☐	☐	☐
Avaluació de riscos del fons	☐	☐	☐
Preparació i instal·lació d'objectes	☐	☐	☐
Gestió de projectes de la col·lecció	☐	☐	☐
Elaborar polítiques i protocols de conservació de les col·leccions	☐	☐	☐
Gestió de la base de dades de col·leccions	☐	☐	☐
Revisió / assessorament sobre les instal·lacions	☐	☐	☐
Control de plagues	☐	☐	☐
Catalogació	☐	☐	☐
Tasques de registre	☐	☐	☐
Muntatge i manipulació	☐	☐	☐
Disseny del magatzem	☐	☐	☐
Neteja dels objectes exposats	☐	☐	☐
Neteja dels magatzems i estanteries	☐	☐	☐
Temes legals i ètics	☐	☐	☐
Preparació d'espècimens	☐	☐	☐

45. Quines de les següents tasques en relació a intervencions de conservació curativa-restauració de les col·leccions les realitza l'equip internament, quines es contracten externament, i quines no es cobreixen de cap manera?

	Tasca interna	Externalitzada	No coberta
Pintura	☐	☐	☐
Pintura mural	☐	☐	☐
Escultura	☐	☐	☐
Materials arqueològics	☐	☐	☐
Elements arquitectònics	☐	☐	☐
Fusta	☐	☐	☐
Llibres i paper	☐	☐	☐
Pergamí	☐	☐	☐
Metalls	☐	☐	☐
Orfebreria	☐	☐	☐
Ceràmica i vidre	☐	☐	☐
Vitralls	☐	☐	☐
Tèxtil	☐	☐	☐
Objectes etnogràfics	☐	☐	☐
Història Natural i espècimens biològics	☐	☐	☐
Instruments científics	☐	☐	☐
Materials fotogràfics	☐	☐	☐
Art Contemporani	☐	☐	☐
Mitjans digitals	☐	☐	☐
Materials moderns	☐	☐	☐
Instal·lacions artístiques	☐	☐	☐
Conservació de béns immobles	☐	☐	☐
Ciència aplicada a la conservació-restauració	☐	☐	☐

46. Quines àrees d'expertesa en conservació preventiva es necessiten internament molt, però no es tenen?

☐ Planificar la conservació preventiva	☐ Preparació d'espècimens
☐ Avaluació de riscos del fons	☐ Gestió de projectes de col·leccions
☐ Plans d'emergències	☐ Gestió de la base de dades de col·leccions
☐ Documentar l'estat de conservació dels objectes	☐ Muntatge i manipulació
☐ Control ambiental	☐ Tasques de registre
☐ Preparació i instal·lació d'objectes	☐ Catalogació

47. Quines àrees d'expertesa en relació a intervencions de conservació curativa-restauració es necessiten internament molt, però no es tenen?

☐ Pintura	☐ Tèxtil
☐ Pintura mural	☐ Objectes etnogràfics
☐ Escultura	☐ Història Natural i espècimens biològics
☐ Materials arqueològics	☐ Instruments científics
☐ Elements arquitectònics	☐ Materials fotogràfics
☐ Fusta	☐ Mitjans digitals
☐ Llibres i paper	☐ Materials moderns
☐ Pergamí	☐ Instal·lacions artístiques
☐ Metalls	☐ Conservació de béns immobles
☐ Orfebreria	☐ Ciència aplicada a la conservació-restauració
☐ Ceràmica i vidre	☐ Art Contemporani
☐ Vitralls	

Altres:

19. SOBRE LA SITUACIÓ DE L'ACTIVITAT I L'OCUPACIÓ DE CONSERVACIÓ-RESTAURACIÓ ALS CENTRES

48. Considerant les opcions llistades a continuació, digues si en el cas del vostre centre es compleixen o no:

Aquestes situacions han estat identificades en una fase prèvia de l'estudi, a partir d'entrevistes a professionals i revisió de literatura, i ens interessa saber si són generalitzables.

Podeu consultar l'informe a: <https://cracpatrimoni.com/index.php/ca/2016-01-14-18-23-27/noticies/475-estudi-la-problematica-del-sector-de-la-conservacio-restauracio-a-catalunya>

	Sí	No	No escau
Les necessitats de conservació-restauració no estan ben cobertes per falta de recursos humans i econòmics.	☐	☐	☐
Les tasques de conservació-restauració cada cop estan més externalitzades.	☐	☐	☐
Les tasques de conservació-restauració es realitzen de forma discontinua en funció de la disponibilitat de subvencions per contractar externament.	☐	☐	☐
Hi ha risc de perdre expertesa en conservació-restauració per jubilacions que no es cobreixen. La transmissió de coneixements no està garantida.	☐	☐	☐
Hi ha llocs de treball de conservació-restauració amb una categoria professional inferior a la que correspondria d'acord amb els seus estudis i responsabilitats.	☐	☐	☐
L'increment de l'activitat expositiva o pública desplaça l'activitat de conservació- restauració cap el moviments d'objectes, i deixa en segon terme la feina de fons, d'estudi de la col·lecció, i les intervencions complexes.	☐	☐	☐
Per manca de conservadors-restauradors en la plantilla, a vegades es prenen decisions en matèria de prevenció i conservació-restauració sense recórrer a especialistes.	☐	☐	☐
L'accés que tenim al sistema públic de suport i serveis especialitzats de conservació - restauració és molt limitat, perquè no complim els criteris i requisits prioritaris.	☐	☐	☐
Els suport que podem rebre del sistema públic de suport i serveis especialitzats de conservació-restauració és insuficient perquè aquests centres no tenen prou recursos per atendre les necessitats existents.	☐	☐	☐
Una bona part dels objectes que necessiten una intervenció de conservació-restauració els derivem cap els centres educatius especialitzats, ja que ens ofereixen un servei que no ens suposa cap cost.	☐	☐	☐
La conservació preventiva és una competència ben integrada en la gestió de col·leccions del centre.	☐	☐	☐
Tot i que som cada cop més conscients de la necessitat de treballar en el manteniment de les nostres col·leccions amb la conservació preventiva, no tenim personal amb aquests	☐	☐	☐

coneixements i es queda sense fer.

Treballem la conservació preventiva de les col·leccions, però el responsable d'aquesta funció no és un conservador-restaurador, sinó un altre perfil professional (conservador de col·leccions, arxivist, o altre).

En els nostres projectes expositius, o en tot el que referència al moviment de col·leccions, cada cop més incorporem a conservadors-restauradors per a què assessorin en conservació preventiva.

Les xarxes (de museus, d'arxius, etc) de les que formem part ens estan ajudant a millorar la nostra capacitat d'actuar en conservació preventiva.

La nova Llei de contractació pública ens ha complicat molt la contractació externa de conservadors-restauradors. Ens resulta difícil preparar els plecs d'encàrrec, perquè prevalen els criteris administratius i econòmics per sobre dels professionals i tècnics.

La nova Llei de contractació pública està posant en perill la continuïtat de les col·laboracions externes de professionals independents, que ens aporten assessorament i expertesa de forma bastant regular i que són de la nostra confiança.

La nova Llei de contractació pública ens està empenyent a contractar empreses grans, que no estan dedicades exclusivament a la conservació-restauració, i que després acaben subcontractant a professionals autònoms a un preu inferior dels que els pagaríem nosaltres directament.

20. ALTRES COMENTARIS

49. Si tens altres comentaris sobre els temes que planteja el qüestionari o idees per abordar-los, si us plau, comenta-ho aquí:

ANNEXOS EN DOCUMENTS A PART:

ANNEXOS 2: TAULES DELS RESULTATS

A4. Taules dels resultats del qüestionari als conservadors-restauradors.

A5. Taules dels resultats del qüestionari als centres patrimonials i serveis especialitzats.

A6. Taules de la recollida d'indicadors de la formació oficial en C-R.

ANNEXOS 3: PREPARACIÓ I RESULTATS DELS GRUPS DE DISCUSSIÓ

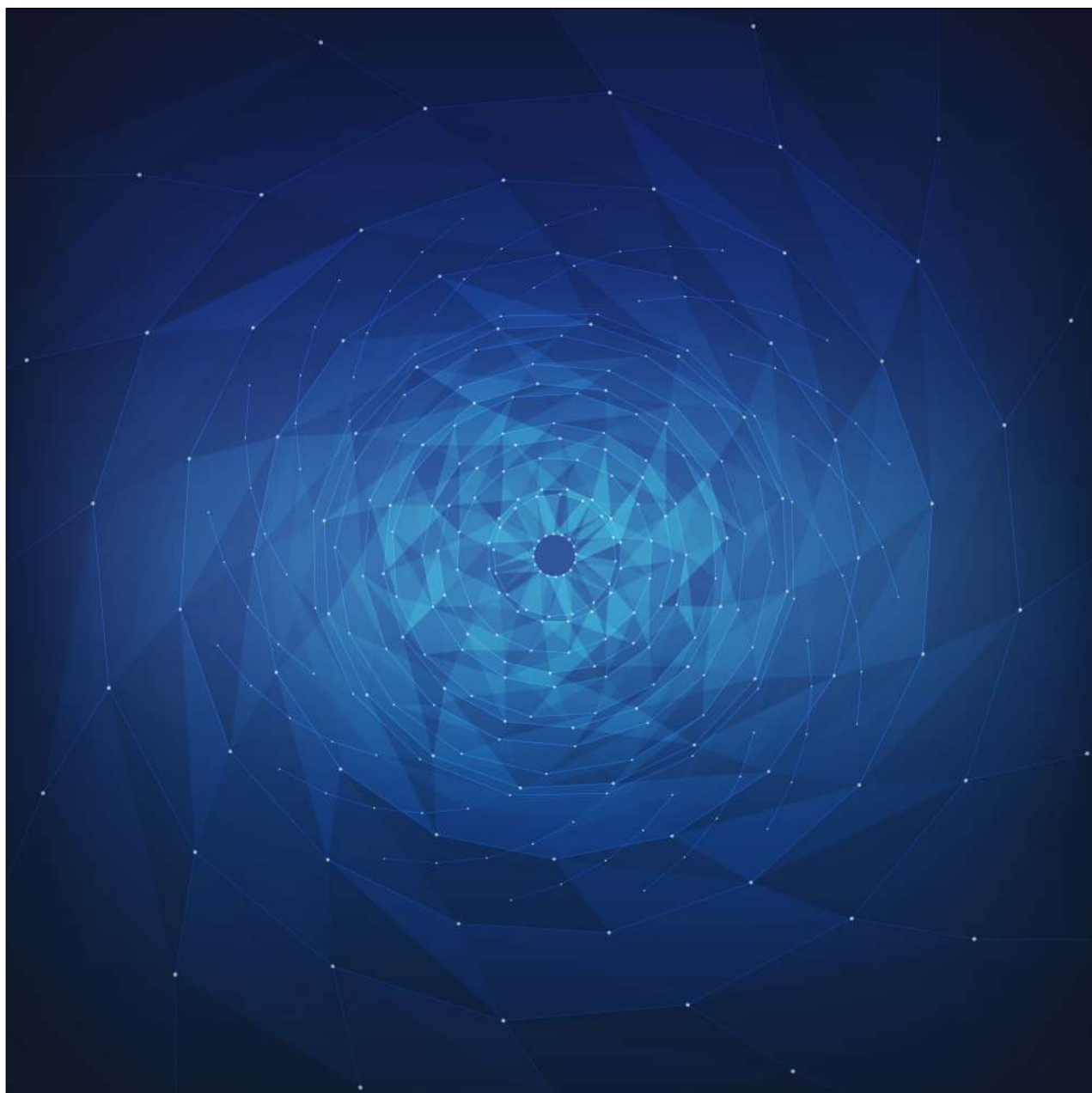
A7. Informació de context: formació oficial de conservació-restauració.

A8. Informació de context: indicadors de centres especialitzats.

A9. Documents preparatoris dels grups de discussió sobre temes clau.

A10. Informes dels grups de discussió sobre temes clau.

Projecte impulsat per l'Associació professional Conservadors-Restauradors Associats de Catalunya (CRAC), amb el finançament de la Direcció General de Patrimoni Cultural de la Generalitat i la col·laboració del Centre de Restauració de Béns Mobles de Catalunya.

imatge: disseny de GarryKillian / Freepik.

Amb el suport de:

Generalitat de Catalunya
**Departament
de Cultura**